

LUẬN VĂN THẠC SĨ
LÝ LUẬN VÀ PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC ÂM NHẠC

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN	8
1.1. Cơ sở lý luận	8
1.1.1. Ngoại khóa	8
1.1.2. Giáo dục âm nhạc	8
1.1.3. Dàn dựng chương trình âm nhạc tổng hợp	9
1.2. Cơ sở thực tiễn	12
1.2.1. Vai trò của âm nhạc	12
1.2.2. Đặc điểm tâm sinh lý học sinh THCS	18
1.2.3. Thực tiễn trường THCS Đoàn Đào	22
Tiểu kết.....	27
Chương 2: PHƯƠNG PHÁP DÀN DỰNG CHƯƠNG TRÌNH BIỂU DIỄN NGHỆ THUẬT ÂM NHẠC TẠI TRƯỜNG THCS ĐOÀN ĐÀO	30
2.1. Những nguyên tắc chung của dàn dựng	30
2.1.1. Đảm bảo nội dung tư tưởng	30
2.1.2. Đảm bảo tính nghệ thuật.....	31
2.1.3. Bố cục chương trình	31
2.2. Phát triển một số kỹ năng âm nhạc cho học sinh.....	33
2.2.1. Phát triển kỹ năng ca hát.....	33
2.2.2. Phát triển tai nghe	34
2.2.3. Phát triển khả năng nhảy múa	34
2.3. Cách dàn dựng chương trình nghệ thuật	37
2.3.1. Xây dựng thiết kế chương trình	37
2.3.2. Chọn chủ đề nội dung ý tưởng	38
2.3.3. Chọn tác phẩm và thể loại trình diễn.....	39
2.3.4. Chọn diễn viên và lên kế hoạch luyện tập	39

2.3.5. Biên tập nhạc và dàn dựng.....	41
2.3.6. Tổng duyệt chương trình và biểu diễn chính thức	45
2.4. Thực nghiệm dàn dựng chương trình nghệ thuật theo chủ đề.....	47
2.4.1. Xây dựng kịch bản dàn dựng Chương trình văn nghệ chào mừng ngày nhà giáo Việt Nam 20/11	47
2.4.2. Chương trình chào mừng ngày thành lập đoàn thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh 26/3.....	61
Tiểu kết	71
KẾT LUẬN.....	73
TÀI LIỆU THAM KHẢO	76
PHỤ LỤC	80

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

CD-ĐH	Cao đẳng - Đại học
ĐHSP	Đại học sư phạm
GD&ĐT	Giáo dục và đào tạo
GV	Giáo viên
HĐND	Hội đồng nhân dân
Nxb	Nhà xuất bản
SPNT	Sư phạm nghệ thuật
THCS	Trung học cơ sở
THPT	Trung học phổ thông
Tr	Trang
TW	Trung ương
UBND	Ủy ban nhân dân

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong lịch sử, qua các thời đại, bất kỳ nền giáo dục nào cũng đều quan tâm đến giáo dục toàn diện nhằm phát triển năng lực sẵn có của các thể hệ, bồi dưỡng các thể hệ trở thành những con người toàn diện về các mặt “Đức - Trí - Thể - Mỹ”. Ngành Giáo dục và Đào tạo đã đặt ra yêu cầu cấp thiết về việc tiếp tục nâng cao chất lượng đào tạo toàn diện để mọi học sinh được đào tạo từ các nhà trường phải có được năng lực, nhân cách phù hợp đáp ứng những nhu cầu mới của thời đại. Chính vì thế mà bộ môn Âm nhạc đã được đưa vào chương trình dạy và học trong nhà trường phổ thông vừa nhằm cung cấp kiến thức vừa nhằm giáo dục thẩm mỹ, giáo dục nhân cách cho học sinh. Đây là một trong những phương tiện hiệu quả để thực hiện nhiệm vụ giáo dục đạo đức, thẩm mỹ nhằm góp phần giáo dục toàn diện cho học sinh, tạo cơ sở hình thành nhân cách con người. Giáo dục và giảng dạy âm nhạc cho học sinh trung học cơ sở không nhằm đào tạo các em trở thành những người làm nghề Âm nhạc mà thông qua môn học này nhằm trang bị cho các em những kiến thức cơ bản, bước đầu hình thành khả năng cảm thụ, hiểu và thể hiện nghệ thuật âm nhạc. Khơi dậy ở các em những khả năng sáng tạo trong hoạt động âm nhạc, củng cố thêm tình cảm về đạo đức, về niềm tin thị hiếu nghệ thuật và nhu cầu âm nhạc.

Đổi mới phương pháp giáo dục nhằm tích cực hoá quá trình học tập của học sinh; để thực hiện được điều này, ngoài sự nghiên cứu về phương pháp truyền giảng thì giáo viên còn phải tổ chức thật tốt các hoạt động ngoại khóa, các chương trình nghệ thuật của nhà trường.

Trên thực tế, hiện nay giáo dục âm nhạc đã phổ cập từ mầm non đến cấp trung học cơ sở nhưng vẫn còn giới hạn một tiết trên tuần, sĩ số trung bình mỗi lớp khá đông, phương pháp giảng dạy của giáo viên chưa gây hứng thú cho học sinh nên việc tiếp thu kiến thức âm nhạc còn nhiều hạn chế. Chính vì

vậy tổ chức các hoạt động âm nhạc trong giờ học chính khóa và ngoại khóa là điều cần thiết cho các em và hiện nay việc này cũng đang là mối quan tâm của các nhà trường.

Học sinh trung học cơ sở ở lứa tuổi từ 11 đến 15 là lứa tuổi thiếu niên, lứa tuổi này có một vị trí đặc biệt và tầm quan trọng trong thời kì phát triển của trẻ em. Nó là thời kì chuyển tiếp từ tuổi thơ sang tuổi trưởng thành và thường được coi là “thời kì quá độ” , “tuổi khó bảo” đây là lứa tuổi có sự nhạy vọt về thể chất lẫn tinh thần. Tuy nhiên nếu giáo viên nắm bắt rõ được tâm lý các em hiểu và tạo ra những giờ học vui vẻ, những chương trình nghệ thuật sôi nổi, cuốn hút thì chắc chắn sẽ tạo ra một sân chơi bổ ích cho học sinh.

Bản thân từng là một người con trưởng thành từ mái trường Trung học cơ sở Đoàn Đào nên tôi hiểu được việc phân nào sự khó khăn của việc dạy học âm nhạc đối tượng học sinh. Các giáo viên của nhà trường vừa phải là thầy cô giáo vừa là bạn bè của các em, nắm vững đặc điểm tâm lí của học sinh và có những biện pháp giáo dục hợp lí để đảm bảo chất lượng giáo dục mà vẫn tạo được không gian “ học mà chơi - chơi mà học”. Do khá nhiều nguyên nhân như điều kiện cơ sở vật chất, trình độ giáo viên, tác động ngoại cảnh... dẫn đến thực trạng các giờ học chính khóa và ngoại khóa của nhà trường vẫn chưa tổ chức được các hình thức hoạt động âm nhạc hấp dẫn, hệ thống, chưa gây được hứng thú cho các em học sinh. Tuy nhiên, nếu có phương pháp khai thác những năng lực nổi trội của các em học sinh và những tiềm năng của nhà trường thì chất lượng giáo dục âm nhạc của nhà trường sẽ được nâng cao hơn. Vì vậy, với hy vọng sẽ kết hợp âm nhạc và trò chơi để tạo ra hứng thú môn học , cũng như xây dựng các chương trình nghệ thuật ngoại khóa cho các em, từ đó sẽ ngày càng thấp sáng lên nhiều ngọn lửa của niềm say mê âm nhạc cho các học sinh ngay chính trên mảnh đất quê hương nên tôi đã chọn đề tài ***“Dàn dựng chương trình biểu diễn nghệ thuật âm nhạc cho học sinh trung học cơ sở Đoàn Đào - Phù Cừ - Hưng Yên”*** là đề tài luận văn Thạc sĩ

của mình. Đề tài thành công sẽ trở thành tài liệu cho các giáo viên âm nhạc ở khối trung học cơ sở tham khảo.

2. Tình hình nghiên cứu

Chủ đề dàn dựng chương trình nghệ thuật có lẽ không phải là một chủ đề xa lạ. Những năm qua có rất nhiều tác giả có những công trình nghiên cứu, có nhiều tác giả đã lấy đây là chủ đề để viết sách, báo, làm khóa luận, luận văn,... Trong quá trình nghiên cứu, tôi có được tìm hiểu một số công trình liên quan tới đề tài như Tác giả Dương Viết Á - Đức Thịnh (2000) *Tổ chức và dàn dựng chương trình biểu diễn ở cơ sở*, Nxb Giáo dục. Tài liệu nghiên cứu và đưa ra phương pháp tổ chức chương trình ở cơ sở, nó giúp trang bị kiến thức cơ bản cho người đọc trong việc tổ chức và dàn dựng các chương trình biểu diễn tại cơ sở; Tác giả Lê Ngọc Canh (2009), *Phương pháp đạo diễn chương trình nghệ thuật tổng hợp (nghệ thuật đạo diễn)*, Nxb Văn hóa thông tin. Cuốn sách này tác giả nêu các phương pháp đạo diễn các chương trình nghệ thuật từ dễ đến khó giúp người đọc có được kiến thức cơ bản về lĩnh vực văn hóa nghệ thuật và chuyên môn. Có thể thấy đây là tài liệu cung cấp kiến thức về phương pháp rất hữu ích đối với độc giả; Tác giả Vũ Tự Lân- Lê Thế Hào (2007), *Phương pháp hát và chỉ huy dàn dựng hát tập thể*. Nxb Giáo dục; Tài liệu hướng dẫn về phương pháp hát và chỉ huy dàn dựng các chương trình hát tập thể; Tác giả Nguyễn Hải Phượng (chủ nhiệm đề tài) *Tài liệu bộ môn “Phương pháp dạy học âm nhạc” cho hệ Đại học sư phạm âm nhạc*, tài liệu lưu hành nội bộ Trường ĐHSP Nghệ Thuật Trung Ương, 2011. Đây là cuốn tài liệu dùng cho giảng viên và sinh viên trong trường, nó cung cấp nhiều kiến thức bổ ích về phương pháp dạy học âm nhạc; Tác giả Lê Trọng Quang *Giáo trình cơ bản và phương pháp Múa*, Nxb Đại học Sư Phạm. Tài liệu cung cấp cho người đọc những khái niệm cơ bản về nghệ thuật múa, chất liệu múa dân gian Việt Nam và một số tổ hợp các động tác cơ bản...; Tác giả Bùi Thanh Huyền (2015), luận văn *“Dàn dựng chương trình nghệ thuật trong*

hoạt động âm nhạc ngoại khóa tại trường tiểu học Yên Nam - Duy Tiên - Hà Nam”, trường ĐHSP Nghệ Thuật Trung Ương. Trong đề tài tác giả đã đưa ra một số kiến thức cơ bản về nghệ thuật, các loại hình nghệ thuật, tìm hiểu chung về dàn dựng chương trình nghệ thuật tổng hợp. Cùng đó tác giả đã tìm hiểu về hoạt động ngoại khóa, khả năng âm nhạc và đặc điểm tâm sinh lý của học sinh tiểu học. Nội dung quan trọng của đề tài là tác giả đã phân tích rất rõ ràng về vấn đề biên tập và dàn dựng chương trình nghệ thuật trong hoạt động ngoại khóa tại trường tiểu học Yên Nam. Cụ thể tác giả phân tích thực trạng tổ chức hoạt động âm nhạc ngoại khóa của trường và xây dựng các chương trình thực nghiệm. Nhìn chung đây là đề tài rất bổ ích đối với những người làm công tác dàn dựng tổ chức chương trình tại các trường Tiểu học; Tác giả Dương Anh Đức (2014), luận văn *"Xây dựng chương trình hoạt động âm nhạc ngoại khóa tại một số trường THCS của quận Đống Đa - thành phố Hà Nội"*, trường ĐHSP Nghệ Thuật Trung Ương. Tác giả đã chỉ ra cơ sở lý luận rõ ràng về nghệ thuật âm nhạc cùng đó tác giả còn chỉ ra vai trò của âm nhạc trong việc giáo dục và giúp cho sự phát triển của học sinh. Ở đề tài tác giả đi tìm hiểu các đặc điểm cũng như khả năng thực hành âm nhạc của học sinh THCS tại quận Đống Đa- Hà Nội và thực tiễn hoạt động âm nhạc của các trường của quận. Đề tài còn cung cấp cho người đọc nội dung thực nghiệm chương trình hoạt động âm nhạc ngoại khóa tại một số trường của quận. Tác giả đã chỉ rõ ràng mục đích, yêu cầu, xác định rõ chủ đề, đưa ra nguyên tắc và phương hướng xây dựng chương trình, nội dung chương trình, xây dựng một số trò chơi cho hoạt động âm nhạc. Bên cạnh đó, tác giả còn chỉ ra những yêu cầu thực hiện nội dung chương trình hoạt động âm nhạc ngoại khóa và kế hoạch thực nghiệm chi tiết. Nhìn chung qua kết quả đề tài có thể thấy nội dung chương trình hoạt động âm nhạc đã thu hút sự tham gia của thầy cô, học sinh,...; Tác giả Tạ Thị Lan Phương (2014), luận văn *"dàn dựng chương trình nghệ thuật tổng hợp cho học sinh khối các trường THCS huyện*

Quốc Oai”, trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương. Có thể thấy đây là đề tài tác giả đã đưa ra hệ thống các khái niệm liên quan đến đề tài rất chi tiết như ngoại khóa, giáo dục, âm nhạc, dàn dựng, ... cùng với đó tác giả đã cho người đọc thấy được vai trò quan trọng của âm nhạc đối với đời sống con người, đối với giáo dục học sinh THCS. Trong đề tài này tác giả cũng đã chỉ ra đặc điểm tâm sinh lý và ảnh hưởng của những đặc điểm này đến khả năng âm nhạc và hoạt động âm nhạc của các em học sinh THCS. Tác giả đã tìm hiểu thực trạng dàn dựng chương trình trong hoạt động ngoại khóa của các trường THCS huyện Quốc Oai. Đề tài còn cho thấy những kiến thức cơ bản nhưng rất quan trọng đối với hoạt động dàn dựng chương trình nghệ thuật. Tác giả chỉ ra những nguyên tắc, cách phát triển kỹ năng âm nhạc cho học sinh, cũng như cách thức xây dựng chương trình nghệ thuật và chương trình thực nghiệm. Nhìn chung trong quá trình tác giả đi tìm hiểu, nghiên cứu tác giả thấy điều kiện cơ sở vật chất của trường còn nhiều khó khăn, nhưng thầy cô, gia đình,... rất quan tâm và ủng hộ các hoạt động ngoại khóa. Tuy nhiên các hoạt động này mới phát triển chiều rộng mà chưa phát triển chiều sâu, chưa có chất lượng nghệ thuật cao; Tác giả Lê Anh Tuấn (2007), *Dàn dựng chương trình tổng hợp*, Nxb Giáo dục; Tác giả Thế Cường (2011), *con thuyền giáo dục Việt Nam*, Nxb Giáo dục; Tác giả Huy Du - Trần Hoàng Cung (2003), *150 ca khúc dùng trong sinh hoạt tập thể*, Nxb Lao Động; Tác giả Ngô Thị Nam (1995), *Âm nhạc và phương pháp giáo dục Âm nhạc*, Bộ GD&ĐT, Trung tâm nghiên cứu đào tạo bồi dưỡng Giáo viên; Tác giả Hoàng Lân (2006). *Ca khúc thiếu nhi Việt Nam phổ thơ*, Nxb Thanh Niên; Tác giả Bùi Anh Tôn (2009), *Quà tặng tuổi thơ*, Nxb Âm Nhạc; Nhiều tác giả (2009), *Cánh én tuổi thơ*, Nxb Âm Nhạc. Đây là một tuyển tập gồm 90 bài hát kèm theo đĩa CD MP3 có phân hòa âm dành cho tuổi thơ. Ngoài ra còn nhiều tài liệu khác nhau có nội dung nghiên cứu về chủ đề này.

Có thể thấy có rất nhiều công trình nghiên cứu, nhiều tài liệu viết về chủ đề chương trình hoạt động nghệ thuật. Mỗi tác giả đều có cách tiếp cận khác nhau từ đó cung cấp cho người đọc nhiều thông tin bổ ích. Nhưng nhìn chung, cho đến nay tôi chưa thấy có đề tài nào nghiên cứu riêng về việc “***Dàn dựng chương trình nghệ thuật âm nhạc trong hoạt động ngoại khóa cho học sinh trường THCS Đoàn Đào - Hưng Yên.***” đề tài này của tôi nghiên cứu sâu hơn về việc xây dựng các chương trình âm nhạc và tổ chức thực nghiệm qua một vài chương trình tiêu biểu trong chương trình học chính khóa và ngoại khóa âm nhạc.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Cách dàn dựng chương trình nghệ thuật và hoạt động ngoại khóa phù hợp với lứa tuổi học sinh trung học đồng thời phù hợp với điều kiện và thực trạng dạy học âm nhạc ở trường trung học cơ sở Đoàn Đào. Từ đó, có kế hoạch và phương pháp cụ thể để ứng dụng nhằm nâng cao chất lượng giáo dục âm nhạc của trường.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Đề tài giải quyết các nhiệm vụ chính sau:

- Một số cơ sở lí luận về hoạt động ngoại khóa và vai trò của hoạt động ngoại khóa đối với lứa tuổi trung học cơ sở.
- Khảo sát điều kiện thực tiễn và thực trạng dạy học âm nhạc ở trường Trung học cơ sở Đoàn Đào.
- Xây dựng hoạt động ngoại khóa và tổ chức thực nghiệm một số chương trình nghệ thuật âm nhạc cho học sinh trường trung học cơ sở Đoàn Đào.
- Đưa ra một số giải pháp kiến nghị giúp cho việc dàn dựng các chương trình hoạt động nghệ thuật được phát triển theo hướng tích cực hơn.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

- Chương trình biểu diễn nghệ thuật âm nhạc của học sinh THCS Đoàn Đào.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Trong phần nghiên cứu ở chương 1 của luận văn tôi chỉ xin nghiên cứu về một số khái niệm liên quan đến đề tài, vai trò của giáo dục âm nhạc trong đời sống và nhà trường, cùng với đó đưa ra cơ sở thực tiễn về trường THCS Đoàn Đào và nghiên cứu về thực trạng việc tổ chức các chương trình nghệ thuật trong hoạt động ngoại khóa của trường Trung học cơ sở Đoàn Đào.

Chương 2 đề tài đưa ra một số phương pháp dàn dựng chương trình nghệ thuật âm nhạc cho học sinh THCS.

5. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài đã sử dụng các phương pháp như :

- Phương pháp liên ngành
- Phương pháp biểu diễn thực tế
- Phương pháp thực nghiệm sư phạm

6. Những đóng góp của luận văn

Luận văn có thể dùng làm tài liệu cho các giáo viên âm nhạc ở khối trung học cơ sở tham khảo. Từ đó, nâng cao được chất lượng dạy học âm nhạc của trường trung học cơ sở Đoàn Đào nói riêng, khối các trường trung học cơ sở nói chung.

7. Bố cục của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo, Phụ lục, luận văn gồm 2 chương:

Chương 1: Cơ sở lý luận và thực tiễn

Chương 2: Phương pháp dàn dựng chương trình nghệ thuật Âm nhạc tại trường THCS Đoàn Đào

Chương 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN

1.1. Cơ sở lý luận

1.1.1. Ngoại khóa

Ngoại khóa là một hoạt động giáo dục cơ bản, được thực hiện một cách có tổ chức, theo kế hoạch của nhà trường và được diễn ra trong suốt năm học, "Hoạt động ngoại khóa là dạng hoạt động của học sinh ngoài giờ lên lớp chính thức, ngoài phạm vi quy định của chương trình bộ môn. Hoạt động này được gắn với những yêu cầu, nội dung của các môn học để có tác dụng bổ sung, hỗ trợ cho giáo dục chính khóa" [30,tr.18-19]

Trong cuốn Kỷ yếu hội thảo "Hiệu quả của hoạt động ngoại khóa đối với việc nâng cao chất lượng dạy-học trong nhà trường phổ thông" của trường ĐHSP TP Hồ Chí Minh cho rằng : " Ngoại khóa là một trong những mảng hoạt động giáo dục quan trọng ở nhà trường phổ thông. Hoạt động này có ý nghĩa hỗ trợ cho giáo dục nội khóa, góp phần phát triển và hoàn thiện nhân cách, bồi dưỡng năng khiếu và tài năng sáng tạo của học sinh".

Như vậy chúng ta có thể hiểu: Ngoại khóa là những hoạt động kết hợp dạy học và vui chơi được tổ chức ngoài giờ của các môn học trên lớp, là con đường gắn lý thuyết với thực tế xã hội, tạo nên sự thống nhất giữa nhận thức và hành động của học sinh. Chương trình có vai trò quan trọng trong việc hình thành các kỹ năng, kinh nghiệm sống và góp phần hình thành và phát triển nhân cách cho học sinh, giúp các em trở thành một con người toàn diện hơn về mọi mặt. Đây là một hoạt động giúp người tham gia có thể thể hiện bản thân mình qua các hình thức khác nhau như biểu diễn văn nghệ, các trò chơi âm nhạc, hay các hoạt động nghe nói chuyện và thưởng thức âm nhạc.

1.1.2. Giáo dục âm nhạc

Có thể thấy giáo dục là hoạt động rất quan trọng đối với sự phát triển của con người. Theo cuốn *Đại từ điển tiếng Việt* (1999), Nxb Văn hóa- Thông tin của tác giả Nguyễn Như Ý :

"Giáo dục là tác động có hệ thống đến sự phát triển tinh thần, thể chất của con người, để họ dần dần có được những phẩm chất và năng lực như yêu cầu đề ra. Giáo dục còn là hệ thống các biện pháp và cơ quan giảng dạy- giáo dục của một nước : ngành giáo dục, Bộ giáo dục, nâng cao chất lượng giáo dục". [29, tr.734]

Không Tử đã từng nói: "Đi qua nhà nào nghe thấy tiếng nhạc, biết được nhà đó có hiền đức". Trên trang web ppe.htu.edu.vn có chia sẻ "Âm nhạc là một trong những phương tiện hiệu quả để thực hiện nhiệm vụ giáo dục đạo đức thẩm mỹ nhằm góp phần giáo dục toàn diện cho học sinh tạo cơ sở hình thành nhân cách con người". Nhà văn - nhà thơ Víc-to Huy-gô thì cho rằng : "Nghệ thuật làm cho một dân tộc nô lệ trở thành tự do, làm cho một dân tộc tự do trở thành vĩ đại ".

Như vậy giáo dục âm nhạc có vai trò hết sức quan trọng trong việc phát triển nhân cách cho học sinh. Ngoài ra âm nhạc trong trường phổ thông còn có mục đích giáo dục văn hóa âm nhạc cho học sinh nhằm trang bị cho các em những kiến thức cơ bản, bước đầu hình thành khả năng cảm thụ, hiểu và thể hiện nghệ thuật âm nhạc, khơi dậy ở các em khả năng sáng tạo trong hoạt động âm nhạc.

1.1.3. Dàn dựng chương trình âm nhạc tổng hợp

1.1.3.1. Dàn dựng

Theo tác giả Nguyễn Như Ý (chủ biên) cuốn *Đại Từ điển tiếng Việt* (1999), Nxb Văn hóa- Thông tin cho rằng “ Dàn dựng là tập luyện và chuẩn bị mọi mặt cho việc trình bày tác phẩm nghệ thuật sân khấu trước khi đưa ra công diễn.”[29,tr.508]

Theo các quan điểm của tác giả Hoàng Phê trong cuốn Từ điển Tiếng Việt, “dàn dựng là tổ chức hướng dẫn, luyện tập cho diễn viên trước khi biểu diễn trên sân khấu”. [18, tr.212]

Hay một quan điểm khác cho rằng “Dàn dựng là công việc của người thực hiện, biến phương hướng thành hiệu quả của chương trình, người quyết định màu sắc riêng cho từng tiết mục.” [http://giaophatthaibinh.org]

Như vậy, chúng ta có thể hiểu dàn dựng là một công việc chi tiết, cụ thể của người đứng đầu chịu trách nhiệm cho một chương trình nghệ thuật. Dàn dựng là một quá trình cụ thể, người dàn dựng cần phải có kiến thức, có tư duy, có sự sáng tạo trong lĩnh vực nghệ thuật và có những kỹ năng nhạy bén trong việc dàn dựng, tổ chức chương trình. Từ đó nhằm đem lại hiệu quả cao nhất cho hoạt động tổ chức và cũng đem đến cho người tham gia có những trải nghiệm thú vị về lĩnh vực nghệ thuật cũng như giúp cho việc phát triển giá trị tinh thần cho đời sống hoàn thiện hơn.

1.1.3.2. Nghệ thuật

Nghệ thuật là cụm từ quen thuộc đối với nhiều người, có rất nhiều cách tiếp cận khác nhau về khái niệm nghệ thuật.

Theo Từ điển tiếng Việt của Hoàng Phê, cho rằng “Nghệ thuật là một hình thái ý thức xã hội đặc biệt, dùng hình tượng sinh động cụ thể và gợi cảm để phản ánh hiện thực và truyền đạt tư tưởng, tình cảm”. [18, tr.876]

Trong giáo trình *Mĩ học đại cương* do Lê Ngọc Trà chủ biên có diễn giải về nghệ thuật là “những hoạt động và sản phẩm hài hòa đẹp mắt, mang lại cho con người những khoái cảm thẩm mỹ” [27, tr.87].

Nhìn chung nghệ thuật là một lĩnh vực, là một hình thái ý thức xã hội đặc biệt trong đời sống xã hội của con người. Nó là sự sáng tạo của con người được thể hiện qua những sản phẩm nghệ thuật nhằm phản ánh tâm tư, tình cảm cũng như mong muốn của con người, đáp ứng nhu cầu về giá trị văn hóa

tinh thần. Một trong những đặc trưng quan trọng nhất của nghệ thuật được thể hiện ở tính thẩm mỹ, hình tượng (gồm cả tạo hình và biểu hiện), tính động (thời gian) và tính tĩnh (không gian).

Có rất nhiều cách phân loại nghệ thuật, tùy vào từng cách tiếp cận cũng như mục đích mà mỗi tác giả đưa ra những cách phân loại khác nhau. Trong đề tài này chủ yếu tìm hiểu sâu về nghệ thuật biểu diễn hay còn được gọi là nghệ thuật động. Bao gồm các loại hình nghệ thuật có mang yếu tố diễn xuất, có thể do con người trình diễn trên sân khấu theo cách trực tiếp hoặc gián tiếp.

1.1.3.3. Chương trình tổng hợp

Chương trình là các mục, các vấn đề, nhiệm vụ đề ra và được sắp xếp theo một trình tự để thực hiện trong một thời gian nhất định: chương trình biểu diễn, chương trình hoạt động, lên chương trình. Tổng hợp là tập hợp đầy đủ toàn bộ những sự kiện đang còn rải rác để nhập chung lại làm một. Là có nhiều thành phần liên hệ chặt chẽ với nhau thành một chỉnh thể như: loại hình nghệ thuật tổng hợp... [26, tr 416.]

Chương trình tổng hợp có thể hiểu là bao gồm nhiều thể loại nhiều hình thức thể hiện khác nhau được tập hợp thành một chương trình mang nhiều màu sắc phong cách đa dạng, tạo nên một chương trình tổng hợp hay, hiệu quả.

Chương trình nghệ thuật tổng hợp rất phong phú, đa dạng, gồm nhiều loại hình, nhiều hình thức, dạng, kiểu kết cấu nghệ thuật, thành tố nghệ thuật. Có thể hiểu chương trình nghệ thuật tổng hợp là tập hợp các tác phẩm, tiết mục đơn lẻ của nhiều loại hình nghệ thuật. Song nó phải tuân theo quy luật cấu trúc và cân bằng tình cảm, tâm lý và thẩm mỹ người xem. Tùy theo yêu cầu, mục đích, nội dung, tính chất của từng loại chương trình mà lựa chọn các tác phẩm, tiết mục, loại hình cho thích hợp. Chương trình nghệ thuật có nhiều cách phân loại khác nhau như chương trình nghệ thuật không chủ đề, có chủ đề và chương trình nghệ thuật chuyên đề. Trong giới hạn của đề tài này tôi chỉ

nói đến chương trình nghệ thuật có chủ đề. Có thể thấy đây là chương trình được sử dụng khá phổ biến trong các trường học. Vì nó mang nhiều đặc điểm phù hợp với đối tượng tiếp cận, cũng như phù hợp với điều kiện thực tiễn của các trường.

1.1.3.4. Dàn dựng chương trình âm nhạc tổng hợp

Dàn dựng chương trình âm nhạc tổng hợp là sự tổng hợp một số tiết mục các thể loại âm nhạc khác nhau theo một chủ đề mà người giáo viên lựa chọn. Giáo viên cần phải sắp xếp, lên kế hoạch chi tiết cho từng nội dung để có một chương trình đạt chất lượng nghệ thuật cao nhất. Để đạt được điều đó người giáo viên phải chú ý đến điều kiện cơ sở vật chất, con người. Phải biết tập hợp lực lượng để dàn dựng, bố trí thời gian hợp lý và nắm vững khả năng diễn viên để phát huy thế mạnh của từng người.

Chương trình âm nhạc tổng hợp là một chương trình hoạt động mang nhiều ý nghĩa cho con người. Nó mang tính giải trí và giáo dục cao, giúp cho đời sống tinh thần của con người thêm phong phú, sinh động hơn.

1.2. Cơ sở thực tiễn

1.2.1. Vai trò của âm nhạc

1.2.1.1. Vai trò của âm nhạc trong cuộc sống

Âm nhạc có vai trò rất lớn trong đời sống của con người, là nghệ thuật âm thanh được sắp xếp là loại hình nghệ thuật của thời gian. Mỗi bài hát, bản nhạc đều mang những nội dung khác nhau gợi bao điều mới lạ, dẫn dắt tư duy tới sự tưởng tượng và sự rung cảm phong phú trong suy nghĩ của khán giả. Nhờ có âm nhạc tâm hồn và trí tuệ của con người đã trở nên phong phú và mang đầy màu sắc thông qua âm thanh, từ ngữ lời ca, cao độ (sự trầm bổng, cao, thấp), trường độ (là sự ngân nga, nhanh chậm), cường độ (là sự nhấn nhá, mạnh, nhẹ) đã tạo ra những nét giai điệu tinh tế, làm rung cảm bao trái tim người thưởng thức.

Trong cuộc sống dù là trước đây hay bây giờ thì âm nhạc đều đóng một vai trò quan trọng. Âm nhạc ra đời từ rất lâu, có thể nói ngay từ thời nguyên thủy đã có sự manh nha của âm nhạc, đến ngày nay âm nhạc đang càng ngày càng phát triển với nhiều thể loại khác nhau phù hợp với mọi lứa tuổi. Ngay từ khi còn nằm nôi chắc hẳn ai cũng đã được nghe những câu ru "à ời" của bà của mẹ. Những câu hát ru ấy thật âm áp, chất chứa đầy yêu thương của tình cảm gia đình. Bây giờ âm nhạc đã ngày một phát triển và có phần quan trọng hơn trong cuộc sống đó là một trong những nguồn giải trí được coi là phổ biến nhất và hiệu quả nhất hiện nay. Đặc biệt hơn, âm nhạc có tác động rất lớn đến quá trình hình thành cũng như sự phát triển toàn diện của con người.

Chính vì âm nhạc tác động đến tình cảm, tư tưởng của con người, nên nó đóng vai trò rất quan trọng trong việc giáo dục con người, nhất là giới trẻ. Thông qua âm nhạc người ta có thể giáo dục đạo đức, tư tưởng cho người nghe. Có rất nhiều ca khúc có tính giáo dục rất cao về tinh thần yêu nước, tình yêu thương quê hương đất nước, tình cảm gia đình, tình bạn, tình thầy trò,... Có thể thấy, âm nhạc có ảnh hưởng không nhỏ đến năng suất lao động. Từ ngày xưa cha ông ta đã có những câu hò câu ví, những câu hát tuy ngắn nhưng đã làm cho thời gian lao động trở nên vui tươi hơn bớt đi biết bao mệt nhọc. Trong khi cấy cây, gặt hái, giã gạo nhờ có âm nhạc mà người dân đã quên đi hết mệt nhọc, vất vả, hăng say hơn trong công việc. Kể cả thời hiện đại như ngày nay, âm nhạc cũng vẫn có vai trò rất quan trọng trong lao động hằng ngày.

Một vai trò rất quan trọng mà không ai có thể phủ nhận đó là sự góp mặt và hỗ trợ trong các dịp lễ hội, lễ diễu hành. Chúng ta có thể khẳng định rằng, âm nhạc được sử dụng trong lễ hội chính là âm nhạc dân gian với những nhạc cụ cổ truyền như: trống, mõ, cồng chiêng, thanh la, sinh tiền, chập chọc, tù và, kèn sáo... thuộc các bộ mộc - thổ - kim - hơi - kéo - gõ v.v... Không chỉ

vậy, trong quá trình diễn ra lễ hội như tiếng reo hò, la hét, vỗ tay... của khán giả cũng tạo nên những âm thanh độc đáo, làm tăng tính hấp dẫn, thú vị và vui tươi của không khí lúc bấy giờ.

Chỉ có con người mới có khả năng hưởng thụ âm nhạc. Các nghiên cứu đã chỉ ra, âm nhạc, đặc biệt là nhạc giao hưởng có tác dụng tốt, kích thích sự phát triển trí não. Do đó người ta khuyên cho trẻ nghe nhạc để phát triển trí tuệ của chúng. Những trẻ được nghe nhạc thường xuyên thường có tâm hồn phong phú, nhân hậu, thông minh hơn những trẻ cùng trang lứa. Bên cạnh rất nhiều mặt tích cực của âm nhạc với cuộc sống thì cũng có những ca khúc, những thể loại có tác động tiêu cực tới đời sống con người. Có khá nhiều bài hát có những câu từ ủy mị, buồn bã, những giai điệu khiến con người ta trở lên buồn hơn, nhu nhược hơn ,... hay có những ca khúc lại khiến con người ta phấn khích quá độ. Như vậy, có thể thấy âm nhạc có vai trò rất quan trọng đối với đời sống con người nó giúp con người trở nên yêu đời hơn, sống với nhau tình cảm hơn, giúp cho lao động có hiệu quả tốt hơn, giúp cho việc giáo dục trở lên dễ dàng hơn. Nếu cuộc sống mà không có âm nhạc thì cuộc sống ấy thật tẻ nhạt và không có sức sống.

1.2.1.2. Âm nhạc trong trường THCS

Đối với học sinh THCS, môn Âm nhạc là một trong những phương tiện hiệu quả để thực hiện nhiệm vụ giáo dục đạo đức, thẩm mỹ nhằm góp phần giáo dục toàn diện cho học sinh, tạo cơ sở hình thành nhân cách con người. Âm nhạc trong trường THCS với tư cách là một môn học có mục đích giáo dục văn hoá âm nhạc cho học sinh nhằm trang bị cho các em những kiến thức cơ bản, bước đầu hình thành khả năng cảm thụ, hiểu và thể hiện nghệ thuật âm nhạc, khơi dậy ở các em những khả năng sáng tạo trong hoạt động âm nhạc, củng cố thêm về tình cảm đạo đức, về niềm tin thị hiếu nghệ thuật và nhu cầu âm nhạc.

Dạy và học âm nhạc đem đến cho các em niềm vui, tính lạc quan yêu đời, thu hút học sinh vào những hoạt động tập thể, xây dựng thói quen mạnh dạn, tự tin, thể hiện năng lực sáng tạo của bản thân và xây dựng thói quen ca hát, lòng yêu thích âm nhạc. Hình thành những cái hay cái đẹp trong nghệ thuật cùng với tác dụng của âm nhạc đối với đời sống và hình thành phát triển trong học sinh những phẩm chất, đạo đức kiến thức, kỹ năng cơ bản để làm cơ sở tiếp tục học lên hoặc đi vào cuộc sống lao động.

Môn âm nhạc còn giúp học sinh mở rộng vốn hiểu biết, sự tự hào về truyền thống văn hóa âm nhạc của dân tộc ta và những tinh hoa âm nhạc của thế giới. Bên cạnh đó, sau những tiết học căng thẳng âm nhạc chính là liều thuốc tinh thần hữu dụng cho các em học sinh.

Có thể thấy, môn âm nhạc trong nhà trường THCS nói chung và trong trường THCS Đoàn Đào nói riêng, có vai trò rất quan trọng trong việc dạy học và giáo dục các em học sinh. Âm nhạc là một phương tiện giáo dục nhân cách, tư tưởng, tình cảm đạo đức trong sáng lành mạnh. Ngoài ra môn học này còn trang bị cho học sinh những hiểu biết, kỹ năng nhất định về âm nhạc, là tiền đề cho sự phát triển tài năng của các em giúp các em tiếp tục đi trên con đường âm nhạc để xây dựng sự nghiệp.

1.2.1.3. Vai trò của hoạt động ngoại khóa trong giáo dục âm nhạc ở trường THCS

Ngoại khóa là hoạt động không thể thiếu trong mỗi trường học, đặc biệt là trường THCS. Các hoạt động ngoại khóa đang ngày càng được đẩy mạnh với nhiều nội dung phong phú. Hoạt động ngoại khóa âm nhạc trong các nhà trường có vai trò quan trọng trong việc hình thành và phát triển nhân cách, trí tuệ, thể chất cũng như tính thẩm mỹ của mỗi học sinh. Nó làm cho các em có được tinh thần vui tươi, tinh thần phấn khởi, giảm bớt những căng thẳng lo âu trong học tập cũng như trong cuộc sống.

Hoạt động âm nhạc ngoại khóa trong trường THCS là những hoạt động được tổ chức theo nhóm, tập thể hay dưới hình thức các câu lạc bộ âm nhạc, nhằm mục đích tạo ra các hoạt động trải nghiệm, thực hành, rèn luyện hay củng cố mở rộng những hiểu biết về văn hóa âm nhạc cho học sinh THCS. Hoạt động âm nhạc ngoại khóa không chỉ là môi trường để các học sinh THCS thực hành và vận dụng những hiểu biết và kỹ năng thực hành âm nhạc mà còn là môi trường tạo nên sự gắn bó đoàn kết, những cơ sở nền tảng của tình cảm cộng đồng xã hội, lòng yêu quý và trân trọng các giá trị nghệ thuật của nhân loại và dân tộc, đồng thời đây cũng là những môi trường hình thành và rèn luyện những kỹ năng " mềm" trong ứng xử, giao tiếp ... và những phẩm chất tốt đẹp của các thế hệ công dân trong xã hội hiện đại, nhất là sự chi phối và ảnh hưởng của những phương tiện và thiết bị công nghệ đã khiến cho con người mất đi nhiều cơ hội giao tiếp trực tiếp với nhau trong tập thể. Hoạt động ngoại khóa âm nhạc còn là nơi để các em biết quan tâm lẫn nhau, chia sẻ mọi buồn vui với nhau, hiểu nhau nhiều hơn và cùng giúp đỡ nhau tiến bộ.

Bên cạnh đó, đây còn là nơi để thể hiện kết quả học tập âm nhạc, nơi thể hiện niềm đam mê âm nhạc của các bạn học sinh. Chính vì vậy, hoạt động ngoại khóa âm nhạc cùng với những hoạt động tập thể, cộng đồng khác sẽ có vai trò và ý nghĩa quan trọng trong việc giáo dục và phát triển toàn diện, nhất là đối với lứa tuổi học sinh THCS, các em đã có những cảm nhận, hiểu biết và khả năng điều chỉnh hành vi để tạo nên tính thích ứng trong môi trường học tập, giao tiếp, sinh hoạt ở trong gia đình và cộng đồng.

1.2.1.4. Vai trò của dàn dựng chương trình nghệ thuật âm nhạc trong trường THCS

Nghệ thuật dàn dựng chương trình âm nhạc trong trường THCS có vai trò rất quan trọng trong việc triển khai hoạt động giáo dục trong nhà trường. Khi dàn dựng chương trình ngoài khả năng đem lại niềm vui và nghị lực trong

cuộc sống, âm nhạc còn góp phần hoàn thiện nhân cách giúp các em hướng đến phát triển toàn diện thức tỉnh con người thông qua những cung bậc cảm xúc hết sức tinh tế.

Chương trình nghệ thuật được diễn ra sẽ tạo điều kiện cho các em có thể tiếp xúc và trải nghiệm với những kỹ năng phát triển âm nhạc, phát huy những khả năng tiềm ẩn của chính các em. Ngoài ra nó còn giúp cho các em có thể tự tin hơn trong cuộc sống và học tập. Nhất là trong cuộc sống hiện nay, việc nâng cao tri thức và kỹ năng mềm cho các em là rất cần thiết nhất là lứa tuổi học sinh trung học cơ sở. Thông qua các chương trình biểu diễn, các em sẽ rèn luyện được cho mình những kỹ năng trên sân khấu, thị hiếu âm nhạc đúng đắn và góp phần định hướng nghề nghiệp trong tương lai.

Dàn dựng chương trình nghệ thuật có tốt thì mới đem lại hiệu quả cao giúp cho việc giáo dục cho các em được thuận lợi hơn. Mỗi chương trình trong trường nếu có sự dàn dựng chi tiết bài bản thì kết quả chắc chắn sẽ được khán giả công nhận tăng thêm niềm yêu thích, say mê âm nhạc. Vì lẽ đó, trong việc dạy âm nhạc nói chung hiện nay cần phát triển hoạt động ngoại khóa âm nhạc và mở rộng nhiều hình thức khác nhau. Đặc biệt là nên đưa màu sắc âm nhạc dân gian, âm nhạc truyền thống vào các chương trình để các em có thể hiểu về âm nhạc các vùng miền, biết yêu quý, trân trọng và phát huy các loại hình nghệ thuật của dân gian Việt Nam.

1.2.2. Đặc điểm tâm sinh lý học sinh trung học cơ sở

1.2.2.1. Đặc điểm tâm lý

Tuổi thiếu niên là giai đoạn phát triển của trẻ từ 11 - 15 tuổi, các em được vào học ở trường trung học cơ sở (từ lớp 6 - 9). Lứa tuổi này có một vị trí đặc biệt và tầm quan trọng trong thời kỳ phát triển của trẻ em, vì nó là thời kỳ chuyển tiếp từ tuổi thơ sang tuổi trưởng thành và được phản ánh bằng những tên gọi khác nhau như: “tuổi khủng hoảng , tuổi bất trị”

Đây là lứa tuổi có bước nhảy vọt về thể chất lẫn tinh thần, các em đang tách dần khỏi thời thơ ấu để tiến sang giai đoạn phát triển cao hơn (người trưởng thành) tạo nên nội dung cơ bản và sự khác biệt trong mọi mặt phát triển : thể chất, trí tuệ, tình cảm, đạo đức... của thời kỳ này.

Ở lứa tuổi thiếu niên có sự tồn tại song song “vừa tính trẻ con, vừa tính người lớn”, điều này phụ thuộc vào sự phát triển mạnh mẽ về cơ thể, điều kiện sống, hoạt động...của các em.

Mặt khác, ở những em cùng độ tuổi lại có sự khác biệt về mức độ phát triển các khía cạnh khác nhau của tính người lớn - điều này do hoàn cảnh sống, hoạt động khác nhau của các em tạo nên. Hoàn cảnh đó có cả hai mặt: Những yếu điểm của hoàn cảnh kìm hãm sự phát triển tính người lớn: trẻ chỉ bận vào việc học tập, không có những nghĩa vụ khác, nhiều bậc cha mẹ có xu thế không để cho trẻ hoạt động, làm những công việc khác nhau của gia đình, của xã hội.

Những yếu tố của hoàn cảnh thúc đẩy sự phát triển tính người lớn: sự gia tăng về thể chất, về giáo dục, nhiều bậc cha mẹ quá bận, gia đình gặp khó khăn trong đời sống, đòi hỏi trẻ phải lao động nhiều để sinh sống. Điều đó đưa đến trẻ sớm có tính độc lập, tự chủ hơn.

Phương hướng phát triển tính người lớn ở lứa tuổi này có thể xảy ra theo các hướng sau:

Đối với một số em, tri thức sách vở làm cho các em hiểu biết nhiều, nhưng còn nhiều mặt khác nhau trong đời sống thì các em hiểu biết rất ít. Có những em ít quan tâm đến việc học tập ở nhà trường, mà chỉ quan tâm đến những vấn đề làm thế nào cho phù hợp với mốt, coi trọng việc giao tiếp với người lớn, với bạn lớn tuổi để bàn bạc, trao đổi với họ về các vấn đề trong cuộc sống, để tỏ ra mình cũng như người lớn.

Ở một số em khác không biểu hiện tính người lớn ra bên ngoài, nhưng thực tế đang cố gắng rèn luyện mình có những đức tính của người lớn như: dũng cảm, tự chủ, độc lập ... còn quan hệ với bạn gái như trẻ con.

Trong những giai đoạn phát triển của con người, lứa tuổi thiếu niên có một vị trí và ý nghĩa vô cùng quan trọng. Đây là thời kỳ phát triển phức tạp nhất, và cũng là thời kỳ chuẩn bị quan trọng nhất cho những bước trưởng thành sau này. Thời kỳ thiếu niên quan trọng ở chỗ : trong thời kỳ này những cơ sở, phương hướng chung của sự hình thành quan điểm xã hội và đạo đức của nhân cách được hình thành, chúng sẽ được tiếp tục phát triển trong tuổi thanh niên.

Hiểu rõ vị trí và ý nghĩa của giai đoạn phát triển tâm lý thiếu niên, giúp chúng ta có cách đối xử đúng đắn để các em phát triển nhân cách toàn diện và tốt đẹp

1.2.2.2. Đặc điểm sinh lý

Đây là lứa tuổi phát triển mạnh mẽ nhưng không đồng đều về mặt cơ thể. Tầm vóc của các em lớn lên trông thấy. Trung bình một năm các em cao lên khoảng 5- 6 cm. Các em nữ ở độ tuổi 12- 13 phát triển chiều cao nhanh hơn các em nam cùng độ tuổi, nhưng đến 18- 20 tuổi thì sự phát triển chiều cao lại dừng lại. Các em nam ở độ tuổi 15-16 tuổi thì cao đột biến, vượt các em nữ và đến 24- 25 tuổi mới dừng lại. Trọng lượng cơ thể mỗi năm tăng khoảng từ 2,4 đến 6 kg. Sự phát triển hệ xương như các xương tay, xương

chân rất nhanh, nhưng xương ngón tay, ngón chân lại phát triển chậm. Vì vậy ở lứa tuổi này các em không mập béo, mà cao, gây thiếu cân đối, các em không khéo léo khi làm việc, thiếu thận trọng hay làm đổ vỡ ... Điều đó gây cho các em một biểu hiện tâm lý khó chịu.

Sự phát triển của hệ thống tim mạch cũng không cân đối. Thể tích của tim tăng rất nhanh, hoạt động của tim mạnh mẽ hơn, nhưng kích thích của mạch máu lại phát triển chậm. Do đó có một số rối loạn tạm thời của hệ tuần hoàn, tăng huyết áp, tim đập nhanh, hay nhức đầu, chóng mặt, mệt mỏi khi làm việc. Tuyến nội tiết bắt đầu hoạt động mạnh, thường dẫn đến rối loạn hoạt động hệ thần kinh. Do đó dễ xúc động, dễ bực tức. Vì thế các em thường có những phản ứng gay gắt, mạnh mẽ và những cơn xúc động.

Hệ thần kinh của thiếu niên còn chưa có khả năng chịu đựng những kích thích mạnh, đơn điệu kéo dài. Do tác động như thế làm cho một số em bị ức chế, uể oải, thờ ơ, lơ đãng, số khác có những hành vi xấu, không đúng bản chất của các em. Lứa tuổi này là lứa tuổi có nghị lực dồi dào, có tính tích cực cao có nhiều dự định lớn lao. Cần lưu ý ở lứa tuổi này là sự phát triển về mặt tâm lý diễn ra theo quy luật sinh học, chịu ảnh hưởng của môi trường và xã hội. Các em chưa biết đánh giá, chưa biết kiểm tra tình cảm và hành vi, chưa biết xây dựng mối quan hệ đúng đắn giữa người bạn khác giới. Vì thế các nhà giáo dục cần giúp đỡ các em một cách tế nhị, khéo léo giúp các em hiểu đúng vấn đề và có những quan điểm đúng đắn trong cuộc sống.

1.2.2.3. Những diễn biến tâm sinh lý của học sinh THCS ảnh hưởng đến khả năng âm nhạc và hoạt động ngoại khoá âm nhạc

Lứa tuổi học sinh THCS là lứa tuổi đang dần phát triển thành người trưởng thành cả về tâm sinh lý. Chính vì vậy, ở lứa tuổi này phần lớn các em không còn hồn nhiên, vô tư như lứa tuổi mầm non và tiểu học. Có những bạn

luôn thích thể hiện bản thân, nhưng có rất nhiều bạn bắt đầu e ngại không tự tin khi thể hiện các hoạt động múa hát trước bạn bè đặc biệt là bạn khác giới.

Các em đang dần phát triển hơn về mọi mặt, đặc biệt là tâm sinh lý, các em muốn khẳng định rằng mình đã lớn, các em đang dần trưởng thành hơn, sống độc lập, tự giác hơn đối với tất cả mọi hoạt động sống. ở giai đoạn này các em đã có được vốn kinh nghiệm về âm nhạc được tích lũy từ tiểu học. Lúc này các em đã phần nào nhìn nhận ra sở thích của mình về các thể loại âm nhạc, có em thì thích nhạc trẻ sôi động, có em thì thích nhạc trữ tình sâu lắng, có em lại thích nhạc Pop/Ballad,... Ngoài ra kỹ năng cảm thụ âm nhạc dần mang tính độc lập hơn. Về giọng hát, lúc này giọng hát của học sinh THCS cũng phát triển, tuy vậy âm sắc giọng vẫn chưa thống nhất, nhưng nhìn chung giọng các em vang tự nhiên, vẫn còn những nét hồn nhiên trong trẻo. Quãng của các em cũng được mở rộng hơn.

Thực tế hiện nay tại trường THCS Đoàn Đào có rất nhiều em học sinh hát sai lời ca, hát sai nhịp điệu, có thể thấy điều này xảy ra là vì các em đang ở tuổi sắp thành người lớn. Chính vì lẽ đó, nhiều em không thích các ca khúc trẻ con trong chương trình giáo dục THCS mà chỉ thích những ca khúc viết về tình cảm nam nữ, những ca khúc quốc tế sôi động.

Dân gian có câu “ *nhất quỷ nhì ma thứ ba học trò*”, quả thật không sai, khi ở độ tuổi này ngoài những giờ học căng thẳng trên lớp ra các em luôn hòa mình vào các trò chơi tinh nghịch. Các hoạt động ngoại khóa cũng được các nhà trường tích cực triển khai, có lẽ âm nhạc là thứ khó có thể thiếu trong các hoạt động này. Những bài hát chất chứa đầy tinh thần yêu nước, yêu quê hương gia đình, những ca khúc làm gắn kết tình bạn tình yêu thương con người là những chủ đề được nhiều trường sử dụng. Qua đây giúp cho nhận thức được nâng cao cũng như giúp các em có những hành vi phù hợp với chuẩn mực đạo đức.

Tóm lại, sự thay đổi về tâm sinh lý của các em học sinh THCS có ảnh hưởng rất nhiều đến khả năng tiếp cận với âm nhạc cũng như sự tham gia các hoạt động ngoại khóa về âm nhạc. Nhìn chung các em học sinh THCS nói chung và học sinh THCS Đoàn Đào nói riêng đều rất có hứng thú với các hoạt động ngoại khóa âm nhạc. Tuy vậy tùy vào khả năng cũng như điều kiện hoàn cảnh riêng biệt mà mỗi em có cái nhìn và cách cảm thụ âm nhạc khác nhau.

1.2.3. Thực tiễn trường THCS Đoàn Đào

1.2.3.1. Khát quát trường THCS Đoàn Đào

Để có cái nhìn rõ nhất về trường THCS Đoàn Đào trước hết chúng ta đi tìm hiểu vài nét về mảnh đất và con người tại đây.

Về vị trí địa lý, kinh tế xã hội : Đoàn Đào là một xã thuộc huyện Phù Cù, tỉnh Hưng Yên, Xã Đoàn Đào gồm có 6 thôn: Đoàn Đào, Khả Duy, Đại Duy, Đông Cáp, Đông Minh, Long Cầu. Xã giáp danh với xã Đình Cao, Trần Cao, Phan Sào Nam của huyện Phù Cù và giáp với một phần của huyện Tiên Lữ. Toàn xã có khoảng 9188 người dân với tổng diện tích khoảng 2021 ha. Nhìn chung những năm qua xã đã ngày càng chú trọng vào quá trình phát triển kinh tế- xã hội, đời sống của người dân được cải thiện rất nhiều. Trước đây, Đoàn Đào là miền đất người dân sống hầu hết bằng nghề nông, nhưng ngày nay cùng với sự phát triển của đất nước theo định hướng công nghiệp hóa hiện đại hóa, toàn xã đã và đang cùng nhau xây dựng kinh tế theo hướng hiện đại. Có nhiều ngành nghề mới xuất hiện, nhiều công ty, xí nghiệp mọc lên, điều này tạo điều kiện phát triển rất lớn cho người dân. Nhiều công trình đường xá cầu cống được xây dựng, tiêu biểu là cầu Cáp và cầu Quán Đỏ đã được xây dựng lại vào năm 2016 và 2017. Đi qua địa bàn xã là con đường quốc lộ 38B nối từ Hưng Yên đi tới tỉnh Hải Dương. Đây là tuyến đường quan trọng với lượng phương tiện lưu thông khá đông và thường xuyên. Hệ thống đường xá cũng đã phát triển hơn trước rất nhiều, chục năm trở lại đây trên địa bàn xã đã xây dựng các con đường bê tông, đường nhựa, đường gạch

thay cho đường đất. Việc này tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động sinh sống của người dân địa phương cũng như các địa phương lân cận. Hòa cùng với tinh thần xây dựng nông thôn mới, chính quyền địa phương đã chú trọng xây dựng các cơ sở vật chất, công trình công cộng như nhà văn hóa, trường học, các công trình nước sạch, bãi rác,....

Về các hoạt động văn hóa thể thao: chính quyền địa phương đã có sự quan tâm đối với các hoạt động văn hóa của người dân. Tại các thôn đều có nhà văn hóa đây là nơi diễn ra các hoạt động thể thao, văn nghệ,.... Buổi chiều tối hằng ngày tại đây đều có các hoạt động như đánh bóng chuyền, cầu lông, chơi cờ, đá bóng, nhảy dây,... nhìn chung đều có sự tham gia nhiều lứa tuổi khác nhau. Buổi sáng người dân thường tập trung rủ nhau cùng đi bộ, tập các bài tập thể dục. Vào các ngày lễ xã thường tổ chức các buổi họp mặt, văn nghệ,... cùng nhau trao đổi thông tin.

Nơi đây là một mảnh đất thuần nông, con người thân thiện, không chỉ vậy, đây còn là một mảnh đất có truyền thống hiếu học. Hiện tại trên toàn địa bàn xã có 2 trường mầm non, một trường tiểu học - trường tiểu học Đoàn Đào và một trường trung học cơ sở - trường THCS Đoàn Đào.

Trường THCS Đoàn Đào nằm trên đường quốc lộ 38B, tuyến đường lối tỉnh Hưng Yên và Hải Dương. Trường được tái lập năm 1986 trên cơ sở sáp nhập từ hai trường Phổ thông cơ sở. Hai mươi ba năm qua, nhà trường đã chứng kiến biết bao thay đổi của quê hương Đoàn Đào, tên trường cũng có sự thay đổi nhưng nhà trường luôn biết tìm con đường đi cho riêng mình để vươn lên, khắc phục mọi khó khăn trở ngại và đã trở thành một nhà trường lớn mạnh, một địa chỉ đáng tin cậy của nhân dân trong xã. Vào những năm cuối thập kỷ 80 của thế kỷ XX trường Trung học cơ sở Đoàn Đào với 12 phòng học kiên cố đã là niềm vui không chỉ riêng của học sinh trong xã mà còn là niềm tự hào của Đảng bộ và nhân dân xã Đoàn Đào. Song quá trình phát triển từ đó

cho đến nay, nhà trường mới chỉ được bổ sung thêm một dãy nhà hiệu bộ, đó là sự phát triển khiêm tốn so với các xã khác trong huyện.

Ngày nay Đảng bộ và nhân dân xã Đoàn Đào đã vinh dự đón nhận danh hiệu Anh hùng Lực lượng vũ trang nhân dân, đồng thời cũng là một trong những xã lớn, đời sống của nhân dân ổn định với mức khá trong huyện Phù Cừ và là một trong những xã có phong trào khuyến học phát triển mạnh từ xã, thôn đến các dòng họ. Đây là những điểm nhấn để giúp cho nhà trường trong suốt quá trình phát triển đã xây dựng được kế hoạch hoạt động cụ thể, chi tiết cho từng đoàn thể, tổ, cá nhân. Luôn luôn thực hiện đúng theo qui chế, kỉ cương, nề nếp trong việc đánh giá xếp loại cán bộ giáo viên, cũng như học sinh theo kì, theo năm cụ thể, công bằng. Bên cạnh đó, nhà trường đã có sự phân công sử dụng lao động cho cán bộ giáo viên hợp lí, nhằm phát huy tối đa năng lực của từng người. Ngoài ra, ban giám hiệu trường đã phát động thi đua nâng cao trách nhiệm của mỗi cán bộ giáo viên, để giáo viên có ý thức tổ chức, kỉ luật cao, có tinh thần trách nhiệm với nhiệm vụ chung của nhà trường. Chính vì vậy trong suốt hai mươi ba năm qua trường Trung học cơ sở Đoàn Đào luôn luôn ghi tên mình vào danh sách thi đua trường "Tiên tiến và tiên tiến xuất sắc" ngành giáo dục của huyện Phù Cừ. Để đạt được thành tích đó phải kể đến sự chỉ đạo sâu sát của các cấp lãnh đạo, đặc biệt là sự nỗ lực phấn đấu của cán bộ giáo viên và học sinh, sự hỗ trợ của các bậc phụ huynh học sinh, các lực lượng giáo dục khác trong xã.

Năm 2009, Ban giám hiệu nhà trường đã đề xuất phương hướng "Chất lượng giáo dục là trọng tâm - Cơ sở vật chất là then chốt". Phương châm này đã nhận được sự đồng thuận của HĐND - UBND xã, huyện và đặc biệt Ngân hàng Nông nghiệp phát triển Nông thôn chi nhánh tại Hưng Yên đã dành cho nhà trường 8 phòng học bộ môn và chức năng theo tiêu chí trường chuẩn quốc gia mới. Đây là niềm động viên cổ vũ lớn đối với thầy và trò nhà trường, bởi

từ đây các cán bộ giáo viên và con em trong xã sẽ có cơ ngơi làm việc và học tập khang trang hơn, hiện đại hơn, xứng tầm hơn. Thầy và trò cũng sẽ nỗ lực phấn đấu đạt được những thành tích cao hơn nữa, xứng đáng với tầm vóc một quê hương anh hùng, quê hương hiếu học và sự tin cậy của lãnh đạo các cấp cũng như nhân dân trong xã. Hiện tại, trường có khoảng 413 học sinh và 34 cán bộ giáo viên giảng dạy. Nhiều năm qua trường đã và đang xây dựng được đội ngũ nhà giáo đông đảo, các thầy cô đều là người có phẩm chất đạo đức tốt, ý thức chính trị cao. Nhà trường có đội ngũ giáo viên có kiến thức chuyên sâu, trình độ chuyên môn tốt. Thầy cô luôn đề cao tinh thần trách nhiệm đối với sự nghiệp trồng người. Đối với giáo viên âm nhạc hiện nay chỉ có một người, có thể thấy số lượng giáo viên âm nhạc tại trường còn hạn chế, tuy nhiên giáo viên âm nhạc của trường là người có chuyên môn và có bề dày kinh nghiệm giảng dạy tốt, luôn quan tâm tới học sinh thấu hiểu tâm lý của học sinh.

1.2.3.2. Thực trạng hoạt động văn nghệ Trường THCS Đoàn Đào

Bên cạnh thành tích xuất sắc về học tập trường còn là một trong những trường THCS của huyện có các hoạt động ngoại khóa khá tích cực. Mặc dù là một ngôi trường ở nông thôn các giờ học âm nhạc mang tính phổ cập là chính nhưng những năm qua, phong trào văn nghệ ở trường vẫn tạo khí thế sôi nổi, phấn khởi cho giáo viên, học sinh. Góp phần nâng cao chất lượng dạy và học cho học sinh toàn trường. Hằng năm trường có rất nhiều hoạt động văn nghệ được diễn ra như vào các dịp lễ khai giảng, chào mừng ngày thành lập đoàn 26/3, chào mừng ngày nhà giáo Việt Nam 20/11, tổng kết năm học,...

Hầu như các hoạt động tại Trường THCS Đoàn Đào đều có sự tham gia nhiệt tình không chỉ của các bạn học sinh mà còn có sự góp mặt của các thầy cô. Ngoài các tiết học âm nhạc theo sự quy định của Bộ GD&ĐT, trường vẫn tổ chức các hoạt động khác nhằm mang âm nhạc tới gần học sinh hơn. Nhà trường cũng như chính quyền địa phương luôn có những quan tâm tạo mọi

điều kiện thuận lợi tới các hoạt động âm nhạc nói riêng và hoạt động ngoại khóa nói chung. Thông qua các hội thi văn nghệ, giáo viên âm nhạc sẽ chọn lựa những học sinh có năng khiếu về ca hát và biểu diễn để xây dựng đội văn nghệ của nhà trường. Chính sự tham gia luyện tập qua các chương trình đã tạo điều kiện giúp các em luôn giữ trong mình niềm say mê đối với âm nhạc.

Tuy nhiên do điều kiện về nhiều mặt còn thiếu nên các hoạt động ngoại khóa còn nhiều hạn chế. Nhà trường không thể tổ chức thường xuyên các buổi biểu diễn hay giao lưu văn nghệ, đặc biệt các buổi nói chuyện về nghệ thuật còn hiếm thấy. Gần đây, tuy nhà trường đã có xu hướng tổ chức các hoạt động tổ chức trò chơi kết hợp với văn nghệ, hay các hội thi văn nghệ trong một số dịp lễ như 26/3, 20/11,... nhưng những hoạt động này về số lượng còn rất ít, chất lượng chưa cao. Nhiều em học sinh trong trường còn tự ti, chưa thực sự tích cực tham gia các hoạt động văn nghệ. Các hoạt động văn nghệ được thực hiện chủ yếu bởi các bạn trong đội văn nghệ của trường. Ngoài ra còn thiếu lực lượng có chuyên môn kinh nghiệm trong việc dàn dựng các chương trình nghệ thuật. Không chỉ vậy, cơ sở vật chất còn thiếu thốn, phần lớn các lớp học sinh học hát chưa có đệm đàn, các hoạt động diễn ra phải đi thuê đàn âm thanh, đạo cụ, trang phục,...

So sánh với các trường THCS khác trên địa bàn huyện Phù Cừ, trường cũng là 1 trong 15 trường THCS của huyện có những hoạt động thiết thực về nghệ thuật, có môi trường phát triển khá tốt cho các em. Tuy nhiên nếu so sánh với một số trường như THCS Trần Cao thì trường THCS Đoàn Đào vẫn còn nhiều mặt hạn chế. Trường THCS Trần Cao tiền thân là trường cấp 2 Phù Cừ, được thành lập năm 1952. Bằng nhiều phong trào thi đua yêu nước, các thế hệ giáo viên, học sinh nhà trường đã ra sức phấn đấu đạt được nhiều thành tích quan trọng, trở thành niềm vinh dự, tự hào mỗi khi ai đó nhắc đến tên “Trường Trần Cao”. Ngay sau khi tái lập tỉnh, trường huy động nhiều nguồn lực xây dựng cơ sở vật chất, trang thiết bị, đồ dùng dạy học và quan tâm chuẩn hóa đội ngũ giáo viên; đẩy mạnh việc dạy học ở phòng bộ môn, khuyến khích giáo viên sáng tạo đồ dùng dạy học, áp dụng phương pháp giảng dạy

mới, tạo hứng khởi cho học sinh. Năm 2002, trường vinh dự được Chủ tịch Nước tặng Huân chương Lao động hạng Nhất; UBND tỉnh công nhận đạt chuẩn quốc gia giai đoạn 2001–2010

Trần Cao cũng là trường rất có tiềm năng với phong trào văn nghệ. Các chương trình luôn được nhà trường chuẩn bị rất chu đáo. Các chương trình được luyện tập kỹ lưỡng, công phu là có lịch trình rõ ràng. Giáo viên âm nhạc luôn được đào tạo, bồi dưỡng kiến thức chuyên môn để có những giờ học hiệu quả hứng thú với học sinh. Như trong thời gian qua, khi nhiều địa phương tỷ lệ học sinh bỏ học cao thì nhà trường khi ấy đã trở thành mái nhà chung, điểm tựa chắp cánh cho biết bao ước mơ, hoài bão của tuổi trẻ, tạo niềm háo hức, tâm thức “mỗi ngày đến trường là một ngày vui” của học sinh. Trường luôn có những hoạt động ngoại khóa tích cực tạo sự hưởng ứng nhiệt tình của các em học sinh. Các hoạt động văn nghệ chào mừng ngày nhà giáo việt nam 20-11, hay ngày khai giảng, ngày 26/3, 8/3 luôn được các em nhiệt tình ủng hộ. Trường luôn tạo một sân chơi lành mạnh giúp các em phát triển hết khả năng của bản thân mình. Cũng nhờ đó mà các em tự tin hơn, khả năng âm nhạc của các em cũng tốt hơn. Ngoài hoạt động của trường, ban giám hiệu còn tổ chức cho các em học sinh tham gia các chương trình của huyện, của tỉnh góp phần giúp các em va chạm sân khấu giao lưu và học hỏi với các cơ sở khác.

Từ thực tế trên ta có thể thấy mặc dù cùng trên một địa bàn nhưng hoạt động văn nghệ của trường THCS Đoàn Đào còn nhiều hạn chế. Mặc dù có thu hút được tinh thần tham gia của học sinh nhưng các chương trình đều mang tính chất đại khái, còn thiếu thốn rất nhiều về các trang thiết bị như loa đài, đàn, tư liệu tham khảo. Các chương trình còn mang tính chất số lượng, giáo viên còn chưa chủ động bồi dưỡng kiến thức dẫn đến kỹ năng giảng dạy và hoạt động còn nhiều hạn chế. Từ đây có thể thấy rất cần sự quan tâm nhiều hơn nữa của các cơ quan lãnh đạo có thẩm quyền giúp đỡ, để các em có một môi trường phát triển tốt hơn.

Tiểu kết

Thực tế âm nhạc có vai trò rất quan trọng đối với đời sống xã hội của con người. Âm nhạc có thể chia sẻ với chúng ta rất nhiều điều: Giải quyết

những khó khăn trong cuộc sống, vui đi những hờn giận vu vơ, đưa con người về dĩ vãng, tìm lại tuổi thơ yêu dấu, nghe lòng bồi hồi, xao xuyến với tình yêu quê mẹ, với nắng ấm quê cha, sống dậy lòng tự hào dân tộc, khát vọng tìm về chân lý... Có một câu nói rất hay « âm nhạc là tiếng vọng của cảm xúc ». Chúng ta không thể nhìn thấy cảm xúc, không thể nghe không thể ngửi mà chỉ có thể cảm nhận. Âm nhạc cũng tác động mạnh mẽ đến mặt tình cảm, tư tưởng của con người. Thông qua âm nhạc người ta có thể giáo dục đạo đức tư tưởng cho người nghe. Quả thật, âm nhạc có sức ảnh hưởng lớn đến con người, đến sự hình thành và phát triển nhân cách mỗi người.

Trong gia đoạn hiện nay, các phong trào đổi mới phương pháp dạy học nhằm nâng cao chất lượng giờ dạy cũng như các hoạt động ngoại khóa tại trường là rất cần thiết. Trường THCS Đoàn Đào rất quan tâm đến lĩnh vực này và đã yêu cầu giáo viên âm nhạc nghiên cứu, sáng tạo để trường có những tiết học đạt hiệu quả cao nhất. Giáo Viên cần nhận thức rõ âm nhạc và các hoạt động ngoại khóa có vai trò rất lớn trong việc giáo dục nhân cách, giáo dục trí tuệ, thể chất cũng như cái nhìn thẩm mỹ. Xã hội đang ngày càng phát triển, nền giáo dục cũng đang được Đảng Nhà nước ta chú trọng phát triển hơn. Có thể thấy chủ trương đổi mới phương pháp dạy học nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy âm nhạc và các hoạt động ngoại khóa là rất cần thiết. Với lứa tuổi học sinh THCS, các em có những tâm sinh lý khác biệt với các độ tuổi khác chính vì vậy nó cũng ảnh hưởng rất nhiều tới việc cảm thụ âm nhạc.

Tóm lại ở chương này chúng ta có thể hiểu được một số khái niệm cơ bản, cũng như thấy được vai trò quan trọng của âm nhạc đối với đời sống con người nói chung và với sự phát triển của các em học sinh THCS nói riêng. Qua việc tìm hiểu về tâm sinh lý lứa tuổi cũng như thực tiễn về Trường THCS Đoàn Đào có thể giúp ta có thể xây dựng được một chương trình nghệ thuật phù hợp với

lứa tuổi của các em. Từ đó góp phần mang lại hiệu quả cho các chương trình nghệ thuật.

Chương 2

PHƯƠNG PHÁP DÀN DỰNG CHƯƠNG TRÌNH BIỂU DIỄN NGHỆ THUẬT ÂM NHẠC TẠI TRƯỜNG THCS ĐOÀN ĐÀO

2.1. Những nguyên tắc chung của dàn dựng

2.1.1. *Đảm bảo nội dung tư tưởng*

Mỗi chương trình nghệ thuật được diễn ra đều phải được xác định rõ ràng nội dung tư tưởng của mỗi chương trình đó. Trước hết người dàn dựng phải lựa chọn được chủ đề cho chương trình, lựa chọn những ca khúc, tiết mục, cách thể hiện tiết mục sao cho phù hợp với chủ đề. Các thể loại, bài hát phải có nội dung tư tưởng rõ ràng, mang đậm bản sắc văn hóa vùng miền ; ca ngợi vẻ đẹp tình yêu quê hương đất nước, tình cảm gia đình bạn bè. Bên cạnh đó, đối với các chương trình dành cho học sinh THCS người dàn dựng phải lựa chọn những ca khúc có giai điệu vui tươi, ca từ phù hợp với lứa tuổi học sinh.

Đối với các cuộc thi thầy cô nên định hướng cho các em lựa chọn ca khúc sao cho phù hợp với chủ đề của cuộc thi đặc biệt là phù hợp với chất giọng và phong thái thể hiện của học sinh. Đối với các hoạt động ngoại khóa cần lựa chọn những ca khúc sôi động gắn kết tình cảm bạn bè.

Về việc lựa chọn trang phục cũng góp phần to lớn cho sự thành công của mỗi tiết mục. Tùy vào từng chủ đề, vào nội dung của bài hát mà người dàn dựng phải lựa chọn trang phục sao cho phù hợp, quan trọng hơn đó là những trang phục đó phải phù hợp với lứa tuổi học sinh, trang phục không được hở hang, gây phản cảm làm vẩn đục tâm hồn trong sáng của các em.

Đối với các tiết mục biểu diễn nhạc cụ truyền thống hoặc nhạc cụ phương Tây chúng ta cần lưu ý đến cách chọn tác phẩm sao cho phù hợp, giúp người biểu diễn có thể thể hiện tài năng suất sắc đồng thời giúp người nghe dễ hiểu, dễ cảm thụ chúng hơn. Không nên lựa chọn các tác phẩm cổ điển, bán cổ điển vì những thể loại này không phải phần động các bạn học sinh có thể cảm thụ được.

Tóm lại, mỗi chương trình diễn ra cần phải xác định rõ chủ đề, bài hát cũng như các yếu tố khác như trang phục, địa điểm cách thức thể hiện sao cho phù hợp với đối tượng người nghe.

2.1.2. Đảm bảo tính nghệ thuật

Trong văn học, hình tượng nghệ thuật được xây dựng bởi trực quan sinh động và điển hình thì trong âm nhạc, hình tượng nghệ thuật được xây dựng bằng cảm quan sinh động và trừu tượng. Do đó, người nhạc sĩ phải nắm bắt được đặc trưng biểu hiện của âm nhạc. Trong đó, khả năng tưởng tượng của nhạc sĩ phải thật sự phong phú, cùng với sự so sánh tương đối giữa hiện thực khách quan với hình tượng mà nhạc sĩ muốn tạo dựng trong tác phẩm âm nhạc của mình.

Trong hoạt động dàn dựng chương trình nghệ thuật chúng ta phải dàn dựng cẩn thận, lên kế hoạch chi tiết, rõ ràng, có sự sắp xếp các tiết mục sao cho phù hợp. Phong cách trình diễn của người biểu diễn là yếu tố rất quan trọng tạo nên sự thành công của mỗi tiết mục. Với mỗi tác phẩm âm nhạc sẽ có cách thể hiện cảm xúc khác nhau, sự thành công này phụ thuộc rất nhiều vào khả năng cảm thụ âm nhạc của người dàn dựng và biểu diễn. Phong thái biểu diễn phải hợp lý từ cách hát, ánh mắt, nụ cười, dáng đứng, cách di chuyển, các động tác của tay chân. Trên sân khấu không để chết sân khấu, không để nhiều người đi lại lộn xộn trên sân khấu. Bên cạnh đó cần đảm bảo yếu tố âm thanh, ánh sáng, quá trình chuẩn bị đạo cụ sao cho phù hợp, hạn chế lỗi kỹ thuật khi biểu diễn.

2.1.3. Bố cục chương trình

Dàn dựng chương trình nghệ thuật là bước rất quan trọng tạo sự thành công của mỗi chương trình biểu diễn nghệ thuật. Mỗi chương trình được dàn dựng phải đảm bảo bố cục chương trình rõ ràng, các phần trong một chương trình phải logic. Một chương trình nghệ thuật bất kỳ cũng đều được lựa chọn

và xây dựng bởi nhiều màu sắc âm nhạc khác nhau với nhiều thể loại và hình thức biểu diễn độc đáo. Chương trình biểu diễn nghệ thuật cho học sinh THCS cũng cần chứa những tiêu chí đó.

Trong mỗi chương trình biểu diễn nghệ thuật cho học sinh THCS, bố cục chương trình cần phải cân đối, các tiết mục phải sắp xếp xen kẽ nhau sao cho phù hợp. Tránh hiện tượng trùng lặp nhiều tiết mục có cùng một thể loại trình diễn liên tiếp, nếu như vậy sẽ rất dễ làm cho người nghe, người xem bị nhàm chán. Một yếu tố quan trọng nữa là người biểu diễn phải được sắp xếp hợp lý sao cho đủ thời gian để thay trang phục và tránh hiện tượng một người biểu diễn hoặc nhóm người đó có nhiều tiết mục liên tiếp.

Bên cạnh đó bố cục của từng tiết mục, từng bài hát, từng phân đoạn âm nhạc và bố cục tổng thể chương trình phải cân đối với thời gian. Cần có sự tính toán đảm bảo cần thời gian cho đủ không nên để “chết” thời gian “chết” sân khấu.

Nhìn chung, để có một chương trình thành công mang tính nghệ thuật và chuyên nghiệp cần đảm bảo sắp xếp bố cục chương trình sao cho hợp lý. Muốn làm được điều này người dàn dựng cần có nhãn quan tinh tế và có sự tính toán cẩn thận. Đối với việc dàn dựng chương trình nghệ thuật cho các em học sinh THCS nói chung, các em tại Trường THCS Đoàn Đào nói riêng phải luôn đảm bảo các nguyên tắc trên. Các em là lứa tuổi đang trong độ tuổi dậy thì, có những đặc điểm tâm sinh lý đặc trưng vì vậy khi xác định nội dung tư tưởng cần dựa vào các đặc điểm này để dàn dựng chương trình sao cho phù hợp. Địa phương là vùng thuần nông vì vậy các em không được tham gia các lớp học hay khóa học nghệ thuật chuyên nghiệp nào, phần lớn là sự tự học hỏi của các em từ mạng hay thầy cô, người hướng dẫn các chương trình. Các em học sinh tham gia văn nghệ chủ yếu dựa trên niềm đam mê, tính tự phát chứ chưa được đào tạo chuyên nghiệp vì vậy chưa có nhiều kỹ thuật chuẩn biểu

diễn. Tuy nhiên người dàn dựng vẫn luôn phải đảm bảo tính nghệ thuật cho chương trình, ở đây không chỉ là nghệ thuật biểu diễn của các em mà còn là quá trình lên kế hoạch cũng như sắp xếp các tiết mục, bố cục chương trình cân đối, các tiết mục sắp xếp xen kẽ sao cho sinh động thu hút người xem.

2.2. Phát triển một số kỹ năng âm nhạc cho học sinh

2.2.1. Phát triển kỹ năng ca hát

Ca hát là hoạt động không thể thiếu trong đời sống hằng ngày của con người. Phát triển kỹ năng ca hát cho học sinh là vấn đề rất quan trọng trong mỗi nhà trường. Việc dạy hát cho các em học sinh THCS không chỉ giúp các em biết thêm về nhiều bài hát khác nhau mà còn giúp các em phát triển được tài năng của mình. Tài năng của các em đôi khi còn là sự tiềm ẩn bên trong, để khai phá được nó thì cần có người thầy có khả năng nhạy bén. Từ tài năng ấy, người hướng dẫn phải trau dồi thêm những kỹ năng cho các em, có như vậy thì tài năng của các em mới hoàn thiện hơn. Để giúp học sinh có được những kỹ năng ca hát thầy cô cần phải nắm được các kỹ năng ca hát (hát nhanh, háy sắc thái to- nhỏ, hát liền giọng, hát có sự luyện láy,...) và các phương pháp luyện tập đơn giản nhất.

Để có những kỹ năng tốt giáo viên cần có phân trình diễn mẫu chuẩn xác, có như vậy các em mới có thể học theo hay phát triển thể hiện bài hát một cách sáng tạo. Ngoài việc thể hiện đúng nhạc điệu, ca từ người giáo viên cần phải đặt cảm xúc, tình cảm của mình vào mỗi bài hát có như vậy người học sinh mới dễ cảm nhận các tác phẩm âm nhạc. Trong quá trình hướng dẫn các em rèn luyện và tập hát cần hướng dẫn các em tư thế hát phải đứng thẳng hoặc ngồi thẳng. Tư thế hát đẹp là tư thế đứng thẳng vì khi đó hơi thở sâu hơn, cơ thể tự do, âm thanh vang lên tốt hơn. Với tư thế này, giáo viên có thể hướng dẫn học sinh thực hiện khi đã học xong bài hát, qua đó giúp các em hiểu được sự khác biệt của giọng khi hát ở các tư thế khác nhau. Cùng với đó

phải hướng dẫn các em học sinh hát chính xác giai điệu, ca từ đặc biệt hát phải rõ lời và có sự biểu cảm trong mỗi câu hát. Để rèn luyện cho học sinh nắm được kỹ năng hát rõ lời, nhả chữ chính xác, giáo viên có thể cho học sinh đọc lời bài hát nhiều lần, sau đó đọc lời ca kết hợp với âm hình tiết tấu âm nhạc của bài. Không lấy hơi, ngắt hơi giữa các cụm từ để đảm bảo trọn vẹn ý nghĩa của lời ca.

Có thể thấy, phương pháp rèn kỹ năng ca hát giúp học sinh phát triển được giọng hát, tầm cỡ giọng hát được mở rộng, không bị hạn chế, biết cách sử dụng hơi thở khi hát. Cách hát có sự thay đổi theo thể loại bài hát, các bài hát có màu sắc riêng, các em có thể tự xử lý được các kỹ thuật khó trong bài hát mới.

2.2.2. Phát triển tai nghe

Để có được kỹ năng ca hát tốt thì cần chú trọng đến việc phát triển khả năng nghe. Tai nghe nhạc là bộ phận rất quan trọng đối với quá trình tiếp thu của học sinh trong hoạt động âm nhạc trên lớp cũng như các hoạt động ngoại khóa. Các em nghe có tốt thì mới có thể học hỏi được những kỹ năng ca hát từ giáo viên hướng dẫn qua đó mới có thể thể hiện thành công mỗi tiết mục.

Khi tiếp thu âm nhạc, các em cần nghe cả nhạc có lời và không có lời. Đó là khi nghe giáo viên hát, đọc nhạc và nghe chính bản thân mình hát, nghe nhạc để thể hiện vũ đạo,... mỗi em sẽ có những trạng thái cảm xúc khác nhau, điều này phụ thuộc vào rất nhiều yếu tố khác nhau.

Để phát triển khả năng lắng nghe, các em cần có sự kiên trì, chịu khó nghe đi nghe lại nhiều lần để phát hiện ra những chi tiết về giai điệu, cách luyện láy từng từ từng chữ như thế nào cho hay. Cùng với đó các em cần phải được trang bị các thiết bị có thể phát nhạc. Điều này thực tế tại các vùng nông thôn trong đó có Trường THCS Đoàn Đào vẫn còn nhiều hạn chế.

2.2.3. Phát triển khả năng nhảy múa

Vũ đạo là một hình thức thể hiện tâm tư tình cảm của con người rất độc đáo. Các bộ phận cơ thể con người có sự phối hợp với nhau tạo nên một màn trình diễn đặc sắc. Với mỗi bài hát có các cách nhảy múa khác nhau, điều này phụ thuộc vào nội dung, giai điệu của bài hát, đặc biệt là sự cảm thụ và phong cách thể hiện của người biểu diễn.

Để có một tiết mục nhảy múa mang tính nghệ thuật chuyên nghiệp, thể hiện được cảm xúc, truyền đạt được nội dung tư tưởng của bài hát thì người biểu diễn phải nắm được những kỹ năng múa cơ bản. Đặc biệt ở lứa tuổi học sinh THCS các em rất hiếu động nhưng lại bắt đầu e ngại khi thực hiện các động tác nhảy múa, chính vì vậy giáo viên phải tiếp thêm sức hút cho các em để các em có thể biểu diễn một cách tự nhiên nhất.

Một số kỹ năng mà người múa phải nắm được như kỹ năng mô phỏng, kỹ năng mềm dẻo, nhảy, xoay,....

Đầu tiên là kỹ năng mô phỏng, đây là kỹ năng rất quan trọng mà người giáo viên nên áp dụng khi dàn dựng từng động tác múa cho các em. Kỹ năng này có nghĩa là các em nhìn người múa mẫu trước sau đó làm theo những động tác đó. Để làm được điều này đòi hỏi các em có sự quan sát tỉ mỉ, chú ý cao độ, có sự tiếp thu nhanh nhạy.

Thứ hai là kỹ năng mềm dẻo, kỹ năng này một phần là do khả năng vốn có của các em nhưng phần lớn là do sự luyện tập bền bỉ mà thành.

Thứ ba là kỹ năng mở, đó là sự linh hoạt biên độ các khớp, giáo viên cần hướng dẫn các em cách đưa tay, vươn người, xoay chân sao cho độ mở phù hợp, động tác phải phóng khoáng, đẹp mắt và đặc biệt đảm bảo sự an toàn cho các em.

Tiếp đó là kỹ năng khống chế, kỹ năng này có nghĩa là các em cần biết điều khiển và khống chế cơ thể các bộ phận chân tay biểu cảm nét mặt sao cho phù hợp với nội dung âm nhạc, thể hiện các động tác có sức hút.

Kỹ năng nhảy là một kỹ năng khá khó, nó đòi hỏi người biểu diễn phải có cách xử lý tốt đặc biệt là khả năng sử dụng điều khiển đôi bàn chân khéo léo. Giáo viên cần phải hướng dẫn các em cách giữ thăng bằng tư thế và cách điều khiển mũi bàn chân sao cho vừa đảm bảo sự an toàn mà vừa thể hiện được kỹ năng điều luyện có những động tác uyển chuyển nhất.

Cùng với những kỹ năng trên, kỹ năng xoay là một kỹ năng thường xuyên được sử dụng. Trong mỗi tiết mục nhảy múa thường có động tác quay và xoay, để làm được động tác này trước hết người múa phải xác định được hướng quay và độ quay. Để có động tác quay đẹp cần có sự kết hợp khéo léo giữa các bộ phận của cơ thể đặc biệt là giữa chân, tay, vai, đầu.

Nhìn chung, để có tiết mục vũ đạo đẹp người biểu diễn phải biết điều khiển các bộ phận cơ thể, kết hợp những kỹ năng sao cho khéo léo.

Tóm lại việc phát triển kỹ năng âm nhạc cho học sinh THCS là việc làm rất cần thiết. Đối với các em THCS, đặc biệt là các em THCS Đoàn Đào thầy cô, gia đình phải tạo điều kiện để các em có thể phát hiện khả năng cũng như rèn luyện các kỹ năng âm nhạc của mình. Các em tại miền quê do điều kiện phát triển chưa cao bằng thành thị nên cha mẹ thường ít khi để ý tới khả năng ca hát cũng như khả năng nhảy múa từ bé. Phần lớn khi lớn lên các em có niềm đam mê mới tham gia văn nghệ để phát triển khả năng của mình. Cùng với đó là kỹ năng nghe cũng cần phải chú trọng phát triển, các em cần được nghe một cách bài bản hơn. Từ thực tế trên nhà trường cũng như gia đình, các thầy cô tại đây cần phải tạo nhiều điều kiện hơn nữa giúp các em có thể phát triển các kỹ năng của mình. Ngoài ra, các em học sinh phải nâng cao tinh thần tự giác, đam mê nghệ thuật, cũng như luôn luôn tự tin vào bản thân để phát triển bản thân hơn nữa.

2.3. Cách dàn dựng chương trình nghệ thuật

2.3.1. Xây dựng thiết kế chương trình

Xây dựng, thiết kế chương trình là bước đầu rất quan trọng trong việc dàn dựng chương trình nghệ thuật. Bất kỳ một chương trình nghệ thuật nào cũng cần phải có bản thiết kế chương trình chi tiết. Việc xây dựng thiết kế chương trình sẽ tạo lên sự thành công trong quá trình chạy chương trình, từ đó sẽ thể hiện được kỹ năng dàn dựng của người dàn dựng.

Đối với chương trình dành cho học sinh THCS, khi biên tập chương trình cần xem xét yêu cầu của ban tổ chức, của nhà trường về mục đích, ý nghĩa của chương trình đó. Qua đây người dàn dựng mới lên kế hoạch chi tiết cho chương trình, làm như vậy mới đảm bảo sự phù hợp với mục đích cũng như nội dung và nhu cầu của mỗi chương trình. Tại trường THCS Đoàn Đào do là miền đất nông thôn nên điều kiện vật chất còn thiếu thốn, nhân lực hạn chế, vì vậy người dàn dựng phải đưa ra bản kế hoạch sao cho phù hợp trong khả năng của nhà trường. Không nên đưa ra các yêu cầu quá cao đặc biệt đối với người biểu diễn vì các em là người biểu diễn không chuyên, không có kinh nghiệm. Ngoài hình thức tổ chức các chương trình giao lưu văn nghệ đơn thuần nhà trường và người dàn dựng có thể đưa ra các cuộc thi văn nghệ, điều này tạo cơ hội cho các em học sinh có thể phát triển khả năng của mình.

Tóm lại, trong quá trình lên kế hoạch dàn dựng cần chú ý đến bố cục chương trình sao cho hợp lý, việc sắp xếp sao cho hài hòa giữa các tiết mục, nội dung phải phù hợp với chủ đề gần gũi với đối tượng học sinh. Tránh tình trạng đối lập nhau giữa nội dung, hình thức, tiết mục mở đầu và kết thúc. Biết sắp xếp các tiết mục sao cho có thể thu hút và giữ được người xem người nghe xem đến hết chương trình. Các em học sinh ở lứa tuổi này thường thích sự sôi động, vì vậy không nên để quá nhiều tiết mục trầm lắng liên nhau, việc lựa chọn tiết mục phải sáng tạo.

2.3.2. Chọn chủ đề nội dung ý tưởng

Để có một chương trình thu hút được sự hưởng ứng của mọi người, người dàn dựng phải lựa chọn được chủ đề nội dung phù hợp với bối cảnh và đối tượng nghe. Khi dàn dựng chương trình cho học sinh THCS, người giáo viên phải chọn chủ đề phù hợp với chương trình cần hướng tới, bám sát kế hoạch tổ chức của ban tổ chức đưa ra. Đối với học sinh cần lựa chọn những ý tưởng phù hợp với độ tuổi cũng như khả năng tiếp thu của các em, các tiết mục phải sôi động vui tươi, có sự kết hợp nhuần nhuyễn giữa âm nhạc với vũ đạo và trang phục biểu diễn.

Để có được chủ đề nội dung hay và phù hợp, người dàn dựng cần có kiến thức chuyên môn và có sự sáng tạo trong nghệ thuật dàn dựng. Một chương trình đặc sắc thu hút mọi người thì cần có sự xen kẽ giữa hát, múa, kể chuyện,... Mở đầu chương trình thường là tiết mục dàn đồng ca, múa hát tập thể với những giai điệu vui tươi. Kết thúc chương trình cũng vậy, cần có tiết mục tập thể để buổi biểu diễn kết thúc trong sự hào hứng, thoải mái. Các tiết mục trong chương trình cần được sắp xếp với nội dung hợp lý, những ca khúc đơn giản nhẹ nhàng và sôi động lên để xen kẽ nhau không lên diễn một loạt những tiết mục đơn giản vì nó sẽ làm người nghe, người xem dễ bị nhàm chán.

Đối với Trường THCS Đoàn Đào, hoạt động nghệ thuật diễn ra chủ yếu vào các dịp khai giảng, tổng kết năm học, các ngày kỷ niệm như 26/3, 20/11,... vì vậy vào mỗi dịp khác nhau người dàn dựng phải lựa chọn chủ đề khác nhau. Các tiết mục phải mang nhiều sắc màu nhưng phải đảm bảo sự hợp lý với chủ đề cũng như sự đón nhận của các em ở trường. Bên cạnh việc múa hát, người dàn dựng có thể đưa các loại hình nghệ thuật khác nhau vào như kể chuyện, diễn kịch,...

Như vậy, nội dung chương trình phải được lựa chọn kỹ lưỡng, có sự nghiên cứu cẩn thận sao cho phù hợp với chủ đề ý tưởng đã đề ra. Có sự lựa

chọn các tiết mục, các thể loại và hình thức thể hiện thông minh. Đề tài nên được mở rộng, lựa chọn ca khúc mới phù hợp với xu thế và lứa tuổi học sinh.

2.3.3. Chọn tác phẩm và thể loại trình diễn

Việc lựa chọn tác phẩm và thể loại trình diễn là khâu rất quan trọng, để có một chương trình hay người dàn dựng phải biết lựa chọn những ca khúc sao cho phù hợp với chủ đề. Ngoài ra người dàn dựng phải nắm bắt được tâm lý sở thích của khán giả để lựa chọn các tiết mục. Đối với học sinh THCS, giáo viên cần lựa chọn những ca khúc vui tươi, trong sáng nhưng không quá trẻ con. Vì lứa tuổi các em đã bắt đầu có những tâm lý cho rằng mình là người lớn, sự tò mò rất cao. Có rất nhiều em thích những ca khúc có nội dung dành cho người lớn với những vũ đạo sôi động, trang phục hở hang điều này làm ảnh hưởng rất nhiều đến sự phát triển của các em.

Việc lựa chọn các tiết mục phụ thuộc rất nhiều vào chủ đề của chương trình. Chẳng hạn với chủ đề "thay lời tri ân «

chào mừng ngày nhà giáo Việt Nam 20/11, người dàn dựng nên lựa chọn các tác phẩm có nội dung hướng đến thầy cô, thể hiện được sự biết ơn của các em học sinh tới thầy cô. Hay vào ngày khai giảng người dàn dựng nên lựa chọn các tác phẩm vui tươi, mang đầy khát khao hy vọng của tuổi học trò, các bài hát gắn kết tình bạn, tình thầy trò.

Các tác phẩm lựa chọn phải phù hợp với trình độ của các em, lựa chọn những bài hát phù hợp với giọng hát và phong thái thể hiện của học sinh. Bài hát có bố cục nhẹ nhàng không nên quá phức tạp mà vẫn mang tính nghệ thuật, có giá trị thẩm mỹ. Việc chọn tác phẩm gắn với việc xác định hình thức biểu diễn. Điều này đòi hỏi rất nhiều tới khả năng chuyên môn của giáo viên, nó đòi hỏi nhiều công sức chuẩn bị và sự sáng tạo của cả giáo viên và học sinh.

2.3.4. Chọn diễn viên và lên kế hoạch luyện tập

Con người là yếu tố trung tâm của mọi hoạt động, trong một chương trình nghệ thuật người biểu diễn có vai trò vô cùng quan trọng. Người dàn dựng chương trình trước hết phải chú ý đến việc lựa chọn người biểu diễn, phải biết tập hợp lực lượng để dàn dựng có hiệu quả, bố trí thời gian hợp lý. Người biểu diễn phải có hiểu biết và có khả năng ca hát hoặc nhảy múa. Sau khi đã lựa chọn được người biểu diễn, cần có những buổi gặp mặt cùng trao đổi kế hoạch để luyện tập, phân công cụ thể từng công việc cho những người chịu trách nhiệm.

Để có hiệu quả nhất, người dàn dựng phải nắm bắt được khả năng diễn viên, biết được điểm mạnh điểm yếu của người biểu diễn, từ đó có những biện pháp phù hợp để tổ chức buổi biểu diễn sao cho có hiệu quả nhất. Đối với người biểu diễn là học sinh THCS, hãy hướng dẫn cho các em trình diễn các tiết mục sao cho tự nhiên nhất, giữ vững được sự trong sáng của lứa tuổi học sinh.

Việc lựa chọn diễn viên phải đảm bảo cả về số lượng lẫn chất lượng, với mỗi tiết mục sẽ có số lượng người biểu diễn khác nhau. Trong quá trình luyện tập cũng cần phân bố số lượng từng nhóm sao cho hợp lý, có sự cân đối để có thể cùng nhau phối hợp hỗ trợ lẫn nhau.

Đối với các trường THCS, đối với đề tài này khi dàn dựng chương trình văn nghệ cho các em học sinh THCS Đoàn Đoàn người dàn dựng phải đề cao tinh thần đóng góp tự nguyện tham gia của các em. Các em học sinh là người không được đào tạo trình diễn bài bản, chính vì vậy người dàn dựng chỉ có thể lựa chọn dựa trên năng khiếu cũng như niềm đam mê của các em. Thực tế, tại các trường đều có đội văn nghệ, đây là các bạn diễn đóng vai trò nòng cốt trong mọi hoạt động của nhà trường. Ngoài ra tùy vào chủ đề chương trình sẽ có đội hình tham gia khác nhau. Chẳng hạn, các cuộc thi văn nghệ, thường có sự tham gia của các bạn học sinh đến từ các lớp khác nhau.

Trong quá trình luyện tập các em học sinh THCS Đoàn Đoàn còn gặp nhiều khó khăn, người dàn dựng và các em phải sắp xếp công việc học cũng

như công việc cá nhân sao cho phù hợp. Các em học sinh ở nông thôn ngoài việc học các em còn phải giúp đỡ gia đình làm những công việc gia đình, chính vì vậy việc luyện tập đôi khi khá khó khăn. Ngoài ra địa điểm luyện tập cũng như các chi phí như nước uống đạo cụ vẫn còn hạn chế.

2.3.5. Biên tập nhạc và dàn dựng

Biên tập nhạc là bước yêu cầu chuyên môn của người giáo viên rất cao. Trước khi dàn dựng mỗi tiết mục cụ thể, giáo viên cần phải biên tập nhạc theo ý tưởng đã tạo ra.

Biên tập nhạc bao gồm quá trình hòa âm, lựa chọn nhạc, nhạc cụ diễn tấu. Đối với mỗi bản nhạc beat, giáo viên cần lựa chọn kỹ hơn, sao cho phù hợp với nội dung, tiết tấu của bài hát, phù hợp với giọng hát và khả năng trình diễn của các em học sinh. Việc phối bè cho học sinh, có thể lồng ghép những âm hưởng cùng mô típ, chứ không nhất thiết phải bè quãng ba và nên thiên về giai điệu, các phần bè phải đúng và mang tính nghệ thuật.

Sau khi đã biên tập xong phần nhạc, giáo viên bắt tay vào dàn dựng các tiết mục theo bố cục bài hát, bố cục âm nhạc, phù hợp với nội dung bài hát và chủ đề của chương trình. Việc dàn dựng một chương trình nghệ thuật có nhiều hình thức khác nhau, nhưng phần lớn các trường THCS hiện nay đều sử dụng một số hình thức như biểu diễn hát đơn ca, song ca, tốp ca ; múa phụ họa, múa độc lập. Trên thực tiễn Trường THCS Đoàn Đào các hình thức này rất phù hợp và nó đã và đang được sử dụng tại các chương trình văn nghệ của trường.

Dầu tiên có thể nói đến là tiết mục có hình thức trình diễn từ 2 người đến hình thức tốp ca hợp ca đông người. Việc dàn dựng tiết mục từ 2 người trở lên cần rất nhiều công sức của mọi người, từ người dàn dựng, người hát, đội vũ đạo, đội kỹ thuật,... muốn dàn dựng được những tiết mục ấy, giáo viên cần tìm ra ý tưởng và phương pháp dàn dựng tối ưu nhất. Một vấn đề rất quan trọng đó là, giáo viên cần có sự lựa chọn bài hát sao cho phù hợp với khả năng của người hát, các động tác vũ đạo phải phù hợp với nội dung bài hát,

bối cảnh chương trình. Để có tiết mục thú vị giáo viên cần có sự hướng dẫn các em cách trình diễn sáng tạo, có sự kết hợp hài hòa giữa người hát và đội múa phụ họa (nếu có múa). Cần có sự di chuyển linh hoạt và mang tính chuyên nghiệp, tránh những cách di chuyển phức tạp làm rối đội hình. Giáo viên nên chọn những bài hát mà các em đã biết để dàn dựng, việc này giúp cho các em dễ dàng hơn trong quá trình luyện tập cũng như biểu diễn.

Có thể lấy một số ví dụ dàn dựng tiết mục âm nhạc trong chương trình THCS như sau:

- Bài hát “Nỗi trông lên các bạn ơi” sáng tác Phạm Tuyên, được thể hiện bởi 29 người trong đó múa có 4 nữ và 12 nam cầm cờ, hát có 5 nam và 5 nữ, trống 3 nam. Trang phục: nam hát với trang phục Văn Lang cổ xưa, áo ba lỗ, quần lờ có gấn khố phía trước, đầu đội mũ long chim, tất cả đều dệt thổ cẩm; nam múa mặc trang phục lính thời phong kiến, cách điệu màu vàng, viền và khăn thắt đỏ. Còn nữ mặc váy xòe vàng trùm kín chân, dải thắt eo màu đỏ, áo yếm đỏ, tóc búi cao, tay cầm trống.

- Tiết mục tam ca bài hát “Trồng cơm”, dân ca đồng bằng Bắc Bộ được thể hiện bởi 3 người gồm 2 nữ 1 nam. Với trang phục nữ mặc váy đụp màu sắc sặc sỡ, áo yếm, nam mặc áo the hăn xếp màu sắc sặc sỡ, Tay thắt nơ, khoác trồng cơm.

- Với bài hát “Tuổi đời mệnh mông”, nhạc và lời Trịnh Công Sơn, sử dụng những cánh điều ước mơ màu hồng, xanh hoặc kết hợp với những chiếc nón trắng xinh xắn, đội hình gồm 3 người hát, 5 đến 7 người múa phụ họa.

Như vậy, để có một tiết mục song ca, tam ca, tốp ca hay đồng ca giáo viên cần nghiên cứu kỹ từ việc lựa chọn ca khúc, lựa chọn người biểu diễn trang phục, các động tác di chuyển, múa phụ họa. Màn trình diễn này cần có sự phối hợp ăn ý giữa các bộ phận, nó giúp cho tinh thần đoàn kết của các em được nâng cao.

Thứ hai là múa phụ họa, Múa (Hán Việt: vũ đạo) là một bộ môn nghệ thuật biểu diễn sử dụng ngôn ngữ hình thể để phản ánh tình cảm, hiện tượng của cuộc sống. Nguồn gốc của nghệ thuật múa chính là những hành động của con người trong đời sống, trong quá trình lao động cộng với sự quan sát thiên nhiên. Từ đó, các động tác múa có những thay đổi, cải tiến, đi đến khái quát nghệ thuật. Trong tiếng Việt, tùy tính chất của múa mà một loại hình được gọi bằng các tên khác nhau như: nhảy, múa, khiêu vũ..., trong đó khiêu vũ thường hướng đến dùng hoạt động cơ thể để diễn đạt theo âm nhạc nhằm chuyển tải những nội dung, tình cảm, suy nghĩ và ý tưởng. Đặc trưng của múa là động tác, đội hình đều cách điệu. Múa cũng thường đi đôi với âm nhạc.

Để tăng tính nghệ thuật cũng như có thể truyền đạt được nội dung của mỗi bài hát tới khán giả, múa phụ họa là không thể thiếu trong các chương trình nghệ thuật. muốn có một tiết mục múa đẹp cần lên ý tưởng sao cho hợp lý, xem xét tới chủ đề chương trình, nội dung bài hát, tính toán xem đội hình múa có mấy người, số lượng nam nữ ra sao, trang phục như thế nào, đạo cụ là gì,...

Biên tập các động tác múa sao cho ý nghĩa và phù hợp với khả năng của các em học sinh THCS.

Từ động tác mở đầu đến đội hình kết thúc cũng cần phải có sự tính toán kỹ lưỡng. Giáo viên cần hướng dẫn các em từng động tác một cách chi tiết, từ tư thế cơ thể, cách chuyển động bàn tay, ngón tay,... sao cho uyển chuyển mềm mại.

Ví dụ như màn biểu diễn đơn ca có múa minh họa bài “ dòng máu Lạc Hồng”, sáng tác Lê Quang, gồm 17 người trong đó có 4 nữ 4 nam múa cò, 8 nam đánh trống, 1 nam hát đơn ca. Trang phục của nam đánh trống là trang phục của người Văn Lang cổ xưa, áo ba lỗ, quần lờ có gấn khố phía trước, đầu đội mũ long chim, tất cả đều dệt thổ cẩm. Nam và nữ múa cò có trang phục lính thời phong kiến, cách điệu màu vàng, viền và khăn thắt đỏ. Nam hát trang phục quân vương, đầu đội khăn gấm, chân đi hài.

Đầu tiên, diễn viên hát đơn ca đứng trên bục cao nhất chính giữa sân khấu, 8 nam đánh trống cái đứng 2 bên tạo thành chữ V úp. Đoạn dạo trống mở đầu, 8 nam đánh trống theo tiết tấu, chú ý tiếng trống chắc, rõ ràng, dứt khoát, mạnh mẽ. Khi nhạc dạo nổi lên đội múa 6 cò tiến bước ra sân khấu trong tư thế giương cờ, xoay một vòng rồi tạo thành 2 vòng tròn nhỏ xoay tròn rồi nhập lại thành một hàng dọc chính giữa và phát cờ sáng 2 bên theo tiết tấu trống.

Khi diễn viên hát đoạn 1 “dòng máu Lạc Hồng... tạc vào sử sách hào hùng” thì đội múa cò di chuyển thành 2 hàng dọc phát cờ đều nhịp sang hai bên kết hợp chân dậm nhịp hết 1 câu lại xoay người. Đến đoạn “Việt Nam ơi yêu mến ngàn đời... con cháu Lạc Hồng tự hào hai tiếng Việt Nam” thì đội cò lùi về phải sau phát cờ tại chỗ trong khi 8 nam đánh trống di chuyển lên phải trước tạo đội hình chữ X và thực hiện các động tác múa võ tượng trưng cho sự khổ luyện võ thuật ngày đêm để ra chiến trường. Các tư thế đứng tấn, đâm tay tượng trưng cho sự khổ luyện võ thuật ngày đêm để ra chiến trường. Các tư thế đứng tấn, đâm tay và đá chân ra phía trước, hết câu nhạc, hai người tạo thành từng đôi một đi quang nhau tạo kiểu đối đầu.

Hết đoạn hát, đội cò và đội trống di chuyển về phía dưới vây quanh diễn viên đơn ca tạo đội hình tĩnh, tượng trưng cho Vua đọc chiếu thư. Nhạc tắt hẳn, một hồi trống dồn để diễn viên lúc này đọc chiếu thư: “Nam Quốc sơn hà Nam Đế cư/ Tuyệt nhiên định phận tại Thiên Thu/ Như hà nghịch lỗ lai xâm phạm/ Nữ đẳng hành khang thủ bại hư”. Chú ý giọng đọc phải trầm hùng, khoan thai, vang, sáng. Khi đọc kết hợp thể hiện cử chỉ nét mặt oai nghiêm, phong thái đỉnh đạc của đẳng quân vương, hào kiệt, tay chỉ theo các hướng phù hợp.

Khi câu đọc kết thúc, diễn viên hát lại đoạn điệp khúc “Việt Nam ơi... tự hào hai tiếng Việt Nam”, trong khi đó nhóm múa cò và múa trống di

chuyển tạo thành đội hình chữ V là động tác phi ngựa tượng trưng cho đoàn quân Việt như phong ba bão táp xông pha nơi chiến trường trên lưng ngựa đầy oai phong, lẫm liệt. Kết bài, diễn viên hát đơn ca nhắc lại 3 lần câu hát cuối “tự hào hai tiếng Việt Nam”, trong khi đó nhóm múa cờ và trống di chuyển tạo đội hình kết.

Bên cạnh múa phụ họa múa độc lập cũng là một trong những hình thức biểu diễn được sử dụng nhiều.

Đối với các tiết mục múa độc lập, nên dàn dựng mang màu sắc dân gian hoặc mua theo các chủ đề cụ thể. Điều này vừa làm phong phú màu sắc chương trình, vừa mang lại điểm nhấn cho chương trình.

Các tiết mục múa độc lập thường là các bài múa dân gian vì nó phù hợp với khả năng và lứa tuổi của các em học sinh hơn. Khi dàn dựng các tiết mục, giáo viên nên lựa chọn sự kết hợp hài hòa giữa bài hát, đạo cụ, trang phục phù hợp với nội dung chủ đề, phù hợp với nội dung bài hát.

Chúng ta có thể tham khảo một số bài múa theo chủ đề như: với chủ đề “tuổi học trò” dàn dựng múa với trang phục quần áo học sinh có thể sử dụng khăn quàng, hay áo dài sử dụng xe đạp sách vở là đạo cụ. Chủ đề “mùa xuân” dàn dựng múa hoa Đào, hoa Mai kết hợp với trang phục áo dài hoặc váy xòe dài cách điệu có màu sắc rực rỡ, lộng lẫy (thường là màu đỏ vàng, xanh lá, xanh lam,...)

Tóm lại, có thể thấy hoạt động biên tập và dàn dựng yêu cầu rất nhiều công sức và khả năng chuyên môn của giáo viên và các em học sinh. Vì vậy, người giáo viên cần chú ý trau dồi chuyên môn của mình, các em học sinh nâng cao tinh thần tự giác chủ động tiếp thu để đem lại hiệu quả cao nhất cho buổi biểu diễn.

2.3.6. Tổng duyệt chương trình và biểu diễn chính thức

Để một chương trình được diễn ra suôn sẻ, chuyên nghiệp cần có buổi tổng duyệt chương trình. Sau khi trải qua quãng thời gian dàn dựng lên kế hoạch, đi vào tập luyện chăm chỉ miệt mài của cả thầy và trò sẽ là buổi tổng duyệt. Buổi tổng duyệt thường được diễn ra trước khi đi vào biểu diễn, qua đây người tổ chức mới có thể thấy được những điều đã làm được và chưa làm được. Từ đó có những biện pháp kịp thời để điều chỉnh những lỗi còn mắc phải. Trong quá trình chạy thử chương trình, bên cạnh chú ý tới nội dung biểu diễn chúng ta phải chú ý tới phân giới thiệu, phân kỹ thuật, cách bố trí âm thanh, ánh sáng, đạo cụ,... sao cho tốt. Mỗi chương trình có thể được tổng duyệt ít nhất là một lần trở lên.

Chương trình sau khi đã được duyệt sẽ được đưa vào biểu diễn chính thức. Buổi biểu diễn sẽ là kết quả của cả một quá trình của ban tổ chức và người tham gia. Để có được sức hút cần có màn mở đầu tốt, tạo không khí vui tươi cho mọi người. Mở màn thường là tiết mục tập thể sôi động, sau đó sẽ là lời khai mạc chương trình, giới thiệu đại biểu,... Người dẫn chương trình có vai trò quan trọng trong buổi biểu diễn, người dẫn phải hoạt ngôn, biết cách xử lý tình huống, có giọng nói truyền cảm, vui tươi.

Trong cả quá trình diễn ra cần chú ý tới người biểu diễn trên sân khấu và ở trong cánh gà, tránh sự lộn sộn trên sân khấu, đảm bảo ánh sáng âm thanh diễn ra tốt đẹp. Kết thúc chương trình với tiết mục để lại sự lắng đọng, thời gian diễn ra phải hợp lý.

Có thể thấy, để có một chương trình biểu diễn thành công người dàn dựng cần nắm rõ chủ đề của chương trình, kiến thức về phương pháp dàn dựng và tạo được sự say mê của các diễn viên tham gia. Mỗi người có một vai trò quan trọng, có sự tương trợ lẫn nhau tạo nên mỗi tiết mục hay nhất. Đặc biệt là sự dẫn dắt chuyên nghiệp của người dàn dựng và sự nỗ lực của các em học sinh.

Tóm lại, để có một chương trình thành công người dàn dựng phải đảm bảo những nguyên tắc và cách thức dàn dựng sao cho hợp lý. Dàn dựng phải

đảm bảo được nội dung tư tưởng, tính nghệ thuật và bố cục chương trình sao cho phù hợp với lứa tuổi các em học sinh THCS nói chung và các em học sinh THCS Đoàn Đào nói riêng. Bên cạnh đó phải có những biện pháp để phát triển một số kỹ năng âm nhạc cho học sinh như kỹ năng ca hát, kỹ năng nghe, kỹ năng nhảy múa. Trong quá trình dàn dựng chương trình nghệ thuật phải đảm bảo xây dựng, thiết kế chương trình bài bản, chi tiết, việc chọn chủ đề nội dung phải thiết thực gần gũi với các em. Cùng đó là việc lựa chọn tác phẩm và thể loại trình diễn và trang phục sao cho phù hợp với khả năng. Trước khi đi vào biểu diễn thật cần tập duyệt nhiều lần, chạy thử chương trình sao cho mượt mà.

2.4. Thực nghiệm dàn dựng chương trình nghệ thuật theo chủ đề

Việc dàn dựng có thành công hay không không chỉ phụ thuộc vào những lý luận, những kiến thức chuyên môn mà cái quan trọng là người dàn dựng phải biết đưa vào thực nghiệm như thế nào. Để đưa được hoạt động thực nghiệm trước hết người dàn dựng sẽ phải làm việc với nhà trường và giáo viên tổng phụ trách, giáo viên âm nhạc để có sự thống nhất xây dựng kịch bản sao cho phù hợp với thực tiễn. Từ đó đưa ra kế hoạch chi tiết cho chương trình để đảm bảo mang lại hiệu quả tốt nhất. Trong đề tài này tôi xin được trình bày ý tưởng dàn dựng chương trình văn nghệ với 2 chủ đề cho hoạt động chào mừng ngày nhà giáo Việt Nam 20/11 và ngày thành lập đoàn thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh 26/3.

2.4.1. Xây dựng kịch bản dàn dựng Chương trình văn nghệ chào mừng ngày nhà giáo Việt Nam 20/11

Nhà giáo được vinh danh là “kỹ sư tâm hồn”, nghề dạy học được vinh danh là “nghề cao quý nhất trong các nghề các quý”. Ngày nay, có biết bao nhà giáo nhân dân, nhà giáo ưu tú và rất nhiều người giáo viên- những người đang mang tâm huyết, trí tuệ, hay dành trọn cuộc đời của mình, không quản mọi gian khổ khó khăn, đem hết “vốn” của mình cống hiến cho sự nghiệp “trồng người”. Ngày 20/11/1982, là lễ kỷ niệm ngày Nhà giáo Việt Nam đầu

tiên được tiến hành trong cả nước ta. Từ đó đến nay, đây là ngày truyền thống của ngành giáo dục để tôn vinh những người làm công tác trồng người. Ngày 20/11 là dịp để các thế hệ học trò bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc với những người thầy, để mọi ngành, mọi nghề và toàn xã hội chia sẻ niềm vui, tri ân tới những người đã góp công sức và tâm huyết cho sự nghiệp trồng người cao cả, góp phần xây dựng đất nước phồn vinh, hạnh phúc. Vào ngày này các nhà trường hân hoan tổ chức lễ kỷ niệm, có nhiều hoạt động diễn ra như tổ chức chương trình văn nghệ, hội trại, hội thao,... Đây cũng là dịp để các học trò cũ có thể gặp mặt hỏi thăm các thầy cô cũ, là dịp để các bạn học trò ngày trước ngày ngày cùng nhau tới trường cùng nghe giảng có thể gặp nhau hàn huyên lại chuyện cũ và nói về cuộc sống hiện tại. Có thể thấy đây là một ngày có ý nghĩa rất lớn đối với mọi người, xứng đáng với truyền thống “tôn sư trọng đạo” của dân tộc ta.

Tại trường THCS Đoàn Đào hằng năm vào ngày 20/11 đều diễn ra lễ mít tinh kỷ niệm và văn nghệ là hoạt động không thể thiếu cho chương trình này. Với chủ đề là “Nhớ ơn thầy cô” có thể phần nào nói lên lòng biết ơn của các em tới các thầy cô của mình nói riêng và toàn thể người thầy người cô trên cả nước nói chung.

2.4.1.1. Định hướng tổng quan chương trình

- Chọn theo chủ đề chương trình **“Nhớ ơn thầy cô”**
- Hình thức: Lễ mít tinh kỷ niệm ngày 20/11 và văn nghệ chào mừng
- Đối tượng biểu diễn : các em học sinh trong đội văn nghệ của trường
- Đối tượng xem : các vị khách mời, thầy cô giáo và các em học sinh của trường.
- Thời gian, địa điểm : 7h sáng ngày 20/11/2016 tại trường THCS Đoàn Đào.
- Thời lượng chương trình : 60 phút
- Chọn đội hình văn nghệ khoảng 35 người

- Chọn hình thức thể hiện gồm 6 tiết mục: 1 bài hợp ca mở màn, 1 bài đơn ca, 1 bài tốp ca nữ, 1 bài tốp ca nam, 1 bài múa, 1 bài nhảy Flashmod cuối chương trình.

- Ban chỉ đạo và phụ trách:

+ Chỉ đạo nội dung: ban giám hiệu nhà trường

+ Chỉ đạo nghệ thuật: giáo viên tổng phụ trách

+ Kịch bản và dàn dựng: giáo viên âm nhạc

+ Hòa âm phối khí: giáo viên âm nhạc

+ Biên đạo múa: giáo viên

+ Trang phục, đạo cụ: giáo viên và trưởng đội văn nghệ.

- Chọn bài hát lên ý tưởng chương trình, chọn diễn viên, trang phục, đạo cụ, âm nhạc cho từng tiết mục và lên kế hoạch luyện tập từng ngày: tập trước khi biểu diễn 3 tuần, mỗi tuần 5 buổi, 1 buổi duyệt chương trình.

2.4.1.2. Văn bản biên tập chương trình

Tên chương trình “*Nhớ ơn thầy cô*”

Tóm tắt nội dung phản ánh của từng tiết mục

Tiết mục	Nội dung	Bài hát đề xuất
Hợp ca mở màn	Mở ra không khí hân hoan, náo nhiệt	Nổi trống lên các bạn ơi
Song ca nam nữ	Nói lên cảm xúc vui tươi, nhớ lại ngày đầu cắp sách đến trường	Ngày đầu tiên đi học
Múa tập thể	Thể hiện khát vọng và mơ ước của các em học sinh	Chắp cánh ước mơ
Đơn ca và múa phụ họa	Ngợi ca sự hy sinh trong sự nghiệp trồng người của người thầy	Người thầy
Tốp ca	Tỏ lòng biết ơn của các em học sinh tới thầy cô giáo	Nhớ ơn thầy cô

Nhảy Flashmod	Thể hiện tình yêu quê hương đất nước, tạo không khí vui tươi	Tôi yêu Việt Nam
---------------	--	------------------

Tổng thể các tiết mục trong chương trình văn nghệ

Chương trình văn nghệ diễn ra với 6 tiết mục văn nghệ được trình bày bởi đội văn nghệ của trường THCS Đoàn Đào.

Bao gồm các tiết mục sau :

- Hợp ca nam nữ : *Nổi trống lên các bạn ơi* ; Nhạc và lời : Phạm Tuyên ; Biểu diễn: tốp nam nữ [Phụ lục 2.1 trang 85]

- Song ca: *Ngày đầu tiên đi học* ; Nhạc và lời : Nguyễn Ngọc Thiện ; Biểu diễn: Minh Anh + Hoàng Thiên [Phụ lục 2.2 trang 86]

- Múa : *Chắp cánh ước mơ* ; Nhạc và lời : Nguyễn Thị Hải; Biểu diễn : tốp nữ [Phụ lục 2.3 trang 87]

- Đơn ca nam: *Người thầy* ; Nhạc và lời : Nguyễn Nhật Huy ; Biểu diễn: Tuấn Anh [Phụ lục 2.4 trang 88]

- Tốp ca nam nữ: *Nhớ ơn thầy cô* ; Nhạc và lời : Vũ Hoàng ; Biểu diễn: Tốp ca nam nữ [Phụ lục 2.5 trang 89]

- Nhảy Flashmod: *Việt Nam ơi*; Nhạc và lời : Vy Nhật Tảo, Biểu diễn : tốp nam nữ. [Phụ lục 2.6 trang 90]

2.4.1.3. Trình bày ý tưởng dàn dựng chương trình

1. Mở màn Hợp ca nam nữ Bài hát <i>Nổi trống lên các bạn ơi</i> Nhạc và lời : Phạm Tuyên	
Trình bày	- Tốp hát : 10 người (5 nữ, 5 nam). - Tốp múa : 12 người(8 nữ, 4 nam)

Trang phục	- Tốp hát : 10 người (5 nữ, 5 nam). Nam mặc bộ đồ của Lạc Long Quân, nữ mặc đồ của Âu Cơ đầu đội mũ, đi chân đất. - Tốp múa : 12 người. + 4 nam mặc trang phục lính thời phong kiến cách điệu quần dài, áo dài màu vàng có viền đỏ thắt đai ở eo màu xanh, thắt khăn đỏ trên trán, đi chân đất ; + 8 nữ mặc váy quần màu vàng thắt dây đai xanh, đầu đội mũ vàng (mũ của Âu Cơ), đi giày múa màu trắng. - Đạo cụ : 4 cờ hội
------------	---

Đội hình biểu diễn

- Chuẩn bị đội hình: đội hát: chia làm 2 nhóm mỗi nhóm 5 người (nhóm 1 có 3 nữ 2 nam, nhóm 2 gồm 3 nam 2 nữ) nam nữ đứng xem kẽ, mỗi nhóm đứng 1 bên của sân khấu tạo chữ V. Đội múa: 4 nam tay phải cầm cờ đứng thành 4 góc tạo thành hình vuông ở giữa sân khấu; 8 nữ chia làm 2 bên mỗi bên 4 đứng ở góc phải và góc trái của sân khấu

- Mở đầu tiết mục là màn múa cờ do 4 nam thực hiện ở chính giữa sân khấu, khi nhạc trống dạo nổi lên 4 nam cầm cờ múa tay trái để sau thắt lưng, tay phải phát cờ từ trái qua phải và ngược lại. [Phụ lục 3.1 trang 97]. Hết nhạc trống vào nhạc dạo đầu di chuyển đội hình xuống dưới tạo thành 2 nhóm mỗi nhóm 2 người lúc này chuyển cầm cờ giương lên cao đối nhau (1 người tay trái một người tay phải, tạo chữ V). Đồng thời khi nhạc trống hết chuyển nhạc dạo đội hình nữ di chuyển vào lên trước đội cờ tạo thành 2 hàng dọc, một tay trên tay dưới (tay ngoài dưới, tay trong để trên khuỷu tay với cánh tay vuông xòe bàn tay vuông góc với mặt đất), đội hát di chuyển tạo 2 hàng ngang ở 2 bên sân khấu [Phụ lục 3.2 trang 97]

Vào lời hát đội hình hát vừa hát vừa nhún tại chỗ “xưa mẹ Âu Cơ sinh được...làm con một nhà. Còn đội múa nam giữ nguyên đội hình và gương cờ, nữ ngồi quỳ thực hiện các động tác múa.

Đoạn hát “nổi trống lên... cùng vỗ tay theo điệu múa đong đưa” thực hiện hát đuổi (nhóm sau hát muộn một nhịp) đồng thời bước lên phía trước 1 bước 1 tay đưa từ dưới lên.. Trong lúc này đội múa nữ bắt đầu từ câu “nổi trống lên...” di chuyển đội hình tạo 2 hình thoi 2 bên quay mặt ra phía ngoài hình thoi.[Phụ lục 3.3 trang 97]

Đến câu cuối “trong tình thương bao la của mẹ Việt Nam” thực hiện hát hòa giọng và hát bè. Đội cờ lúc này múa cờ từ trái qua phải cho đến hết đoạn hát “tung tung tung cắc tùng tung tung tung”. Lúc này đội nữ di chuyển tạo thành 2 hàng ngang. Đội hát di chuyển chuyển chỗ cho nhau giữa 2 nhóm tạo thành hàng dọc hơi chéch ở 2 bên. [Phụ lục 3.4 trang 98]

Tiếp lần 2 đội hình giữ nguyên và thực hiện các động tác múa. Cho tới đoạn hát “tung tung tung cắc tùng tung tung tung” đội múa nữ di chuyển thành 2 hàng dọc đứng chéch tạo chữ V, đội hát di chuyển xuống đứng ngang đội cờ thành hàng ngang. [Phụ lục 3.5 trang 98]

Tiếp đến đoạn hát “nay triệu cháu con...một nhà” đội nữ di chuyển thành 1 hàng dọc giữa sân khấu và thực hiện các động tác múa. [Phụ lục 3.6 trang 98]

Khi tới đoạn hát “trong điệu múa đong đưa” bắt đầu di chuyển 2 hàng dọc về 2 bên. Lúc này đội cờ di chuyển tạo thành hình vuông ở giữa sân khấu, vào đoạn “hòa tiếng ca... của mẹ Việt Nam” bắt đầu múa cờ, đội hát di chuyển thành 1 hàng ngang phía cuối sân khấu. [Phụ lục 3.7 trang 99]

Kết thúc bài hát đội hình múa nữ di chuyển thành 2 hàng dọc đứng theo kiểu cao dần từ trước ra sau. Đội hát di chuyển thành 2 hàng ngang hát lên trước. [Phụ lục 3.8 trang 99]

2. Song ca nam nữ Bài hát Ngày đầu tiên đi học Nhạc và lời : Nguyễn Ngọc Thiện	
Trình bày	Do 2 em : + Nữ : Minh Anh + Nam : Hoàng Thiên
Trang phục	+ Nam mặc áo sơ mi trắng, quần đen, đi giày thể thao màu trắng + Nữ mặc áo dài màu trắng.

Đội hình biểu diễn : 2 bạn đứng giữa sân khấu, trong quá trình hát linh động đổi vị trí cho nhau có sự kết hợp với nhau như nhìn nhau cùng nhún nhảy,...

Diễn viên thể hiện bài hát một cách tự nhiên, thể hiện được sự trong sáng cảm xúc bồi hồi xao xuyến của học sinh khi ngày đầu tới trường.

3. Múa : Chắp cánh ước mơ Nhạc và lời : Nguyễn Thị Hải	
Trình bày	Tốp nữ gồm 8 nữ
Trang phục	Diễn viên mặc váy trắng có cánh tiên, chân đi giày múa màu trắng, đầu đeo nơ màu trắng.

Đội hình biểu diễn

Chuẩn bị đội hình : chia thành 2 nhóm mỗi nhóm 4 người đứng thành hàng dọc ở 2 bên sân khấu. Lần 1: Nhạc dạo nổi lên di chuyển 2 hàng gần vào nhau hơn sau đó ngồi múa hết nhạc dạo. Vào lời bài hát từ “ nơi đây mái trường... em xây đắp đẹp giàu quê hương” ngồi quỳ thực hiện các động tác múa. Vào câu hát “ước mơ mai sau em xây đắp đẹp giàu quê hương” đội hình đứng dần lên. Tiếp theo giữ nguyên đội hình 2 hàng dọc đứng thực hiện các động tác múa cho tới hết câu “em xây đắp đẹp giàu quê hương” lần 2. [Phụ lục 3.9 trang 99]

Vào điệp khúc “gọi những lấp lánh... ước mơ tuổi thơ” vẫn giữ 2 hàng nhưng thực hiện động tác nhanh hơn 2 hàng dọc có quay mặt vào nhau (người đầu hàng dọc 1 quay vào đối diện người 1 hàng dọc 2 và tương tự các hàng khác) đoạn này thực hiện các động tác có sự hợp tác giữa người cùng vị trí ở 2 hàng.

Lần 2: Tiếp nhạc dạo đội hình bắt đầu di chuyển các cặp cùng vị trí ở 2 hàng di chuyển về thành 4 góc thực hiện 1 vài động tác đứng sau đó ngồi quỳ thực hiện các động tác múa. Tới đoạn “ước mơ mai sau em xây đắp đẹp giàu quê hương” đội hình đứng dần lên. Tiếp tục giữ đội hình và thực hiện các động tác giống lần 1 [Phụ lục 3.10 trang 100]. Điệp khúc lần 2 lần lượt 2 bạn ngoài cùng hàng dưới đứng lên, sau đó 2 bạn bên trong cùng hàng, cuối cùng 4 bạn hàng trước đứng lên thực hiện các động tác múa.

Nhạc dạo cuối đội hình di chuyển tạo thành khối hàng đầu 2 người , hàng tiếp 3, tiếp là 2, cuối là 1 đứng xen kẽ nhau múa hết nhạc dạo [Phụ 3.11 trang 100]

Đoạn kết 2 hàng cuối đứng đưa 2 tay lên cao, 2 bạn ở 2 bên hàng 2 hơi nhô một tay trước ngực một tay dơ lên cao ra phía ngoài, 1 bạn ở giữa hàng 2 và 2 bạn hàng đầu ngồi để tay dưới cằm.

4. Đơn ca nam : Bài hát <i>Người thầy</i> Nhạc và lời : Nguyễn Nhất Huy	
Trình bày	Tuấn Anh
Trang phục	Áo sơ mi trắng, quần đen, chân đi giày màu đen.

Đội hình biểu diễn : người trình bày đứng giữa sân khấu, thể hiện ca khúc tự nhiên, tình cảm. Qua đây thấy được tình cảm sâu sắc của người học trò đối với các thầy cô, những người hi sinh rất nhiều đối với sự nghiệp trồng người của mình.

5. Tốp ca : Bài hát <i>Nhớ ơn thầy cô</i> Nhạc và lời : Vũ Hoàng	
Trình bày	7 người gồm : 4 nữ, 2 nam
Trang phục	+ Nam mặc áo trắng, quần đen, đi giày thể thao màu trắng ; + Nữ mặc váy màu xanh đeo nơ, đi giày thể thao trắng.

Đội hình biểu diễn : tốp ca đứng ở giữa sân khấu thành 2 nhóm (2 nữ 1 nam) ở 2 bên hơi tạo thành hình chữ V. Hát hết lần 1 đổi vị trí 2 hàng cho nhau.

6. Nhảy Flashmod : <i>Việt Nam Ơi</i> Nhạc và lời : Minh Beta	
Trình bày	Tốp nam nữ gồm 20 người (5 nam 15 nữ)
Trang phục	Nam nữ mặc áo cờ Việt Nam màu đỏ, quần sẫm màu, sơ vin, đi giày thể thao.

Đội hình biểu diễn

Chuẩn bị đội hình : nhạc dạo 20 người chia làm 4 hàng ngang mỗi hàng 5 người hàng ngồi 1 chân quỳ tay chạm đất hơi cúi mặt. [PL 3.12 tr100]

Vào lời hát “Việt Nam ơi... tự hào hát lên việt nam ơi” lần một hàng 2 4 đứng, lần 2 hàng 1 3 đứng đưa từng tay lên cao câu “tự hào hát lên việt nam ơi” xoay người.

Nhạc dạo đưa tay xuống thực hiện động tác duyệt đội theo nhạc. Vào lời hát “bước giữa nắng tràn...tự hào hát lên Việt Nam ơi” đến hết bài giữ nguyên đội hình thực hiện các động tác mang tính chất khỏe khoắn vui tươi.

Đoạn kết đề 2 tay tạo hình trái tim trên đầu và đồng thanh câu “Tôi yêu Việt Nam”.

2.4.1.4. Các yêu cầu để thực hiện ý tưởng dàn dựng chương trình.

a. Chương trình và lời dẫn MC

Mở đầu cho chương trình chúng ta hãy cùng nhau thưởng thức tiết mục hợp ca nam nữ Nổi trống lên các bạn ơi; Nhạc và lời: Phạm Tuyên; Biểu diễn: tốp nam nữ trong đội văn nghệ của Trường THCS Đoàn Đào thể hiện.

Giới thiệu xong đến đây MC lui vào cánh gà. Hết tiết mục đầu tiên MC ra tiếp tục lời dẫn :

Tiết mục vừa rồi đã mở ra cho chúng ta một không khí thật sôi động, tạo ra không khí tung bừng cho chương trình văn nghệ ngày hôm nay.

Có lẽ mỗi bạn học sinh ngồi đây vẫn chưa thể nào quên được kỷ niệm của ngày đầu tiên cắp sách đến trường. Có bạn sợ hãi, rụt rè, có bạn khóc nức nở, nhưng cũng có bạn rất hào hứng, vui vẻ, hạnh phúc, sự lạ lẫm,... Những cảm xúc ấy thật khó quên, đặc biệt là thời khắc chúng ta gặp người thầy người cô đầu tiên cũng như các bạn cùng lớp. Để ôn lại những giây phút ấy sau đây tôi xin giới thiệu tiết mục Song ca bài hát Ngày đầu tiên đi học; Nhạc và lời: Nguyễn Ngọc Thiện; Biểu diễn: Minh Anh + Hoàng Thiên. Xin kính mời các vị đại biểu cùng toàn thể thầy cô các em học sinh cùng lắng nghe.

MC lui vào cánh gà. Hết tiết mục thứ 2 MC ra tiếp tục lời dẫn :

Vâng mỗi chúng ta ai cũng có những ước mơ, những hoài bão riêng cho mình, các em học sinh cũng đã và đang có những ước mơ và đang cố gắng thực hiện chúng. Có lẽ mỗi em học sinh ở đây đều muốn trở thành con ngoan trò giỏi, là người có ích đối với xã hội, với quê hương đất nước. Đó cũng là ý nghĩa của ca khúc Chắp cánh ước mơ; Nhạc và lời: Nguyễn Thị Hải; sau đây xin quý vị cùng thưởng thức tiết mục múa Chắp cánh ước mơ do tốp múa đội văn nghệ của trường thể hiện.

MC lui vào cánh gà. Hết tiết mục thứ 3 MC ra tiếp tục lời dẫn :

Kính thưa quý vị đại biểu, thưa toàn thể các thầy cô các em học sinh thân mến, mỗi chúng ta đều có lòng biết ơn bao la đối với cha mẹ, người đã

sinh thành, chăm lo cho chúng ta từng miếng ăn giấc ngủ. Đối với các em học sinh còn có người cha người mẹ thứ 2 trong đời của mình. Cha mẹ có công sinh thành còn thầy cô là người giúp ta trưởng thành hơn, có kiến thức nhiều hơn về cuộc sống. “Người thầy vẫn lặng lẽ đi về sớm trưa. Từng ngày giọt mồ hôi rơi nhòe trang giấy. Để em đến bến bờ mơ ước...” đó là những ca từ giản dị được tác giả Nguyễn Nhật Huy viết trong ca khúc Người thầy. Sau đây xin mời các quý vị cùng lắng nghe ca khúc do em Tuấn Anh thể hiện. *MC lui vào cánh gà. Hết tiết mục thứ 4 MC ra tiếp tục lời dẫn :*

Cha ông ta có câu :

“ Dốt kia thì phải cấy thầy
Vụng kia cấy thợ thì mày làm nên”

Ý nghĩa của câu ca dao đó thật sâu sắc, mỗi chúng ta luôn phải nhớ công ơn, sự hi sinh vì sự nghiệp trồng người của các thầy cô giáo. Để hòa mình vào cảm xúc đó chúng ta hãy cùng nhau lắng nghe ca khúc Nhớ ơn thầy cô Nhạc và lời: Vũ Hoàng, do Tốp ca nam nữ đội văn nghệ của trường thể hiện.

MC lui vào cánh gà. Hết tiết mục thứ 5 MC ra tiếp tục lời dẫn :

Vừa rồi là giai điệu ngọt ngào, đầy tình cảm của các em học sinh qua tiết mục “nhớ ơn thầy cô”. Để khép lại chương trình văn nghệ ngày hôm nay, xin mời các quý vị hãy cùng nhau thưởng thức tiết mục Nhảy Flashmod sôi động trên nền nhạc của ca khúc Việt Nam ơi; Nhạc và lời: Vy Nhật Tảo, tiết mục được biểu diễn bởi các em trong đội văn nghệ của Trường THCS Đoàn Đào.

MC lui vào cánh gà. Hết tiết mục thứ 5 MC ra tiếp tục lời kết thúc chương trình :

Vâng thưa toàn thể quý vị đại biểu, các vị khách quý cùng toàn thể thầy cô giáo, các em học sinh thân mến, bữa tiệc nào rồi cũng sẽ tàn, cuộc vui nào cũng đến lúc phải chia tay. Ngày hôm nay rất vinh dự cho thầy trò Trường THCS Đoàn Đào đã được chào đón các quý vị khách quý, thay mặt nhà

trường cho tôi gửi lời cảm ơn sâu sắc nhất và lời chúc sức khỏe gia đình hạnh phúc tới các vị. Ngày hôm nay chúng ta đã được hòa mình vào các tiết mục văn nghệ cây nhà lá vườn tuy đơn sơ nhưng chất chứa đầy tình cảm của các em học sinh gửi tới toàn thể người giáo viên nhân dân Việt Nam nói chung và các thầy cô trong trường nói riêng.

Chương trình văn nghệ chào mừng kỷ niệm 34 năm ngày nhà giáo Việt Nam 20/11/1982-20/11/2016 xin được khép lại tại đây. Một lần nữa cho phép tôi được gửi lời chào lời chúc tốt đẹp nhất, thân thương nhất tới tất cả các quý vị đại biểu, chúc các thầy cô giáo luôn vững tay lái để chèo lái các em tới bến bờ thành công, xin chúc các em ngày càng học tập tốt để xứng đáng là con ngoan trò giỏi.

b. Yêu cầu chung

- Phụ trách nội dung cần phân công người chuẩn bị chọn MC cho chương trình.

- Giáo viên âm nhạc và giáo viên phụ trách lên kế hoạch và thông báo kế hoạch tập luyện cho ban tổ chức, người phụ trách và đội văn nghệ.

- Có kế hoạch, giấy tờ chi tiêu cụ thể rõ ràng

- Lên danh sách khách mời phân công cho người phụ trách liên hệ khách mời.

- Tập trước khi biểu diễn 3 tuần, mỗi tuần 5 buổi, 1 buổi duyệt chương trình. Thời gian tập luyện đảm bảo sự có mặt đầy đủ của mọi người, trong quá trình tập luyện cần tự giác và nghiêm túc. Đồng thời có ý kiến góp ý cho chương trình được hoàn thiện hơn.

- Địa điểm tập luyện và tổ chức chương trình tại Trường THCS Đoàn Đào.

- Cần chuẩn bị đầy đủ nhạc, loa đài mic, đạo cụ, bục kê, cờ, hoa,...

- Thuê trang phục trước khi tổng duyệt chính thức.

2.4.2. Chương trình chào mừng ngày thành lập đoàn thanh niên cộng sản

Hồ Chí Minh 26/3

Thanh niên là lực lượng xã hội to lớn, là nguồn lực mạnh mẽ thúc đẩy sự phát triển xã hội hiện tại và là người chủ tương lai của đất nước. Đào tạo bồi dưỡng và phát huy thanh niên là trách nhiệm không chỉ riêng của gia đình mà còn là trách nhiệm của đất nước và toàn xã hội. Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh là tổ chức chính trị - xã hội lớn nhất của thanh niên Việt Nam. Tổ chức này do Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập, lãnh đạo và rèn luyện. Ngày 26/03/1931, Hội nghị Ban chấp hành Trung ương Đảng lần thứ II đã ra nghị quyết thành lập tổ chức Đoàn. Từ đó đến nay ngày 26/3 trở thành ngày thành lập Đoàn. Từ năm 1996, Ban chấp hành Trung ương Đoàn chọn ngày 26/3 hằng năm là ngày Thanh niên Việt Nam. Ngay từ khi mới ra đời, dưới sự lãnh đạo của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đoàn đã phát huy được vai trò xung kích, với những gương đoàn viên hy sinh, chiến đấu để hoàn thành thắng lợi nhiệm vụ của Đảng, xứng đáng là cánh tay đắc lực và là đội dự bị của Đảng.

Có thể thấy, hằng năm vào ngày 26/3 cả nước luôn trong không khí náo nức, sôi động, có rất nhiều hoạt động diễn ra để chào đón ngày kỷ niệm trọng đại này. Các hoạt động đặc biệt là văn nghệ được diễn ra ở nhiều nơi như các cơ quan tổ chức nhà nước, các công ty xí nghiệp và đặc biệt là các trường học THCS, THPT, CĐ- ĐH.

Đối với các em học sinh THCS trên cả nước nói chung và các em tại trường THCS Đoàn Đào nói riêng, các em đang là lứa tuổi chuẩn bị bước vào hàng ngũ của Đoàn thanh niên, chính vì vậy các em luôn tự giác tu dưỡng, rèn luyện bản thân để phát triển trở thành một người đoàn viên của đoàn Thanh niên. Vì thế chương trình văn nghệ với chủ đề **“Tiến bước lên đoàn”** để chào mừng ngày thành lập Đoàn thanh niên mang ý nghĩa rất lớn đối với các em THCS Đoàn Đào.

2.4.2.1. Định hướng tổng quan chương trình

- Chọn chủ đề chương trình **“Tiến bước lên đoàn”**

- Hình thức : Văn nghệ chào mừng 86 năm ngày thành lập đoàn cộng sản Hồ Chí Minh 26/3/2017

- Đối tượng biểu diễn : các em học sinh trong đội văn nghệ của trường

- Đối tượng xem : các vị khách mời đại biểu, thầy cô giáo và các em đoàn viên, đội viên, học sinh của trường.

- Thời gian, địa điểm : 7h sáng ngày 26/3/2017 tại Trường THCS Đoàn Đào.

- Thời lượng chương trình : 60 phút

- Chọn đội hình văn nghệ khoảng 30 người

- Chọn hình thức thể hiện gồm 6 tiết mục : 1 bài tốp ca có múa phụ họa mở màn, 1 bài đơn ca, 1 dân vũ, 1 bài tam ca đệm đàn guitar, 1 song ca nam nữ, 1 bài tốp nam nữ hát + nhảy cuối chương trình.

- Ban chỉ đạo và phụ trách :

+ Chỉ đạo nội dung : công đoàn nhà trường

+ Chỉ đạo nghệ thuật : bí thư đoàn trường

+ Kịch bản và dàn dựng : giáo viên âm nhạc và bí thư đoàn trường.

+ Hòa âm phối khí: giáo viên âm nhạc

+ Biên đạo múa: giáo viên

+ Trang phục, đạo cụ: giáo viên và trưởng đội văn nghệ.

- Chọn bài hát lên ý tưởng chương trình, chọn diễn viên, trang phục, đạo cụ, âm nhạc cho từng tiết mục và lên kế hoạch luyện tập từng ngày: tập trước khi biểu diễn 3 tuần, mỗi tuần 5 buổi, 1 buổi duyệt chương trình.

2.4.1.2. Văn bản biên tập chương trình

Tên chương trình “**Tiến bước lên đoàn**”

Tóm tắt nội dung phản ánh của từng tiết mục

Tiết mục	Nội dung	Bài hát đề xuất
----------	----------	-----------------

Tốp ca có múa phụ họa	Mở ra không khí vui tươi, trong sáng	Niềm vui của em
Đơn ca	Giai điệu du dương thể hiện tình cảm của các em tới đáng sinh thành	Đưa cơm cho mẹ em đi cày
Dân vũ	Thể hiện tinh thần đoàn kết, trẻ khỏe	Nối vòng tay lớn
Tam ca đệm đàn guita	Thể hiện tình yêu quê hương đất nước, nói lên cảm xúc tha thiết với quê hương	Quê hương tôi
Song ca nam nữ	Mơ ước của các em, sự hồn nhiên trong sáng	Bay cao tiếng hát ước mơ
Tốp nam nữ	Niềm tự hào đất nước, tự hào là người Việt Nam của các em với bạn bè năm châu bốn biển	Đến với con người Việt Nam

Tổng thể các tiết mục trong chương trình văn nghệ :

1. Tốp nữ : Bài hát *Niềm vui của em*

Nhạc và lời : Nguyễn Huy Hùng [Phụ lục 2.7 trang 91]

2. Đơn ca nữ : Bài hát *Đưa cơm cho mẹ em đi cày*

Nhạc và lời : Hàn Ngọc Bích [Phụ lục 2.8 trang 92]

3. Dân vũ : Bài hát *Nổi vòng tay lớn*

Nhạc và lời : Trịnh Công Sơn [Phụ lục 2.9 trang 93]

4. Guitar tam ca : bài hát *Quê hương tôi*

Nhạc và lời : Khắc Việt [Phụ lục 2.10 trang 94]

5. Song ca nam nữ : Bài hát *Bay cao tiếng hát ước mơ*

Nhạc và lời : Nguyễn Nam [Phụ lục 2.11 trang 95]

6. Tốp ca : bài hát *Đến với con người việt nam tôi*

Nhạc và lời : Xuân Nghĩa [Phụ lục 2.12 trang 96]

2.4.1.3. Trình bày ý tưởng dàn dựng chương trình

1. Tốp nữ : Bài hát <i>Niềm vui của em</i> Nhạc và lời : Nguyễn Huy Hùng	
Trình bày	Tốp nữ gồm 6 bạn
Trang phục	- Mặc trang phục dân tộc Ê Đê màu đỏ - Đạo cụ : gùi

Đội hình biểu diễn

Chuẩn bị đội hình : chia là 2 nhóm đứng 2 bên cánh gà.

Nhạc dạo bạn đầu tiên vào múa solo với một số động tác thể hiện tiếng chim hót vầy gọi đơn giản. Sau đó các bạn còn lại di tiến vào sân khấu tạo thành 2 hàng dọc. Múa một vài động tác đánh tay của người dân tộc hết nhạc dạo [Phụ lục 3.13 trang 101]

Vào lời hát “khi ông mặt trời thức dậy ... ước mơ” đội hình di chuyển tạo thành 2 hàng dọc hơi chếch hình chữ V. [Phụ lục 3.14 trang 101]

Lời 2 “khi ông mặt trời đi ngủ ... đông đầy” đội hình nối nhau di chuyển đi thành vòng tròn [Phụ lục 3.15 trang 101]

Tiếp đến nhạc dạo giữ nguyên vòng tròn lúc này không di chuyển, thực hiện động tác giã gạo.

Vào lời “khi ông mặt trời thức dậy ... ước mơ” đội hình vừa hát vừa di chuyển nhanh thành 2 hàng ngang, thực hiện một số động tác đơn giản thể hiện nội dung bài hát cho tới hết câu hát “đưa em vào đời đẹp những ước mơ” [Phụ lục 3.16 trang 102]

Tiếp nhạc đạo đội hình di chuyển thành 3 cặp, người trước ngồi người sau đứng thực hiện động múa. [Phụ lục 3.17 trang 102]

Vào lời bài hát cho tới hết đội hình đứng hát thể hiện động tác nhún và các cặp thỉnh thoảng nhìn nhau vui tươi.

Kết bài khi nhạc dạo cuối cùng đội hình di chuyển thành 2 hàng dọc chéch chữ V ngược, 2 bạn đầu ngồi thấp, 2 bạn hàng tiếp ngồi hơi nhô, 2 bạn cuối đứng. Trong lúc vừa di chuyển đội hình vừa tháo gùi. Kết thúc tất cả đưa gùi lên cao sang 1 bên. [Phụ lục 3.18 trang 102]

2. Đơn ca nữ : Bài hát <i>Đưa cơm cho mẹ em đi cày</i> Nhạc và lời : Hàn Ngọc Bích	
Trình bày	Hà My
Trang phục	Áo quần bà ba, khăn rằn, nón lá

Đội hình biểu diễn : khi biểu diễn, người trình bày vừa hát vừa múa một số động tác đơn giản. Di chuyển trên sân khấu linh hoạt.

3. Dân vũ : Bài hát <i>Nổi vòng tay lớn</i> Nhạc và lời : Trịnh Công Sơn	
Trình bày	Tốp nam nữ gồm 20 bạn 13 nữ 5 nam
Trang phục	Áo đoàn, quần sẫm màu, giày thể thao.

Đội hình biểu diễn

Chuẩn bị đội hình : đội hình chia làm 4 hàng ngang, hàng đầu tiên là 3 bạn, hàng thứ 2 có 4 bạn, hàng 3 có 5 bạn, hàng cuối gồm 6 bạn. Các hàng đứng so le nhau. [Phụ lục 3.19 trang 103]

Nhìn chung toàn bài vị trí đội hình không thay đổi. Thực hiện các động tác nhanh khỏe mạnh đầy sức sống thể hiện sự vui tươi, có di chuyển từ trái qua phải trên xuống và ngược lại.

4. Guita tam ca : Bài hát Quê hương tôi Nhạc và lời : Khắc Việt	
Trình bày	- Guita : Quang Huy - Hát : 1 nữ Linh An và 2 nam Tuấn Anh, Hoàng Thiên.
Trang phục	- Trang phục : + Nam áo trắng quần đen sơ vin. + Nữ áo dài trắng. - Đạo cụ : đàn guitar, ghế

Đội hình biểu diễn : người thể hiện guitar ngồi ghế, 3 bạn hát đứng bên cạnh người đàn nữ đứng giữa, tất cả đứng ở giữa sân khấu. Khi biểu diễn các bạn có một vài động tác đung đưa nhẹ nhàng, ánh mắt nhìn nhau.

5. Song ca nam nữ : Bài hát <i>Bay cao tiếng hát ước mơ</i> Nhạc và lời : Nguyễn Nam	
Trình bày	Gồm 2 bạn nam nữ : + Nữ : Hà My + Nam : Nhật Anh
Trang phục	- Nữ mặc áo trắng đồng phục, chân váy xếp ly xanh tím than. - Nam mặc áo trắng, quần sẫm màu, sơ vin.

Đội hình biểu diễn : khi biểu diễn cần có sự tự nhiên, vui tươi, có sự phối hợp di chuyển của cả 2.

6. Tốp ca : bài hát <i>Đến với con người việt nam tôi</i> Nhạc và lời : Xuân Nghĩa	
Trình bày	Tốp nam nữ gồm 8 bạn 4 nam 4 nữ
Trang phục	Áo cờ đỏ Việt Nam cộc tay, quần sẫm màu, giày thể thao.

Đội hình biểu diễn

Chuẩn bị đội hình đứng thành 2 hàng ngang mỗi hàng 4 người hàng nữ trước nam sau. Nhạc dạo đầu thực hiện một vài động tác kết hợp tay chân. [Sơ đồ 3.20 trang 103]

Sau khi hết nhạc dạo di chuyển đội hình chia thành 4 cặp vừa di chuyển vừa bắt đầu hát “này bạn thân ơi năm châu bốn phương... cất cao lời ca vang”, khi ổn định vị trí vừa hát vừa thực hiện một vài động tác đơn giản. [Sơ đồ 3.21 trang 103]

Khi chuyển lời từ “ Hà Nội thủ đô ...đặt bàn tay vẫy nhau chào tương lai” nam hát nữ không hát. Tiếp tục từ đoạn “ Hà Nội hôm nay bao nhiêu đổi thay...chúng tôi gọi mời” nữ hát nam không hát.

Tiếp đoạn “ hãy đến với những con người... vang danh non sông trái tim Việt Nam” tất cả cùng hát.

Nhạc dạo lần 2 di chuyển đội hình thành 2 hàng ngang như ban đầu. Vào câu hát “này bạn thân ơi năm châu bốn phương... cất cao lời ca vang” tất cả cùng hát.

Đoạn hát “ một ngày cha ông vang danh núi sông...bước lên cùng anh em” nam hát di chuyển đội hình lên phía trước nữ [Sơ đồ 3.22 trang 104], tiếp “ một ngày năm xưa gieo trên... trái tim mỉm cười” nữ hát, lúc này nam di chuyển xuống về đội hình ban đầu.

Tiếp đoạn “ hãy đến với những con người... vang danh non sông trái tim Việt Nam” tất cả cùng hát.

Đoạn kết bắt đầu từ câu “ quê hương tôi đây đã sống hôm qua” đội hình di chuyển thành một hàng đứng xen kẽ nam nữ, kết thúc bài cùng nhau đưa tay phải lên cao hướng mắt nhìn theo. [Sơ đồ 3.23 trang 104]

2.4.2.4. Các yêu cầu để thực hiện ý tưởng dàn dựng chương trình.

a. Chương trình và lời dẫn MC

"Là thanh niên thế hệ Hồ Chí Minh, vì ngày mai ta xây đắp những công trình vĩ đại"! Thật vinh dự và tự hào với biết bao thế hệ thanh niên Việt Nam. Trải

qua 86 năm, cùng sự phát triển của đất nước, dưới sự lãnh đạo của Đảng quang vinh, Bác Hồ vĩ đại, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh và các thế hệ thanh niên Việt Nam đã nối tiếp nhau viết nên những truyền thống vẻ vang cùng dân tộc, đó là truyền thống yêu nước nồng nàn, trung thành tuyệt đối với Đảng, gắn bó chặt chẽ với lợi ích của nhân dân. Đoàn ta ngày một trưởng thành, vững bước đi lên cùng sự nghiệp cách mạng chung của cả nước!

" Không có việc gì khó, chỉ sợ lòng không bền, đào núi và lấp biển, quyết chí ắt làm nên". Kế thừa và phát huy những truyền thống vẻ vang của các thế hệ cha anh đi trước, tuổi trẻ Việt Nam hôm nay vững bước dưới ngọn cờ vinh quang của Đảng đang ngày đêm phấn đấu đem sức trẻ, nhiệt tình ra công hiến cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ vững chắc tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Tháng ba - Tháng Thanh Niên, Tháng tuổi trẻ tự hào, náo nức thực hiện "Hành trình tuổi trẻ làm theo lời Bác". Tháng ba - bao tâm hồn rạo rực hướng về ngày kỉ niệm thành lập ĐTNCS Hồ Chí Minh. Ngày hôm nay trường THCS Đoàn Đào long trọng tổ chức chương trình văn nghệ chào mừng kỷ niệm 86 năm ngày thành lập ĐTNCS Hồ Chí Minh 26/3/1931-26/3/2017

Để mở đầu cho chương trình văn nghệ ngày hôm nay, chúng ta hãy cùng nhau khởi đầu với giai điệu vui tươi trong sáng. Tôi xin được giới thiệu tiết mục hát múa *Niềm vui của em* nhạc và lời : Nguyễn Huy Hùng, do tốp nữ đội văn nghệ của trường THCS Đoàn Đào trình bày. Xin mời quý vị cùng các bạn cùng lắng nghe.

Giới thiệu xong lời dẫn đến đây MC lui vào cánh gà, khi hết tiết mục đầu tiên MC ra dẫn tiếp

Vừa rồi chúng ta đã được thưởng thức những câu ca, điệu múa vui tươi từ ca khúc *Niềm vui của em*. Tiếp sau đây là một tiết mục đơn ca nữ với bài hát *Đưa cơm cho mẹ em đi cày*, nhạc và lời : Hàn Ngọc Bích do em Hà My trình bày. Xin mời quý vị cũng lắng nghe.

Giới thiệu xong lời dẫn đến đây MC lui vào cánh gà, khi hết tiết mục thứ 2 MC ra dẫn tiếp

Thưa quý vị, tuổi học trò thật đẹp biết bao, sự đoàn kết, giúp đỡ nhau cùng phát triển của các em là điều thật quý giá. Để thấy được những tình cảm ấy sau đây chúng ta cùng đón xem tiết mục dân vũ *Nói vòng tay lớn*, nhạc và lời : Trịnh Công Sơn do tốp múa nam nữ đội văn nghệ của trường thể hiện.

Giới thiệu xong lời dẫn đến đây MC lui vào cánh gà, khi hết tiết mục thứ 3 MC ra dẫn tiếp.

Vừa rồi là những giây phút sôi động với những động tác khỏe khoắn mà các em mang đến đã thể hiện sự nhiệt huyết của tuổi trẻ của các bạn đoàn viên thanh niên. Kính thưa quý vị khách quý thưa toàn thể các em sau đây chúng ta hãy cùng nhau thưởng thức tiết mục không kém phần vui tươi nhưng da diết chất chứa tình yêu quê hương đất nước bao la. Vâng tiếp theo là ca khúc Quê hương tôi, Nhạc và lời : Khắc Việt được thể hiện bởi guitar Quang Huy, Tam Ca Linh An, Tuấn Anh Và Hoàng Thiên.

Giới thiệu xong lời dẫn đến đây MC lui vào cánh gà, khi hết tiết mục thứ 4 MC ra dẫn tiếp.

Vâng có thể thấy vừa rồi là tiết mục vô cùng thú vị với tiếng đàn guitar cũng như giọng hát trong sáng của các em. Vâng để tiếp theo chương trình văn nghệ ngày hôm nay sẽ là tiết mục song ca nam nữ với Bài hát *Bay cao tiếng hát ước mơ*, nhạc và lời : Nguyễn Nam từ 2 bạn Nhật Anh, Hà My trình bày.

Giới thiệu xong lời dẫn đến đây MC lui vào cánh gà, khi hết tiết mục thứ 5 MC ra dẫn tiếp.

Việt Nam ngày hôm nay đã ngày một trưởng thành hơn phát triển hơn, đó là nhờ vào công lao to lớn của cha ông ta đã dựng xây đất nước giàu đẹp như ngày hôm nay. Công lao ấy cũng không thể thiếu sự góp phần của thế hệ

thanh niên, đoàn viên, các em học sinh. Con người Việt Nam luôn chân thành, mến khách, và nơi đây có nhiều điều thú vị để bạn bè năm châu cùng nhau trải nghiệm. Thay cho lời mời thân thương chúng ta hãy cùng nhau lắng nghe ca khúc Đến với con người Việt Nam tôi, Nhạc và lời : Xuân Nghĩa do tập nam nữ trong đội văn nghệ của trường thể hiện. Đây cũng là tiết mục cuối cùng khép lại chương trình văn nghệ ngày hôm nay của Trường THCS Đoàn Đào.

b. Yêu cầu chung

- Phụ trách nội dung cần phân công người chuẩn bị bài dẫn chọn MC cho chương trình.

- Giáo viên âm nhạc và Bí thư đoàn trường lên kế hoạch và thông báo kế hoạch tập luyện cho mọi người.

- Có kế hoạch, giấy tờ chi tiêu cụ thể rõ ràng

- Lên danh sách khách mời phân công cho người phụ trách liên hệ khách mời.

- Tập trước khi biểu diễn 3 tuần, mỗi tuần 5 buổi, 1 buổi duyệt chương trình. Thời gian tập luyện đảm bảo sự có mặt đầy đủ của mọi người, trong quá trình tập luyện cần tự giác và nghiêm túc. Đồng thời có ý kiến góp ý cho chương trình được hoàn thiện hơn.

- Địa điểm tập luyện và tổ chức chương trình tại trường THCS Đoàn Đào.

- Cần chuẩn bị đầy đủ nhạc, loa đài mic, đạo cụ, bục kê, cờ, hoa,...

- Thuê trang phục trước khi tổng duyệt chính thức.

Tiểu kết

Dàn dựng chương trình nghệ thuật là một hoạt động quan trọng và ý nghĩa đối với hoạt động giáo dục và giảng dạy âm nhạc cho các em học sinh. Để dàn dựng được một chương trình hiệu quả, người dàn dựng phải có kiến thức chuyên môn sâu, có nhiều kinh nghiệm, có sự sáng tạo và cách xử lý

thông minh. Dàn dựng chương trình phải đảm bảo những nguyên tắc chung như nội dung tư tưởng phải rõ ràng phù hợp với lứa tuổi các em, đảm bảo được tính nghệ thuật và bố cục chương trình logic. Người dàn dựng phải có kế hoạch triển khai cụ thể, bài bản mang tính chuyên nghiệp cao.

Nhờ có những hoạt động âm nhạc mà học sinh mới có thể hòa mình vào những giai điệu vui tươi, ấm áp, thôi thúc tinh thần yêu nước, tinh thần đoàn kết của các em. Qua đây các em sẽ phát hiện ra được tài năng của mình và tích lũy nhiều bài học để có thể đi tiếp trên con đường ca hát của mình trong tương lai.

Việc xây dựng nội dung thực nghiệm chương trình hoạt động âm nhạc cho Trường THCS Đoàn Đào, đề tài đã dựa trên việc tìm hiểu những đặc điểm cũng như thực trạng hoạt động của các em học sinh cũng như điều kiện cơ sở vật chất tại đây. Hoạt động thực nghiệm đã triển khai đúng kế hoạch đề ra, đảm bảo được tính khách quan. Với 2 chủ đề trong ngày 20/11 và 26/3 chương trình đã mang tới cho các em học sinh cũng như các thầy cô giáo, các vị đại biểu một không gian vui tươi, thoải mái, nhưng cũng mang tính nghệ thuật phong phú. Mặc dù trong quá trình thực nghiệm còn gặp một vài khó khăn nhưng những người có liên quan cũng đã cố gắng khắc phục. Xin lưu ý rằng phần thiết kế kịch bản trong đề tài này chỉ mang tính chất tham khảo, từ đây có những gợi ý cho các giáo viên phát triển cũng như sáng tạo ra những chương trình nghệ thuật đặc sắc hơn, phù hợp với thời đại hơn.

Tóm lại việc dàn dựng chương trình hoạt động âm nhạc có vai trò rất quan trọng đối với sự phát triển của các em học sinh. Để có một chương trình chất lượng, người dàn dựng phải có kiến thức, kinh nghiệm và nhìn vào thực tiễn một cách khách quan. Cùng với đó là tinh thần tự giác, sự giúp đỡ của các thầy cô trong trường và đặc biệt là sự ủng hộ nhiệt tình của các em học sinh.

KẾT LUẬN

Âm nhạc có vai trò rất quan trọng đối với đời sống xã hội của con người, âm nhạc là món ăn tinh thần giúp cho con người trở nên yêu đời, lạc quan hơn. Âm nhạc phản ánh được tâm tư tình cảm của con người, đặc biệt hơn, âm nhạc có tác động rất lớn đến quá trình hình thành cũng như phát triển của con người. Bên cạnh đó, âm nhạc còn làm cho con người ta vui đi nỗi buồn, giải tỏa muộn phiền và còn mang lại niềm vui cho con người.

Hiện nay bộ môn âm nhạc đã và đang được phổ cập đến tất cả các trường học từ bậc tiểu học đến THCS. Âm nhạc trong trường THCS với tư cách là một môn học có mục đích giáo dục văn hoá âm nhạc cho học sinh nhằm trang bị cho các em những kiến thức cơ bản, bước đầu hình thành khả năng cảm thụ, hiểu và thể hiện nghệ thuật âm nhạc, khơi dậy ở các em những khả năng sáng tạo trong hoạt động âm nhạc, củng cố thêm về tình cảm đạo đức, về niềm tin thị hiếu nghệ thuật và nhu cầu âm nhạc.

Đảng và nhà nước ta luôn có những chủ trương chính sách giúp cho việc giáo dục âm nhạc cho học sinh được phát triển một cách tốt nhất. Tuy nhiên ở mỗi địa phương có những điều kiện phát triển khác nhau. Qua quá trình tìm hiểu nghiêm cứu đề tài tôi thấy rằng, nhìn chung Trường THCS Đoàn Đào đã và đang có những hoạt động nghệ thuật nói chung và đối với hoạt động âm nhạc nói riêng rất thiết thực. Bên cạnh việc dạy học bộ môn âm nhạc theo khung chương trình chung của Bộ giáo dục, nhà trường đang ngày càng đẩy mạnh các hoạt động âm nhạc ngoại khóa cho các em. Đối với trường THCS Đoàn Đào, có đội ngũ giáo viên có chuyên môn và kinh nghiệm tốt và các em học sinh có ý thức cao trong việc tiếp thu phát triển khả năng âm nhạc của mình. Ngoài các em chấp hành tốt, còn khá nhiều em không có hứng thú với chương trình giảng dạy âm nhạc THCS, những em này có xu hướng thích những dòng nhạc trẻ, nhạc người lớn,... Chính vì vậy, nhà

trường thầy cô và gia đình cần có những biện pháp để giúp các em phát triển hoàn thiện mình theo đúng lứa tuổi. Bên cạnh những ưu điểm về đội ngũ giáo viên thì cơ sở vật chất ở trong trường còn thiếu thốn rất nhiều, đặc biệt là nhạc cụ dạy hát như đàn, mic,....

Các chương trình nghệ thuật hay hoạt động ngoại khóa âm nhạc còn rất hạn chế, vì vậy nhà trường cần đẩy mạnh nhiều hoạt động ngoại khóa hơn để giúp cho các em có niềm yêu thích hơn với âm nhạc. Trong quá trình dàn dựng phải đảm bảo được những nguyên tắc cũng như cách thức dàn dựng chương trình sao cho hợp lý. Để có thể xây dựng một chương trình nghệ thuật về phía nhà trường cần:

- Xây dựng phòng học chức năng riêng biệt phục vụ học tập và các hoạt động ngoại khóa
- Nâng cấp mua sắm các trang thiết bị mới phục vụ các hoạt động ngoại khóa như: đàn Organ, dụng cụ âm thanh, Micro.
- Cần có các chế độ phù hợp cho giáo viên Âm nhạc làm công tác dàn dựng trong nhà trường.
- Tạo điều kiện cho các giáo viên trong khu vực Quận, Huyện, Thành phố có cơ hội giao lưu học hỏi thông qua các buổi hội thảo chuyên đề, hội diễn chương trình nghệ thuật...

Về phía nhà nước, chính quyền địa phương cần có những chính sách, sự chỉ đạo hợp lý tạo điều kiện thuận lợi, đặc biệt là quan tâm tới sự phát triển cơ sở vật chất cho nhà trường. Có như vậy mới tạo được phương tiện giúp các em phát triển toàn diện hơn nữa.

Về phía gia đình, gia đình là tế bào của xã hội, là môi trường xã hội hóa lý tưởng, hay nói cách khác gia đình chính là môi trường đầu tiên cũng như có nhiều điều kiện tốt nhất giúp các em phát triển. Chính vì vậy gia đình cần có sự quan tâm nhiều hơn nữa đối với các hoạt động nghệ thuật của các em, gia

đình nên quan tâm tới tài năng của con em mình, phát hiện và tạo điều kiện giúp các em hoàn thiện năng khiếu bản thân.

Về phía các em học sinh, cần nâng cao tinh thần tự giác, trau dồi cho mình những kiến thức bổ ích về âm nhạc, phát huy mọi tiềm năng của mình. Cần có sự tự tin hơn, vui tươi trong quá trình ca hát, nhảy múa. Qua đây cuộc sống của các em sẽ trở nên tươi đẹp hơn, có nhiều kỷ niệm đáng quý hơn của tuổi học trò.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Dương Viết Á, Đức Thịnh (2000), *Tổ chức và dàn dựng chương trình nghệ thuật tổng hợp(Nghệ thuật đạo diễn)*, Nxb Văn hóa thông tin, Hà Nội.
2. Phan Trần Bảng (2000), *Phương pháp giảng dạy âm nhạc trong nhà trường phổ thông*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
3. Nguyễn Ngọc Bảo - Hà Thị Đức (1999), *Hoạt động dạy học*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
4. Nguyễn Văn Cường (2011), *Lý luận dạy học hiện đại*, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội - Đại học Potsdam.
5. Huy Du, Trần Hoàng Trung (2003), *50 ca khúc dùng trong sinh hoạt tập thể*, Nxb Lao động, Hà Nội.
6. Dương Anh Đức (2014), *Xây dựng chương trình hoạt động âm nhạc ngoại khóa tại một số trường THCS của quận Đống Đa- thành phố Hà Nội*, Luận văn thạc sĩ Trường Đại học SPNT TW.
7. Lê Thế Hào, Nguyễn Thiết, *Chỉ huy dàn dựng các tác phẩm âm nhạc*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
8. Lê Văn Hồng - Lê Ngọc Lan (1995), *Tâm lý học và tâm lý học sư phạm*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
9. Đặng Vũ Hoạt (2004), *Hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
10. Bùi Thanh Huyền (2015), “*Dàn dựng chương trình nghệ thuật trong hoạt động âm nhạc ngoại khóa tại trường tiểu học Yên Nam - Duy Tiên - Hà Nam*”, luận văn thạc sĩ Trường Đại học SPNT TW.
11. A-Xô-Khốp - Vũ Tự Lân (dịch) (1974), *Vai trò của giáo dục âm nhạc*, Nxb Văn hóa, Hà Nội.
12. Nguyễn Thụy Kha (2003), *Phương pháp dạy hát phổ cập*, Nxb Hà Nội.

13. Vũ Tự Lân, Lê Thế Hào (1998), *Phương pháp hát và chỉ huy dàn dựng hát tập thể*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
14. Nguyễn Thụy Loan - Đặng Diệu Trang - Nguyễn Huy Hồng - Trần Hoàng (1997), *Đồng dao và trò chơi trẻ em người Việt*, Nxb Văn hóa, Hà Nội.
15. Hoàng Long (chủ biên) (2005), *Âm nhạc 6, 7, 8, 9, Sách giáo viên*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
16. Ngô Thị Nam (1993), *Âm nhạc và phương pháp giáo dục âm nhạc*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
17. Trần Thị Tuyết Oanh (2006), *Giáo dục học đại cương tập 1*, Nxb ĐHSPT.
18. Hoàng Phê (chủ biên, 1998), *Từ điển Tiếng Việt*, Nxb Đà Nẵng, Trung tâm từ điển học, Hà Nội - Đà Nẵng.
19. Hoàng Phi, *Chỉ huy dàn dựng hát tập thể*, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.
20. Tạ Thị Lan Phương (2014), *Dàn dựng chương trình nghệ thuật tổng hợp cho học sinh khối các trường THCS huyện Quốc Oai*, luận văn thạc sĩ Trường Đại học SPNT TW.
21. Nguyễn Hải Phượng (2006), *Phương pháp dạy học âm nhạc (Giáo trình đào tạo GV âm nhạc tiểu học và trung học cơ sở tập 1)* Nxb Giáo dục, Hà Nội.
22. Nguyễn Hải Phượng (chủ nhiệm đề tài) (2011), *Phương pháp dạy học âm nhạc (cho hệ Đại học sư phạm âm nhạc)*, tài liệu lưu hành nội bộ Trường ĐHSPT Nghệ thuật TW.
23. Nguyễn Minh Toàn - Nguyễn Hoàng Thông - Nguyễn Đắc Quỳnh (2000), *Âm nhạc và phương pháp dạy học (tập 1 và tập 2)*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
24. Hà Nhật Thăng (chủ biên), 2004, *Tổ chức giáo dục ngoài giờ lên lớp ở trường phổ thông*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
25. Tô Ngọc Thanh (1969), *Những vấn đề về âm nhạc và múa*, Nxb Văn Nghệ thuật Việt Nam.

26. Lê Anh Tuấn (2007), *Dàn dựng chương trình tổng hợp*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
27. Lê Ngọc Trà (chủ biên)- Lâm Vinh- Huỳnh Như Phương (1994), *chương trình mỹ học đại học cương*, Nxb Văn hóa -Thông tin, Hà Nội.
28. Lê Thanh Vân (2011), *Giáo trình sinh lý học trẻ em*, Nxb Đại học Sư phạm Hà Nội.
29. Nguyễn Như Ý (chủ biên, 1999), *Đại từ điển tiếng Việt*, Nxb Văn hóa-Thông tin, Hà Nội.
30. Kỷ yếu Hội thảo : Hiệu quả của hoạt động ngoại khóa đối với việc nâng cao chất lượng dạy học trong nhà trường phổ thông, Trường Đại học sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh tháng 10/2017.

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

PHẠM THỊ HUYỀN

**DÀN DỰNG CHƯƠNG TRÌNH BIỂU DIỄN NGHỆ
THUẬT ÂM NHẠC CHO HỌC SINH TRUNG HỌC CƠ
SỞ ĐOÀN ĐÀO - PHÙ CÙ - HƯNG YÊN**

PHỤ LỤC LUẬN VĂN THẠC SĨ

Hà Nội, 2017

MỤC LỤC

Phụ lục 1: Một số hình ảnh trường THCS Đoàn Đào	81
Phụ lục 2: Một số bản nhạc sử dụng trong chương 2	85
Phụ lục 3: Sơ đồ dùng trong chương 2.....	97

Phụ lục 1
Một số hình ảnh trường THCS Đoàn Đào

1.1. Hình ảnh trường THCS Đoàn Đào
(Nguồn: Tác giả chụp tháng 3/2017)

1.2. Hình ảnh tập luyện văn nghệ của các bạn trong đội văn nghệ của trường [Nguồn: tác giả chụp ngày 23/3/2014]

1.3. Hình ảnh ngày khai giảng năm học 2016-2017

[Nguồn: tác giả chụp ngày 5/9/2016]

1.4. Hình ảnh cô và trò đội văn nghệ của trường

[Nguồn: tác giả chụp ngày 5/9/2016]

1.5. Hình ảnh đội hình múa bài “Cô ơi” chào mừng ngày nhà giáo Việt Nam
[Nguồn: Tác giả chụp ngày 20/11/2015]

1.6. Hình ảnh biểu diễn tiết mục đơn ca “Người giáo viên nhân dân” của giáo viên trường THCS Đoàn Đào
[Nguồn: tác giả chụp ngày 20/11/2016]

1.7. Tiết mục nhảy dân vũ của học sinh lớp 9B

[Nguồn: tác giả chụp ngày 26/3/2016]

Phụ lục 2

Một số bản nhạc sử dụng trong chương 2

2.1. Bài hát *Nổi trống lên các bạn ơi*

Nhạc và lời: Phạm Tuyên

NỔI TRỐNG LÊN CÁC BẠN ƠI

Sôi nổi - Hơi nhanh Nhạc và lời: PHẠM TUYÊN

Xưa mẹ Âu Cơ sinh được trăm con. Năm mươi xuống biển, năm mươi lên
non. Nay triệu cháu con chung tình nước non là hoa một gốc là con một
nhất. Nổi trống lên! Như trống đồng năm xưa. Cùng vỗ tay
trong điệu múa đồng đua. Hồn tiếng ca theo nhịp trống ngân vang.
Trong tình thương bao la của mẹ Việt Nam! Tung tung
tung các tông tung tung tung! Tung tung... ..tung! Xưa mẹ Âu... ..tung!

2.2. Bài hát *Ngày đầu tiên đi học*

Nhạc : Nguyễn Ngọc Thiện, lời thơ: Viễn Phương

Ngày đầu tiên đi học

Nhạc : NGUYỄN NGỌC THIÊN
Lời : Thơ VIỄN PHƯƠNG

Vũ điệu

Ngày đầu tiên đi học, mẹ dắt em đến trường. Em vừa đi vừa
khóc mẹ dỗ dành yêu thương. Ngày đầu tiên đi học, em mắt ướt nhạt
nhòa cô vỗ về an ủi. Chao ôi! Sao thiết tha. Ngày
đầu như thế đó, cô giáo như mẹ hiền. Em bây giờ cứ ngỡ, cô
giáo là cô tiên. Em bây giờ khôn lớn bỗng nhớ về ngày xưa. Ngày
đầu tiên đi học, mẹ cô cùng vỗ về.

2.3. Bài hát *Chắp cánh ước mơ*

Nhạc và lời: Nguyễn Thị Hải

2.4. Bài hát *Người thầy*

Nhạc và lời: Nguyễn Nhật Huy

Người thầy

Chậm vừa, tha thiết Nhạc & Lời : NGUYỄN NHẬT HUY

Người thầy vẫn lặng lẽ đi về sớm trưa, Từng
Người thầy vẫn lặng lẽ đi về dưới mưa. Dòng

ngày giọt mồ hôi rơi nhòa trang giấy. Để em đến bên bờ ước mơ... Rồi năm
đời từng ngày qua êm đềm trôi mãi. Chiều trên phố bao người đón đưa, dòng sông

thẳng sông dài gió mưa, cảnh hoa trắng vẫn lung linh trong vườn xưa. (Người...)

vắng bây giờ gió mưa... Còn ai nhớ, ai quên con đò xưa? Dù năm

tháng vô tình trời mãi mãi, có hay bao mùa lá rơi. Thấy đã
tháng vô tình trời mãi mãi, tóc xanh bây giờ đã phai. Thấy vẫn

đến như muôn ngàn tia nắng, sáng soi bước em trong cuộc đời.
đứng bên sân trường năm ấy, dõi theo bước em trong cuộc đời.

Vẫn nhớ những khi trời mưa rơi... Vẫn chiếc áo xưa sờn đôi vai, Thấy vẫn
Đầu đếm hết sao trời đêm nay

đi, buồn vui lặng lẽ. Dù năm Đầu đếm hết lá mùa thu rơi... Nhưng ngàn

năm làm sao em đếm hết công ơn người thầy.

2.5. Bài hát *Nhớ ơn thầy cô*

Nhạc và lời: Vũ Hoàng

NHỚ ƠN THẦY CÔ

Slow
hiếu tha - Chậm vừa

Gm Cm Vũ Hoàng

Như dòng sông luôn nhớ về nguồn. Như đàn chim không quên tổ
 Bao tình thương dưới mái trường này. Như mẹ cha nâng niu trau

ăm. Em trọn đời ghi sâu công ơn. Những người dạy dỗ em hôm
 mến. Có thầy vì đàn em thân yêu. Sớm chiều dạy dỗ em nên

nay. Thầy cô đã vì em thấp sáng niềm tin.
 người. Màu khăn thấm bờ vai thấp sáng niềm tin.

Ôi những lời dịu dàng em thấy lòng bồi hồi Vì hạnh phúc đàn
 Trong tiếng cười rộn ràng em thấy lòng bồi hồi Từng ánh mắt tuổi

em yêu thương thiết tha. Nhớ ơn thầy cô em hát ngàn lời
 thơ long lanh ước mơ. Dẫu mai rời xa mãi....

ca. (Bao tình....)nhớ mãi ơn thầy cô.

2.6. Bài hát *Việt Nam ơi*

Nhạc và lời : Minh Beta

Việt Nam ơi

• Khuyên nhạc - Lê Mai - - - - ->

Việt Nam hỡi, Việt Nam ơi, tự hào hát mãi lên Việt Nam ơi.

Bước giữa nắng tràn, Đường phố nơi tôi ở, Từ thơ bé, đã quen Giữa đất nước này, Niềm

tin luôn căng tràn, Đùng lo lắng, cười lên Và gió, qua tán cây, hòa trong tiếng trẻ thơ đùa vui

cười Và nắng, trên lá reo, ngày xanh tươi sáng Việt Nam ơi Từ nơi đồng

xanh thơm hương lúa, về nơi nhà cao xe giăng phỏ Hòa một niềm tin reo ca (eh oh eh oh) Từ nơi đảo

xa mênh mông sóng, Về nơi đồi cao bay mây trắng Một vòng tay nối tròn Việt Nam Bao la đất

trời, Quê hương xanh ngời, Xòe tay đón nắng mai cười trong mắt Bao nhiêu con

người, Chung tay xây đồi, Niềm tin nơi một Việt Nam sáng tươi

2.7. Bài hát *Niềm vui của em*

Nhạc và lời : Nguyễn Huy Hùng

Niềm vui của em

Nhạc và lời: Nguyễn Huy Hùng

Tình cảm hồn nhiên

Khi ông mặt trời thức dậy mẹ lên rầy em đến
(Khi) ông mặt trời đi ngủ mẹ đến lớp bên ánh

trường cùng đàn chim hoà vang tiếng hát. Hạt sương long
đèn bản làng em rộn vang tiếng hát. Niềm tin bao

lạnh nhẹ thấm trên vai. Nụ hoa xinh tươi luôn hé môi
la mẹ viết trang đầu. Vầng trăng lên cao trong sáng một

cười. Đưa em vào đời đẹp những ước mơ. Đưa em vào
màu. Ôi con gà nường nào gáy đầu đây. Em nghe lòng

đời đẹp những ước mơ. Khi...
mình niềm vui đang... ...đầy

2.8. Bài hát *Đưa cơm cho mẹ em đi cày*

Nhạc và lời : Hàn Ngọc Bích

Đưa cơm cho mẹ đi cày

■ Nhạc và lời : HÀN NGỌC BÍCH

Vừa phải - Giản dị

Mặt trời soi rực rỡ gió đưa tóc em
Đường hành quân diệt Mỹ bố hời cuối thư

bay rá cơm trên tay em đi đưa cơm cho mẹ em đi
thăm "Lúa xuân thêm bông ngô khoai xanh tươi, ai giỏi giang tay

cày. Mẹ ơi mẹ nghỉ tay trời trưa vừa tròn bóng mẹ ăn cơm cho
cày?" Mẹ ơi mẹ hân vui chiều qua đọc thư bố, lão bố khen con

nóng (mà) để trâu cho con chăn (ơ) chăn trâu Mai
nhớ: Mẹ đảm đang con chăm ngoan lúa lên mau, Mai

lúa thơm xóm thơm làng lúa thơm lụng cả bàn tay là
đây chiến thắng bố về sẽ nghe mẹ kể chuyện con rằng

thơm nắng hôm nay khi em đưa cơm cho mẹ em đi cày
con bé lon ton khi con đưa cơm cho mẹ vui đi cày

2.9. Bài hát *Nổi vòng tay lớn*

Nhạc và lời : Trịnh Công Sơn

Nổi vòng tay lớn.

Trịnh công Sơn

Rừng núi giang tay nổi lại biển xa Ta
...Bắc vô Nam nối liền năm tay Ta

đi vòng tay lớn mãi để nổi sơn hà Mặt
đi từ đồng hoang vu vượt hết núi đồi Vượt

đất bao la anh em ta ta về Gặp nhau mừng như
thác cheo leo tay ta đèo Từ quê nghèo lên

bão cát quay cuồng trời rộng Bàn tay ta sông
phổ lớn năm tay nổi liền Biển xanh

năm nổi tròn một vòng Việt Nam Cơ nổi
găm nổi...

gió đêm vui nổi ngày Dòng máu nổi con tim đồng loại Dựng tình

1. người trong ngày mới Thành phố... 2. ...cười nổi trên môi

Từ...liền một vòng từ sinh.

2.10. Bài hát Quê hương tôi

Nhạc và lời : Khắc Việt

Quê Hương Tôi V.Music

Sáng tác: Khắc Việt
Download tại VNSheet.net

$\text{♩} = 116$

Một buổi chiều êm đềm quá lòng bỗng nhớ về một nơi
xa, Hà Nội bình yên quá nơi có những bản tình ca,
một Sài Gòn đôi lúc có nắng có mưa bất chợt, ôi
sao thấy nhớ Việt Nam quá! Giờ này tôi đang đứng,
đang đứng ở một nơi xa, nhưng trái tim thì vẫn
in hình bóng quê nhà, giờ này mùa xuân tới
chắc phố phường thật đông vui, một tình người ấm áp
chỉ có Việt Nam thôi... Gửi chút thương thương nhớ

2.11. Bài hát *Bay cao tiếng hát ước mơ*

Nhạc và lời : Nguyễn Nam

Bay cao tiếng hát ước mơ

Nhanh vừa - Tự hào, Trong sáng Nhạc và lời: NGUYỄN NAM

Đỏ thắm khăn quàng trên màu cờ. Cuộc
(Nồng) ấm trong tim tiếng Bác Hồ. Đẹp

dời em là ngàn hoa rực rỡ. Đường chúng em đi
màu khăn quàng ngàn hoa rực rỡ. Rộng cánh chim bay

đẹp những ước mơ. Tổ quốc thân yêu ngày đêm trông chờ.
về những tương lai. Tổ quốc thân yêu đã qua đêm dài.

Hết

Bay cao ngàn tiếng hát, xôn xao sóng
Bay cao ngàn tiếng hát, bay cao trên

nước trũng dương. Em đi, đi giữa tình thương. đi
những vì sao. Em đi, đi dưới cờ sao, biết

giữa mùa xuân, ngàn hoa thơm ngát hương. Nồng...
mấy tự hào, càng thêm yêu xiết bay. Đỏ...

2.12. Bài hát Đến với con người Việt Nam tôi

Nhạc và lời : Xuân Nghĩa

Đến với con người Việt Nam tôi

Nhạc & lời: Xuân Nghĩa

$\text{♩} = 120$

1. Này bạn thân nơi năm châu bốn phương Việt Nam đất nước chúng tôi xin chào

Ngày nào còn chim trong khói bom mà giờ đây cất cao lời ca vang 2. Hà Nội thủ 4. Một ngày cha

đỏ con tim đầu yêu ngược xuôi phố xá đã vui thêm nhiều Tàu vào
nay bao nhiêu đổi thay Hòa theo sức sống với bao công trình Từ bản
ông vang danh núi sông Một ngày đất nước đứng lên thanh bình ngày dựng
xua gieo trên đất nẫu Giờ đây đã hóa những thân lúa vàng Gửi vào

Nam rộn vang tiếng ca Ngân bản tay vẫy nhau chào tương lai 3. Sài Gòn hôm...
tay cùng nhau đáp xây để giờ...
xây cùng bao cánh tay Ngày hôm nay bước lên cùng anh em 5. Mảnh đạn năm...
trong từng trang sách thơ Nhìn tương...

...đây chúng tôi gọi mời Hãy đến với những con người Việt Nam tôi Đến với quê
lại trái tim mím cười

hương đất nước thanh bình Đến với Tết đón giao thừa ngày ba mươi với những chiến

công mùa xuân năm ấy Quê hương tôi đây đã sống hôm qua Quê hương tôi đây vẫn sáng hôm nay

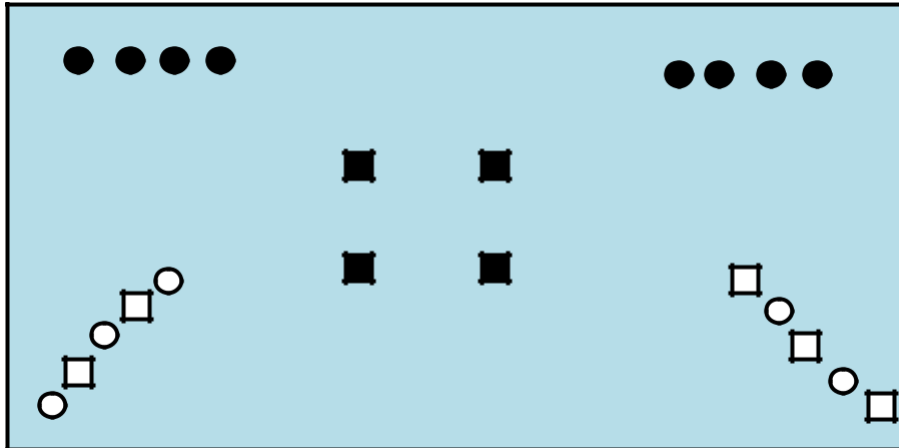
Quê hương tôi đây sẽ mãi mai sau Vang danh non sông trái tim Việt Nam

Phụ lục 3

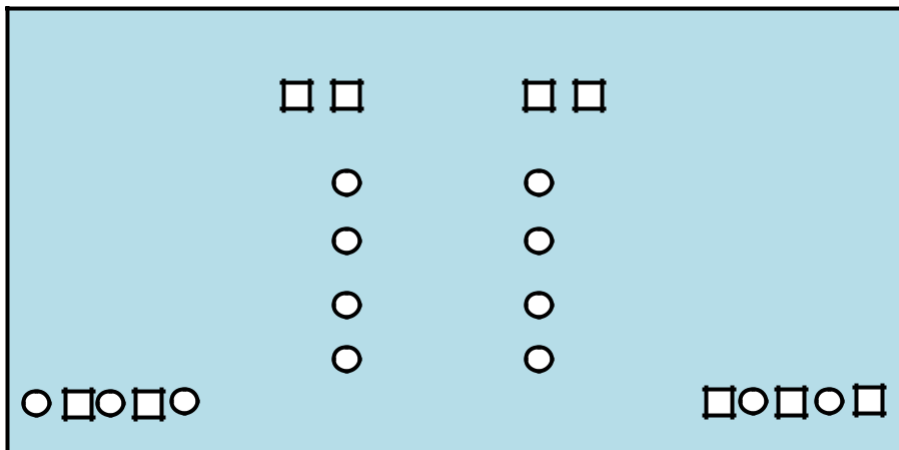
Sơ đồ dùng trong chương 2

● Nữ múa ■ Nam múa ○ Nữ hát □ Nam hát

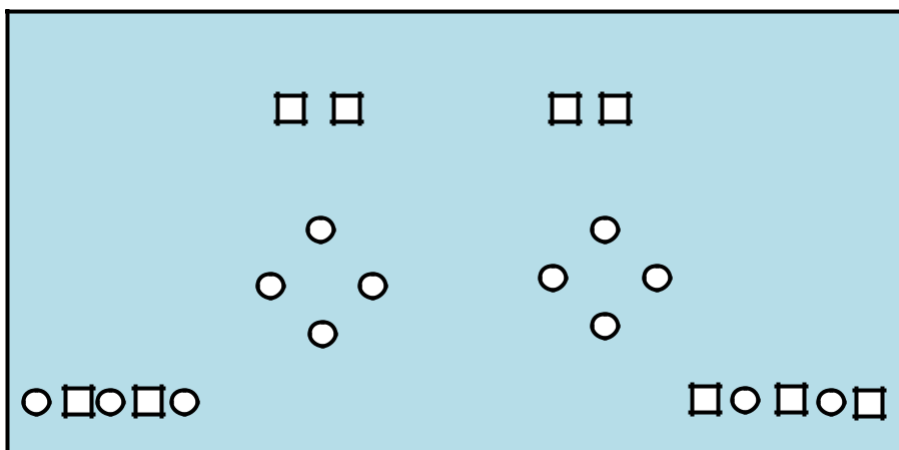
3.1

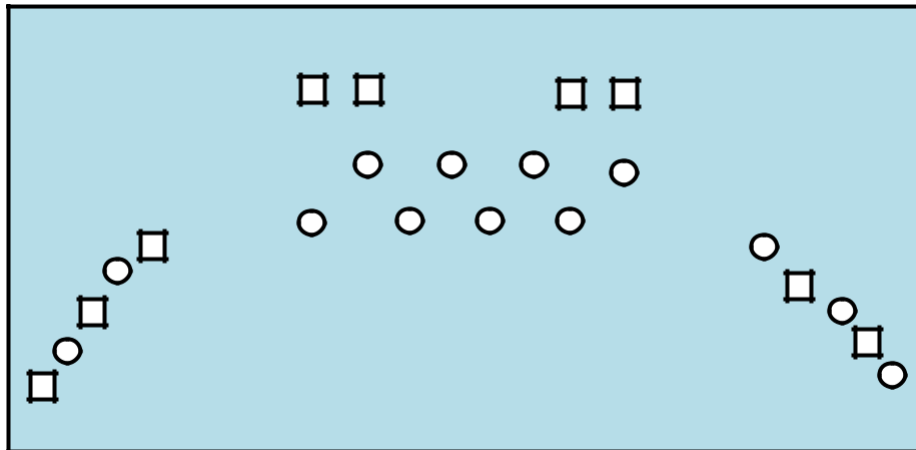
3.2

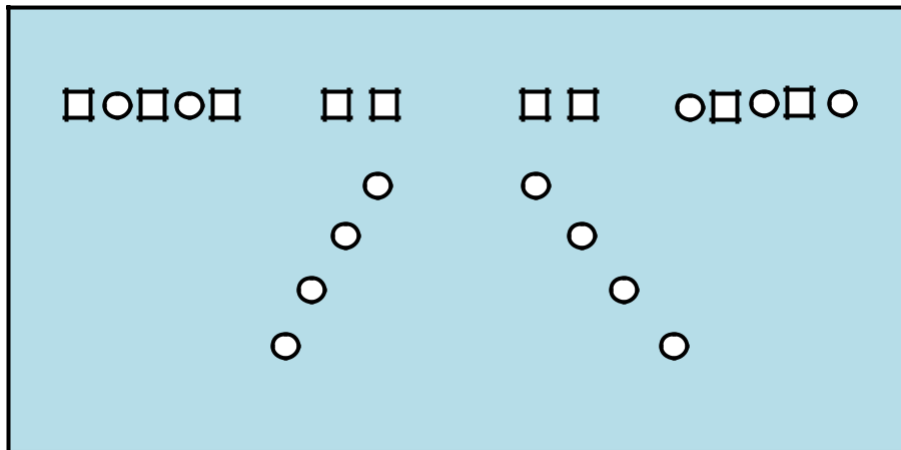
3.3

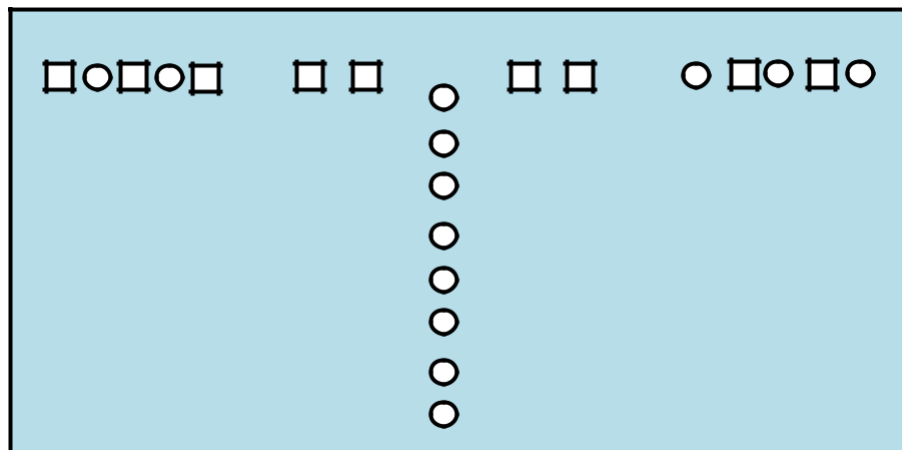
3.4

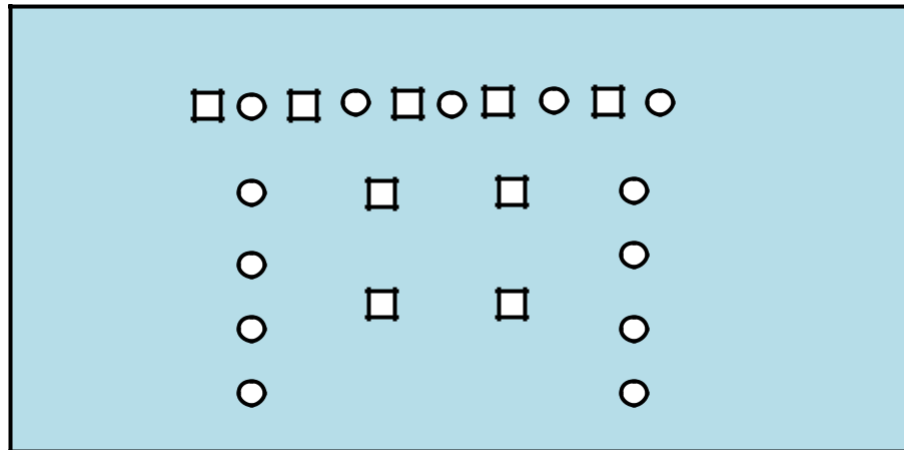
3.5

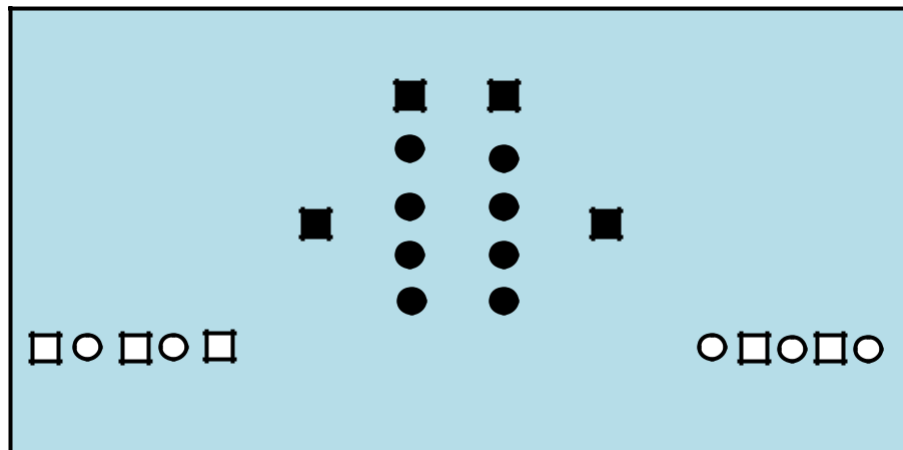
3.6

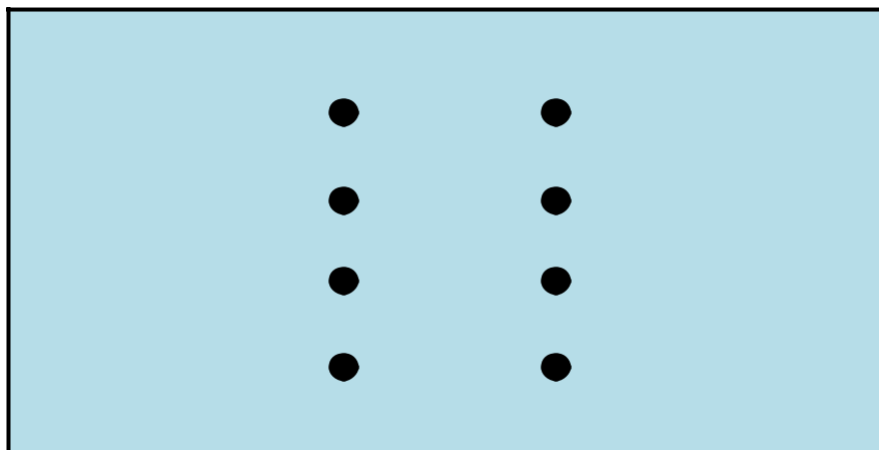
3.7

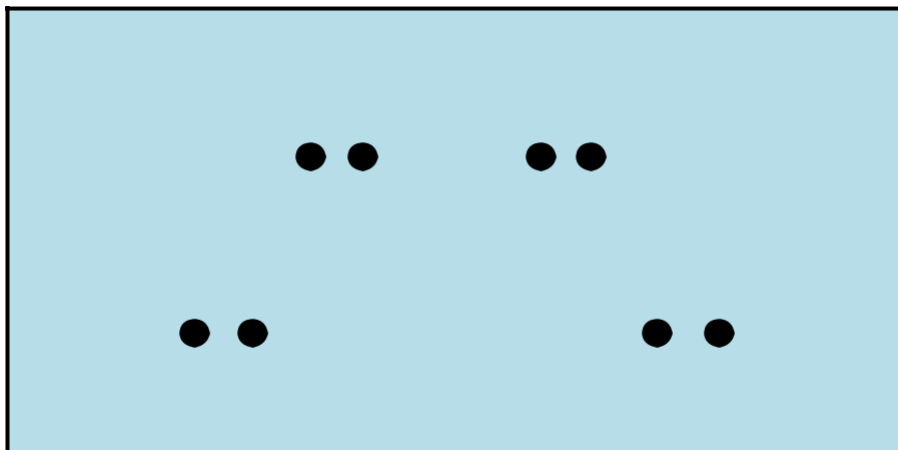
3.8

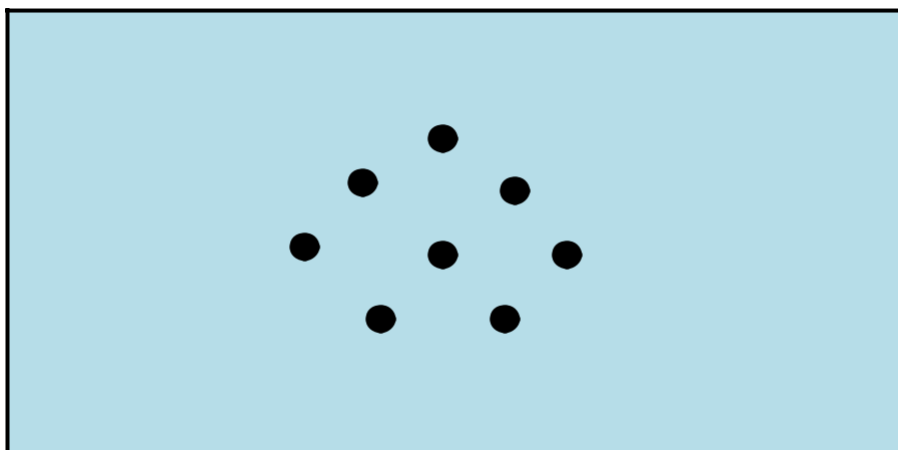
3.9

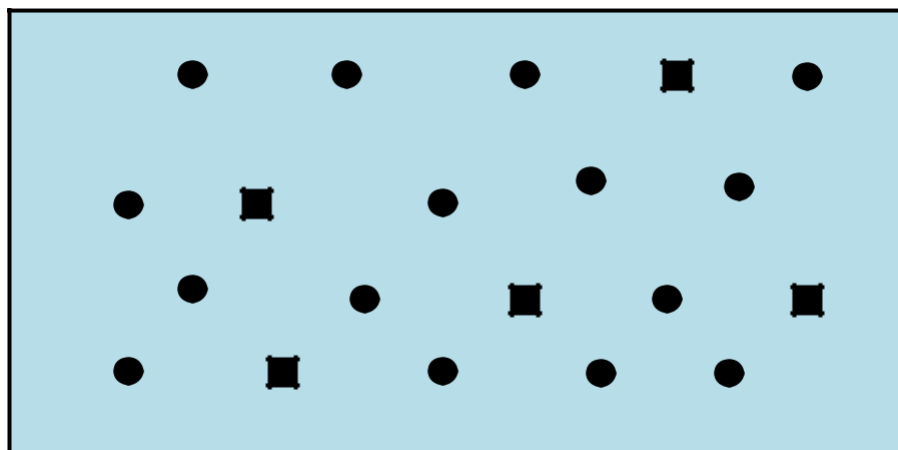
3.10

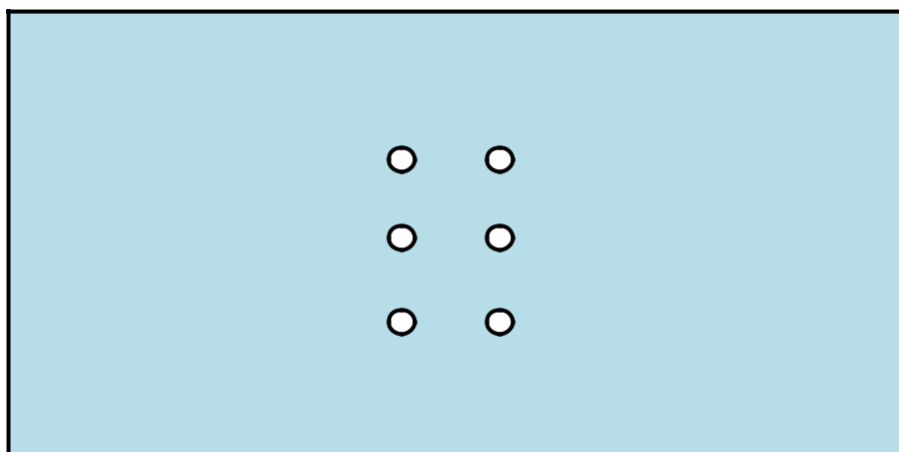
3.11

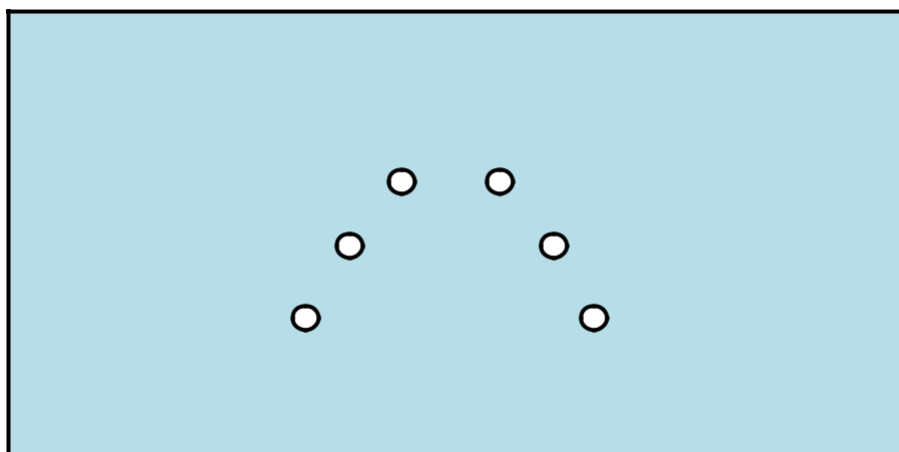
3.12

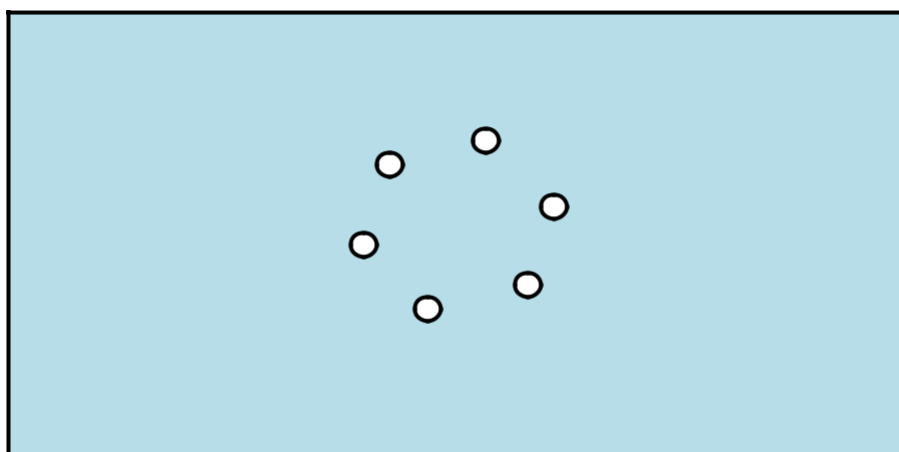
3.13

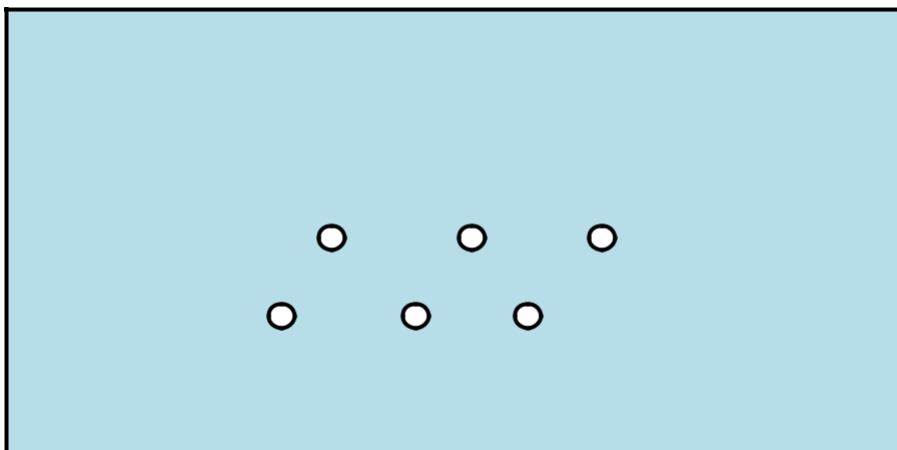
3.14

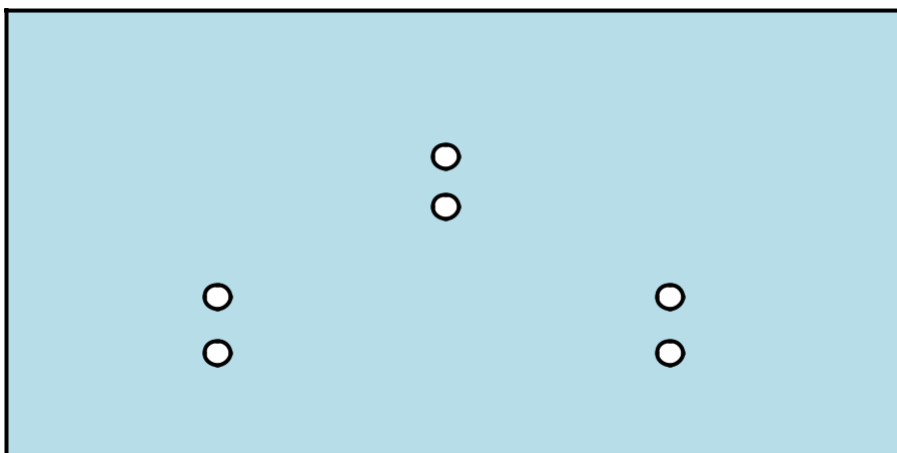
3.15.

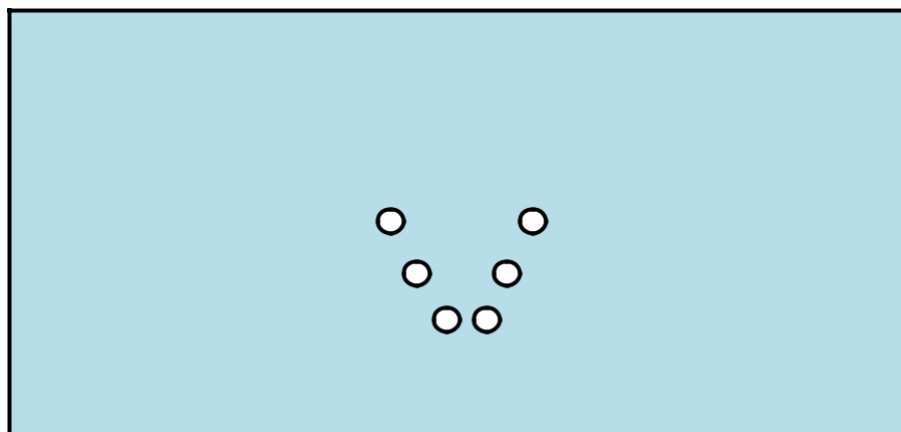
3.16.

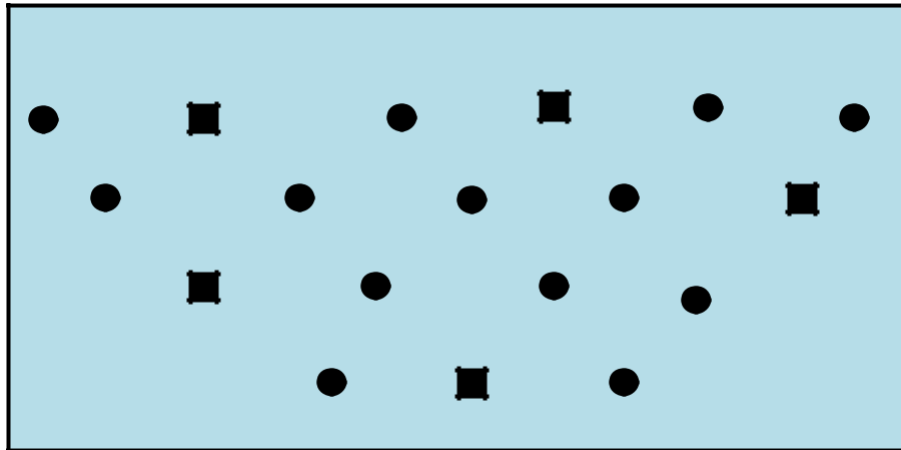
3.17.

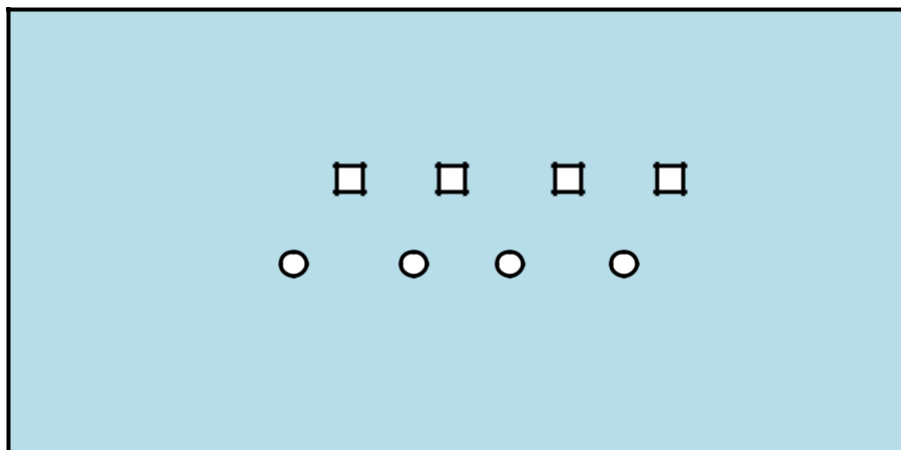
3.18.

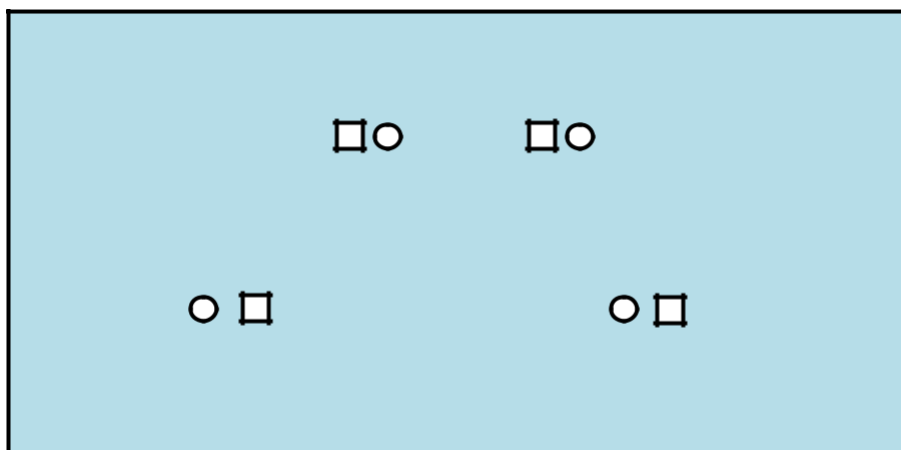
3.19.

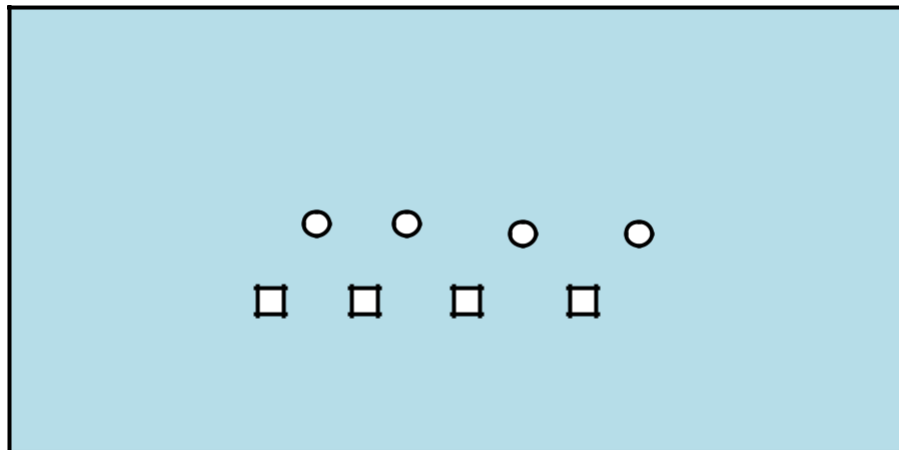
3.20.

3.21

3.22

3.23

